

שחח בליש הבסן כזי לרבע בו מע"ס. ולהכי כשחטמאח תחת הבסן הנזיל במסע שיש מע"ס. תחת כל אורך הבסן מסא. ובמעל להבסן סהור. וכשאין בדיקופו כשיעור הנזיל. הרי אין תחת הבסן אור מע"ס. ולהכי שטמאח תחת הבסן בוקעת ועולה בוקעת ויורדת [משמע מכאן קצת שפוטמאח שזמנתה על ארץ נמי בוקעת ויורדת]. ואין הבסן הוצץ אבל תחת הבסן אפי' סבור להפוטמאח סהור: משנה זו כזית סתם מרובק בצד חיצון של אסקופה או טונחת עליה בפקים

שאין משקוף ע"כ. הבית סהור מרהפוטמאח מהמשקוף ולחון. וכשחטמאח תחת האסקופה או רק מחציה ור"ל כמזנה תוך הבית. ובמרבק בצד החיצון של המשקוף ור"ל נ"כ בתוך הבית. סומצופר האירי שחחת חסיתא להאיר שחחת המשקוף. שרוא ראי בתוך הבית. וזאם הסומאח תוך הבית. או תנוע אפי' בצד החיצון של המשקוף מסא. ובננוע או בצד החיצון של האסקופה רק ממעל להספת והתהון מסא. אבל תוך ספת התחתון סהור:

א העושה סהור. מוס' נ"כ י"ו: ל"ה ר"ק. מ"ו: י"ד מ"ג: ס"א: ש"ד: חסיתא. מ"ו: ע"ס ה"ג: חרור. ע"ס ה"ג:

תוספות חדשים
פ"ג משנה א [כ"ח"ט] ד"ה ר"ח אלכנת כ"ו. דבור ז"ס ש"ד לקמן פ"ד מ"ב וע"כ מה שכתבתי

ר' עובדיה מברטנורה אהלות העושה מאור פרק יג תוספות יום טוב

פרק יג א העושה מאור. חלון העשוי לאורה: בתחלה. משום דבעי לתמאח סיפא שירי המאור. חנא רישא בתחלה: מקדח גדול של לשכה. הוא כפוגדיון האלטון. וכסלע נירונית וישנו כמלא נקב של עול. אס יש בחלון כשיעור הזה. מביא אה הסומאח ללד אחר: שירי המאור. אס נשאר מן החלון שלא נסחס: חרורו מים. שלא נעשה סהור ע"י אדס אלף ע"י מרולת המים: או שרצים. כנון סחולד והעכבר: או שאכלתו מלחת. [שהארץ] מלחה ומתבקעת מליניה: מלא אגרוף. אגרופו של בן אבטיח. אדס גדול שהיה האגרוף שלו כראש גדול של כל אדס: חישב

מלא אגרוף. פ"ה הר"ב אגרופו של בן אבטיח וכו'. עיין במשנה יב פ"ו דללים [ד"ה כמלא אגרוף]. חשב

מלאכת פ"ה הר"ב מאור בתחלה שיעורו כמלא מקדח. כ"ל: על רוחב הגודל. איה דגריס הגדול ושמה גודל קרי ליה

פרק יג א מקדח גדול של לשכה. פירש הר"ב כפוגדיון האלטון וכו'. עיין [מ"ט] במשנה יב פ"ו דללים [ד"ה כפוגדיון]: [דרח אלכנת על רוחב הגודל. הרמב"ם והר"ם מהתוספתא]: אלו הן שירי המאור חלון שסתמה ולא הספיק לגומרה. משום דלא הספיק לגמרה משתמה לה בכמה אנפי להכי הני אלו הן [לשון רבים] והכי איתא בתוספתא הביאה הר"ם אלו הן שירי המאור חלון שהיא סתומה [ח"ל הרמב"ם פ"ד מהס"מ [סלכה ג]]. מאור שהתמיל לסתמו] ולא היה לו עיט לגומרה או שקראו חברו. או שחשכה לילי שבת. כ"כ. כך נ"ל: חרורו מים. עיין לשון רש"י שהעסקתי בספ"ג: חשב

פרק יג א העושה מאור (א) בתחלה (ב) שיעורו מלא מקדח גדול של לשכה (ג) שירי המאור (ד) רום אצבעיים על רוחב הגודל (ה) אלו הן שירי המאור. חלון שסתמה ולא הספיק לגומרה (ו) חרורו מים (ז) או שרצים. או שאכלתו מלחת (ח) שיעורו מלא אגרוף (ט) חשב

פרק יג א העושה מאור בתחלה שיעורו כמלא מקדח. כ"ל: על רוחב הגודל. איה דגריס הגדול ושמה גודל קרי ליה

אליהו רבא
פ"ג א אלו הן שירי המאור כ"ו. וזאת תוספתא רש"י והלו הן שירי המאור חלון שהיא סתומה ולא היה עיט לגומרה או שקראו חברו או שחשכה ליל שבת:

ראשון לציון
פ"ג א משנה א [ח"ט] ר"ה ר"ח אלכנת על רוחב הגודל. הרמב"ם והר"ם מהתוספתא. חלון רחב מ"ד הייט טעמא דכ"ס רום אצבעיים על רוחב אלכנת לכן סהור בול דל"ל על רוחב הגודל כי כך העסקין ג"כ הרמב"ם והר"ם וכן הוא בתוספתא פ"ד על רוחב הגודל (א"ה) עיין בתוס' מ"ד: מ"ט על הדבור הנזיל):

תוס' אנשי שם
פ"ג א הרי"ה ד"ה אלו הן שירי המאור כ"ו. חנא רישא בתחלה: מקדח גדול של לשכה. הוא כפוגדיון האלטון. וכסלע נירונית וישנו כמלא נקב של עול. אס יש בחלון כשיעור הזה. מביא אה הסומאח ללד אחר: שירי המאור. אס נשאר מן החלון שלא נסחס: חרורו מים. שלא נעשה סהור ע"י אדס אלף ע"י מרולת המים: או שרצים. כנון סחולד והעכבר: או שאכלתו מלחת. [שהארץ] מלחה ומתבקעת מליניה: מלא אגרוף. אגרופו של בן אבטיח. אדס גדול שהיה האגרוף שלו כראש גדול של כל אדס: חישב

פרק יג א (א) ששעה שור צטתל להכניס בו אור להחדר: (ב) ג"ל דמלת בתחלה הכא פירושו כחלת התנור [פליס רפ"ס] ור"ל כשהתחיל לעשות מאור ולא גמרו עדיין. אפי"ה משעשה כבר חלון כמלא מקדח של לשכה. מביא ומניח הסומאח. ואלא אמרי' דמלת גמרו עדיין לא מתבט עדיין מאור. או נ"ל דמלת בתחלה הכא פ"ה כמלת בתחלה לעיל [פ"ז מ"ג]. דהיינו שלא היה צטתל חלון מקודם. ולרבותא נקט הכי. דלא מבעיא כשהיה כאן חלון וסתמו וזכר ונמלך לפתחו. ודאי סגי משעה שעשה חור למאור כמלא מקדח. אלף אפי"ה היה בתחלה כאן כותל סהור. וחתר הסתא בהסתל ועשה בה חור למאור כמלא מקדח. סגי בזה להכניס ולהוליא בו טומאה: (ב) ושיעור מקדח זה כגודל פוגדיון [ככלים פ"ז מ"ג] והוא שליש טפח. וספת הוא ד' גודליון [ועי' ז"ה ס"ד ו"ו מ"ח] וא"כ כרוחב החלון גודל ושלש על גודל ושלש: (ג) ר"ל אבל אס היה כאן חלון גדול. וכסח קלת שיעור ממנו קלת עדיין: (ד) ג"ל דאף דבכל מקום שמשערין אצבע. היינו אגודל [כרמב"ם פ"ז מהפלה ה"ז ועי' משנת ז"ז]. עכ"פ הכא מדלת קאמר אצבעיים על אצבע. וקאמר אצבעיים על גודל ש"מ דלאצבעיים וקאמר. ר"ל אצבעיים ממש. דהיינו אצבע הסמוך לאגודל [כמנחת ד"ה ח"ה]. [ולפי מה דלמריק] מנחת מא"כ ד' גודליון הן ה' אצבעות ח"כ יהיה אגודל 1 1/4 אצבע וכל אצבע יהיה לפ"ז 4/5 אגודל] (א): (ה) לגמור סתימת החלון. ואין חילוק בין שנתעבב ע"י אדס שקראו ממלכתו. או ע"י האמן שנתהווה שבת. או ע"י שלא היה לו עיט לסתמו טלו. או שעשה עיף וכדומה. ומריש כמה מיני עוכבים. להכי נקט אלו הן לשון רבים: (ו) ר"ל אבל אס חסור הזה שצטתל לא עשאו כזוונה. אלף שהמים עשו חסור: (ז) וע"י שהיתה ארץ מליחה תחתו נתעכל המקום בהכותל ונעשה סס נקב מעלמו: (ח) דלע"ג דלענין אהל לא גרע נעשה מעלמו

פרק יג א (א) וא"כ לפי שיעור זה יהיה שיעור מאור בתחלה 12/3 אצבע על 12/3 אצבע שהן כחשבורת 25/3 אצבעות מרובעים. ואס נעשה חלון אצבעות שלמות מרובעות. יהיו 8 1/4 אצבע על 8 1/4 אצבע. שהן כחשבורת 40/4 אצבע. שהן 21 1/2 אצבעות. וכן דבין. שהיה שיעור של דבר קטן יותר מאשר הוא בתחלה. דכרי אס נכסה 21 1/2 אצבע מן 27 1/9 יאשר 1/18 אצבע מה שהיה מאור בתחלה יותר גדול משיעור מאור. מלכד דכחמט שיעור שיעור דככא היינו רק לחלון שהיה גדול ביותר. ולבאורה יש להוכיח מזה דלאצבעיים דככא. אינן גודליון. דכרי בכל דוכתא כל שיעור וספר שיעוריה מהשיעור תחלה [כסוכה יג"א ומנחת ל"א אספ"א דפרס]. וא"כ אי נמא דלאצבעיים דנקט הכא היינו גודליון ככלל דוכתא. יהיה שיעור דבאוק גדול מהשיעור גדול בתחלה. י"ל דשירי המאור הכא לא שסתם מעלמו אלף שהתמיל וסתמו כזוונה. ודעתו לסתמו לגמרי. ולהכי שירי דככא גרע מאשר שירי סתמו ממילא. דהקך מדשתיורי ממילא. לשיך כיון שכבר היה בהם פ"א כשיעור לא נתבטל עדיין שמן מהן אף שסתמעו קלת משיעור הראוי להן. אבל הכא שסתם כזוונה ודעתו לסתמו לגמרי. אוליך בחר מחשבתו. וכל שסתמע משיעור אצבעיים. אף ששאר כשיעור ממו ניזל בחר מחשבתו. אפי"ה כסוכו דמי. וא"ת עכ"פ ק' דנס במאור בתחלה (פ"ז מ"ג) דכרי נב"ה כשיסתח משהו. י"ל הסס לאו משום שדעתו לפתחו הרבה כפי נב"ה ככ"ס. רק מד"ס סס כבר פתח אלף שנגעל הדלת. ולהכי נבחה

פרק יג א (ז) וע"י שהיתה ארץ מליחה תחתו נתעכל המקום בהכותל ונעשה סס נקב מעלמו מאליו נעשה כזוונה [לעיל ספ"ג]. הכא שיביר עומאה מאלה לאהל אחר חיו

בועז
פרק יג א (א) וא"כ לפי שיעור זה יהיה שיעור מאור בתחלה 12/3 אצבע על 12/3 אצבע שהן כחשבורת 25/3 אצבעות מרובעים. ואס נעשה חלון אצבעות שלמות מרובעות. יהיו 8 1/4 אצבע על 8 1/4 אצבע. שהן כחשבורת 40/4 אצבע. שהן 21 1/2 אצבעות. וכן דבין. שהיה שיעור של דבר קטן יותר מאשר הוא בתחלה. דכרי אס נכסה 21 1/2 אצבע מן 27 1/9 יאשר 1/18 אצבע מה שהיה מאור בתחלה יותר גדול משיעור מאור. מלכד דכחמט שיעור שיעור דככא היינו רק לחלון שהיה גדול ביותר. ולבאורה יש להוכיח מזה דלאצבעיים דככא. אינן גודליון. דכרי בכל דוכתא כל שיעור וספר שיעוריה מהשיעור תחלה [כסוכה יג"א ומנחת ל"א אספ"א דפרס]. וא"כ אי נמא דלאצבעיים דנקט הכא היינו גודליון ככלל דוכתא. יהיה שיעור דבאוק גדול מהשיעור גדול בתחלה. י"ל דשירי המאור הכא לא שסתם מעלמו אלף שהתמיל וסתמו כזוונה. ודעתו לסתמו לגמרי. ולהכי שירי דככא גרע מאשר שירי סתמו ממילא. דהקך מדשתיורי ממילא. לשיך כיון שכבר היה בהם פ"א כשיעור לא נתבטל עדיין שמן מהן אף שסתמעו קלת משיעור הראוי להן. אבל הכא שסתם כזוונה ודעתו לסתמו לגמרי. אוליך בחר מחשבתו. וכל שסתמע משיעור אצבעיים. אף ששאר כשיעור ממו ניזל בחר מחשבתו. אפי"ה כסוכו דמי. וא"ת עכ"פ ק' דנס במאור בתחלה (פ"ז מ"ג) דכרי נב"ה כשיסתח משהו. י"ל הסס לאו משום שדעתו לפתחו הרבה כפי נב"ה ככ"ס. רק מד"ס סס כבר פתח אלף שנגעל הדלת. ולהכי נבחה

משנה אחרונה
פ"ג א שיעורו מלא מקדח. חלון רחב מ"ד הייט טעמא דכ"ס רום אצבעיים על רוחב אלכנת לכן סהור בול דל"ל על רוחב הגודל כי כך העסקין ג"כ הרמב"ם והר"ם וכן הוא בתוספתא פ"ד על רוחב הגודל (א"ה) עיין בתוס' מ"ד: מ"ט על הדבור הנזיל):

פ"ג א (א) ששעה שור צטתל להכניס בו אור להחדר: (ב) ג"ל דמלת בתחלה הכא פירושו כחלת התנור [פליס רפ"ס] ור"ל כשהתחיל לעשות מאור ולא גמרו עדיין. אפי"ה משעשה כבר חלון כמלא מקדח של לשכה. מביא ומניח הסומאח. ואלא אמרי' דמלת גמרו עדיין לא מתבט עדיין מאור. או נ"ל דמלת בתחלה הכא פ"ה כמלת בתחלה לעיל [פ"ז מ"ג]. דהיינו שלא היה צטתל חלון מקודם. ולרבותא נקט הכי. דלא מבעיא כשהיה כאן חלון וסתמו וזכר ונמלך לפתחו. ודאי סגי משעה שעשה חור למאור כמלא מקדח. אלף אפי"ה היה בתחלה כאן כותל סהור. וחתר הסתא בהסתל ועשה בה חור למאור כמלא מקדח. סגי בזה להכניס ולהוליא בו טומאה: (ב) ושיעור מקדח זה כגודל פוגדיון [ככלים פ"ז מ"ג] והוא שליש טפח. וספת הוא ד' גודליון [ועי' ז"ה ס"ד ו"ו מ"ח] וא"כ כרוחב החלון גודל ושלש על גודל ושלש: (ג) ר"ל אבל אס היה כאן חלון גדול. וכסח קלת שיעור ממנו קלת עדיין: (ד) ג"ל דאף דבכל מקום שמשערין אצבע. היינו אגודל [כרמב"ם פ"ז מהפלה ה"ז ועי' משנת ז"ז]. עכ"פ הכא מדלת קאמר אצבעיים על אצבע. וקאמר אצבעיים על גודל ש"מ דלאצבעיים וקאמר. ר"ל אצבעיים ממש. דהיינו אצבע הסמוך לאגודל [כמנחת ד"ה ח"ה]. [ולפי מה דלמריק] מנחת מא"כ ד' גודליון הן ה' אצבעות ח"כ יהיה אגודל 1 1/4 אצבע וכל אצבע יהיה לפ"ז 4/5 אגודל] (א): (ה) לגמור סתימת החלון. ואין חילוק בין שנתעבב ע"י אדס שקראו ממלכתו. או ע"י האמן שנתהווה שבת. או ע"י שלא היה לו עיט לסתמו טלו. או שעשה עיף וכדומה. ומריש כמה מיני עוכבים. להכי נקט אלו הן לשון רבים: (ו) ר"ל אבל אס חסור הזה שצטתל לא עשאו כזוונה. אלף שהמים עשו חסור: (ז) וע"י שהיתה ארץ מליחה תחתו נתעכל המקום בהכותל ונעשה סס נקב מעלמו: (ח) דלע"ג דלענין אהל לא גרע נעשה מעלמו

לאויר. להכניס בו אויר העולם והיינו חלון העשוי למאור. ומשום דבעי למתני בנה בית חולה לה הדר תמי': בנה בית חוצה לה. כנגד החלון. ונחבטל אויר של חלון: שיעורה בפתח טפח. כחלון העשוי לתשמיש: נתן את התקרה באמצע החלון. שגמלא החלון חליו למעלה מן התקרה. וחליו למטה: החלון התחתון בפתח טפח. כדין חלון העשוי לתשמיש דהא אין כאן אויר: והעליון מלא מקרה. ולמעלה מן התקרה הוא לאויר: ג' החור שבדלת. באמצע הדלת דלית עשוי לאויר: שייר בו החרש. האומן שתיקן את הדלת: מלמטן. כגון ששייר סמוך לאסקופה: או מלמעלן. סמוך למשקוף: הגיפה. סגרה: ולא מירקה. לא גמרה: או שפתחתו הרוח.

ואין דרך טומאה ליכנס. ע"כ. לא תידוק מינה דגירס' אבל להוליא כו' דבי נמי גרס ולהוליא שפיר מני לפרוסי דה"ק אבל להוליא כו'. ומ"מ אין למחוק ג' הספר לפני' השני גיר' נכונה היא וכן היא גיר' הרמב"ם. ומהר"ם הגיב רש"א להביא הטומאה ולהוליא הטומאה: **ב נתן את התקרה באמצע.** פי' תקרה של הבית אשר [בנה] בלד זה הבית. הרמב"ם: **ג' ולא מירקה.** פי' הר"ב לא גמרה. כמו ומירק אחר שחיטה על ידו. בפ' אל' הממונה [וימא דף ג' הר"ם: או שפתחתו. וכן העסיקו]. **בפתח טפח * (כד).** שייר בה הדרש (כ). **מלמטן. או מלמעלן (כו).** הגיפה. ולא מירקה (כו). או שפתחתו הרוח. כלומר או שמירק את הסגירה חלא שבחתה הרוח ופתחתו: **שלמה**

לאויר. היינו למאור ותימה למה שינה התנא לשונו ולפירושים האחרים שפי' בו הר"ם ז"ל יתח קת וז"ל ועוד יש לפרש לאויר שזנפה בה למרחוק לשמור נטת ופרדסים. למאור ולאויר שיעורו מלא אבל קשה לנעיל ה"ל למתני' כדפי' אפי' ולימא למאור ולאויר שיעורו מלא מקרה לכך נראה דכלל אחד והדר תני' הכא משום דבעי למתני בנה בית חולה לה ועוד יש לפרש שהוא לאויר העולם כמו אויר דכולה מכלתין שאין אהל על גביו ולא חשיב חלון למאור אלא אין תקרה קבועה על גבה מבחוץ לפי שהתקרה שעל גביו מאפלת עליו וכן מוכחא סופא דקמתי בנה בית חולה לה וקמתי מני נתן את התקרה וא"ע שאין על גביו תקרה מבחוץ

שייכל בו הבאה כגון אם טומאה בבית ובה אדם ומתן אצטבו בחלון זה או הניח בו כלי או שהחיל עליו אהל בלד הכותל נטמא כל שהחיל לפי הטומאה ויאלה ואין אותו אהל מבטל ממנו תורת מאור שאינו נטוי אלא לפי שעה וכן עיקר: **ג' שיעורו מלא אגרוף דברי ר' עקיבא.** בברייתא קמי שיעורו מלא אגרוף דברי ר' טרפון ר' עקיבא אומר פותח טפח ושמה חרי תנאי אליבא דר' טרפון ור' עקיבא אם אין טעות. והר"ם ז"ל כתב שהיה ברייתא מהני' דקמי מלא אגרוף ר' טרפון היה ע"כ וז"ל וז"ל הברייתא הדלת ששייר בה חרש בין מלמעלן בין מן האדרין או שפתחתו הרוח או שהגיפו ולא מירקו שיעורו כל שהוא ובה"ל פתחת טפח החור

תפארת

דדוקא להביא הטומאה לשם מקום בני צשיעור ועטא מדה"ל לחומרא אבל להוליא הטומאה ולהליל שאר הפתחים דהו"ל לקולא. כריך שיהיה בהחלון. שיהיה האחרות שיעור גדול יותר מהמזכרים במשנה והייט ספח (ד): (יח) ר"ל הא דלמרינן במשנה ח' דמאור שיעורו כמקרה. היינו בפתחו לאויר שאין בית חולה (י): (יג) כנגד החלון. ונתבטל עי"ו הכנסת האויר. וגם אור היום שיכנסו שהא דרך שם חלש מאד: (כ) דמהשתא אינו רק להניח שם חפציו ושאר תשמיש: (כא) ר"ל שהינה באמצע גובה החלון תחת הבית שצננה בחוץ. נמלא שאר העליון של החלון מגולה למאור ולאוי. וחליו התחתון ומכסה דחוי רק לתשמיש: (כב) מדעדין חוי לאויר ומאור כפתחלה: (כג) ב"ל שהוא חור ששטה האומן שצננה עשהה הדלת מרובה לריך להקב במלאכתו לפי שעה או כדי לתחוב שם בית החוצה של הדלת. והאומן שכה לתחוב חור זה. והשתא לא חוי למידי: (כד) דמדענשה רק לתשמיש שעה והשתא ח"ל לו הו"ל כעשה ממילא: (כה) דמדענשו חרש בידים או לתחוב שם מידי הו"ל כעשו לתשמיש: (כו) הוא האומן העושה הדלת: (כו) שהיו הגמרים קצרים מגובה הפתח. ועי"ו נשאר קלת מגובה הפתח פתוח סמוך להמשקוף או להאסקופה. והו"ל ודאי כקב דממילא: (כז) ר"ל או שעל

ישראל

וחלון שיש בו צשיעור מקרה. כשהטומאה בבית. ולהוליא הטומאה משאר הלכות אף שהן גדולות ביותר אם נפתח זה שהוא רק כמקרה. וע"ד אאמ"י הגזולק עוררני לפרש עוד דה"ק. להביא טומאה מחדר לחדר כשהחלון ביניהם גדול כמקרה וראו פתוח. דלע"ג דכות דמות ממת ריך לפתחו טפח (כפ"ג מ"ו) היינו בחלון העשוי לתשמיש. ולהוליא טומאה דקאמר היינו כהסמת בבית. ואפי"ט כשפתח זה נעול נטמאו העשרות שחת המשקוף של מבחוץ. משום דדרך טומאה לנאת (כפ"ג מ"ו). והייט טעמא דר"ם דמיקל בלהוליא. ומאריך דוקא טפח. משום שהדלת נעול. וגם משום דטומאה זו שמוחזק לנאת הנעול רק מדרבנן הוא (כפ"ג ב"ה ע"ה) וקולא פפי מלהביא הטומאה בשריטא דודלאי דלורייטא: (ד) ולרמב"ם צפירוטו ובתצורו להביא היינו כדלמחין. אבל להוליא היינו כשהחלון הוא בתקרת הבית והמת למטה מהתקרה. והסברה למעלה נגד הארובה. או רק כשהארובה ע"ע נטמא הסברה שלמעלה מהארובה. ולפי דברי רבינו ז"ל דרך אשיעור אגרוף פליג ר"ם. וס"ל להוליא בני בטפח. דחי אשיעור שפחות מטפח כמקרה וכדומה. א"כ כהא נימא ר"ם להוליא לא בני בתקרה. אלא לריך טע"ס. הרי אדרבה יותר נקל לטומאה לנאת מלהכנס (כפ"ג מ"ו) ופ"ד מ"א ובשאר דוכתי במכילתין). אבל זה תימא. שהרי הרמב"ם צפירוטו כאן צפירוטו אמר לן דלאשיעור מקרה קאי. היותו תמוה על דברי רבינו ד"ס להקשות לדבריו. דס"ל

דלהוליא הטומאה היינו כשהסברה למעלה נגד החור. דלח"ק כשהחור כמלא מקרה נטמא הסברה. ולר"ם דוקא כשהחור ע"ע נטמא הסברה. וקשה ממ"כ אי מיירי כשהטומאה אינה תחת החור. רק תחת התקרה שהחור בו. א"כ מה לי שיעור מקרה טפח ואגרוף. הרי לא התפשטה טומאה כלל לתחת החור. דאין לצוד לטומאה (כלעיל פ"ו מ"א ו'). ואי מיירי הכא כהא שהטומאה נטמא מכוון תחת אויר החור. א"כ עכ"פ ל"ל שיעור מקרה לת"ק. הרי גם בקמן יותר מזה כל שכנגד הטומאה טמא (כלעיל פ"ו מ"ב). והרי התם דמייירי שהוא חלון לתשמיש. מלכ"ע לריך שיעור גדול יותר מלמאור. ודסי לן צשיעור קטן יותר ממקדה להוליא עכ"פ כנגדה. מכ"ס הכא. דמייירי בחלון למאור. דאפי' לן צשיעור קטן לענין להביא הטומאה. מכ"ס לעיל כהא קאמר דלפילו בפתח מטפח וטומאה יוצאת כנגדה. ובפ"י מה ק' הקד קושיית אי גרוס בדברי רבינו דקאי ר"ם אשיעור אגרוף. דאף דהתם מייירי בשעשה החלון כבונה. והכא שלא כבונה. עכ"פ כל כנגד הטומאה אפילו בלי חלון ששעשה כבונה הטומאה מתפשטת דרך חור כנגדה. לכן במרתי הסתופף לפרש להוליא הטומאה כדברי רב"א זוק"ל. וגם לדבריו הקדושים לריך לדחוק קת צפירוטו להוליא הטומאה. דמה דקרי לה תנא הכא להביא את הטומאה דהיינו למטא כל הפתחים של הבית שהטומאה בחוץ. קרי לה לעיל (פ"ג מ"ו). להוליא הטומאה (ע"ה). ומה דקרי לה הכא להוליא. קרי לה התם להוליא מטומאה וע"ס. אולם יש עוד גרסא לר"ם והר"ם ור"ב. דגרסי בדברי ת"ק בין להוליא ובין להכניס ששיעורו מקרה. ולר"ם בין להוליא ובין להכניס בטע"ס. וכחשו עוד דהך צנא חלוטו שיעורי דלעיל מקדה ורוס אצטעייט ואגרוף קאי. מיהו מהו להוליא לא פירוטו לטו רכותיו. ואי נימא כדברמב"ם ס"ל צוה. תקשי גם לידהו כל הקושיית שהקשינו להרמב"ם. ולהכי מסתבר דברב"א ס"ל צפירוטו מלת להוליא. וידירה אין שיהי. ז"ל לכל רבותיו. דהא דקשיקו כבולה ש"ס ובכל דוכתי במכילתין. דטפח על טפח מביא הטומאה. היינו רק בחלון ששוי לתשמיש. דבו לבד כ"ע מודו דבין להוליא ובין להכניס שיעורי' בטפח. ואינו ששמיש יאיר עיניו במאור חורתו לעד: (ך) כך נראה שפירט

קמוך למשקוף או לאסקופה ששם למעלה מקומת אדם או למטה אין דרך להסתכל שם ולחפש שם ומודה רבי טרפון שדרך להניחו לשעה עד שימלא עיניו. וכן הגיפה ולא מירקה שאל נקמם יפה שיש ריח משום בין הנסרים ויכיר שדעתו למלאות. או פתחתו הרוח ויוליך נסר מביניהם וכידוע שקופו למלאות ס"ו כעשוי מאליו: והגיפה ולא מירקה: **ה**

ג' חזק. ט"ז כ"ז
חלופי גרסאות
ג' הדרש נמש"כ חרש.
תוספות חדשים
משנה ג' (במשנה) דברי ר"ע. ר"ע יהיב ליה שיעור חלון שלא נעשה בידי אדם. כיון שלא נעשה למאור ולא (במשנה)
תוס' אנשי שם
ג' דברי ר"ע. שהוא כמו מאור שלא נעשה בידי אדם. שאפי"ט שלא יכיון שיכנס ע האורה

משנה אחרונה
פ"כ. והר"ם כתב עוד דלאויר היינו שזנפה גם לאויר הטובל לשמור נטת ופרדסים. אלא שהקשה ע"ו ליתני בפתח למאור ולהוליא. והו"ל כפ"ל לא יתפור ד' י"ע חלו' ע"ו דלמאור דלעיל שיעורו בתקרה גדול והכא בצינור. מוד משנה א"ע דהכא לפירושי קמתי מה הוא למאור כשהוא לאויר שאין גביו חולה לו שמתפיל על החלון כדקמתי בסמוך בנה בית חולה לו וכו'. וכן עשה כותב באמצע שכל שיעור בניו כנגד החלון אין זה למאור וכמב שפי' זה עיקר. ולפי מש"ל נראה לאויר היינו להכניס אויר לאויר שלא יתעפפו הפירות וההטואות וכן בבתי הקץ להסקר מן הרוח והיינו הסריטות והרפפות דתני לעיל. ולכך לא בני לעיל למאור ולאוי כיון דחתי כהדיא השקיעות והרפפות: שיעוריה מלא מקדה ז"ל על פ"י כש"י כריובין ד' למ"ד ובחולין ד'קכ"ה שפירטו העשוי לאויר שיעורו מלא אגרוף: ג' ר' טרפון אומר בפתח טפח. פי' הר"ב משום דבאמצע הדלת דמי למכוון וכ"כ הר"ם. ולא הנכתי כי נמי ממכוון מתי הוי מ"מ אינו לתשמיש. ויש לפרש שאין דרך להניח חור בדלת שלא יסתכלו לבית משום חיוק ראי'. ובהא פליגי ר"ע סבר ודאי שלא בכונה נעשה אלא שלא ה' לו עיניו למלאות והוי כעשוי מאליו. ור"ע סבר אפי' לפי שעה אין אדם עשוי להניח פתח פתוח עד שיהיו לו עיניו דאיכא ליתחם לגבוי ולהיך רחוי ומסתמא ללורך הניחו לען את שינו ולדבר פס חבדו. והיינו דקמי סופא שייך מלמטן או מלמעלן היינו

אהלות העושה מאור פרקי ר' עובדיה מברטנורא

ד' גמ'חה טפח . טט כ"ו :
ח' אלו המעשים . טט כ"ז
בבב

תוספות חדשים

למשום . ור"ט סבר כיון
דנשית בדי חס . שיעורו
כנשית לתשמיש . (הר"ט)
שנח' ד [במשנה] לזון את
ע"ז . לזון מין שיעורו
יזוין בספק . (הר"ט)
[במשנה] ולתשמיש
לכנסת כלים ולהולאה .
(הר"ט) :

אלוהו רבא

ד' העושה מקום לקנס
כ"ו . כולן מענין המורה
קנה הוא קני המורה
שכין וחבין ומחבין
את הנר והנר הוא הכלי
שמשוין בה הפעילות
והשן . והשניה הן המלכות
שנבתינן ומחבין כ"ן את
הפעולה : לזון את עינו
ולדבר כ"ו בפ"ט . ור"י פליג
אחתי' דמיא ברוספתא
פ"ד רבי יהודה אומר כ"ן
ג' מדות משום ר"ע הושה
לזוה ולשמיים ולזון את
מינו כל שהוא לכנסת
כלים ולהולאה כלים לתשמיש
ולנר שיעורו בפ"ט לקנה
ולאספתי כ"ל בתולאו
וכנ"ה כ"ט :

תום אנשי שם

האורה הכה יכנס ממנו
האורה ור"ע אומר שהוא
ישתמש ומט להכניס את
דבר להבית או להולאה ויהיה
לתשמיש ולהושה בנות
ע"ה . (הרמב"ם) ד' ת"ט
ד"ה ולאספתי כ"ו פ"ט
סתם כ"ט כ"ו . וכן סת"ך
סתם ד"ר כולל סתם ממונה
ח' כמו מקף מעול והומן
(תלם ע"ה) פירושו חומה .
כ"ל . ע"י ה"ט נדה פ"ט
מ"ה . (כ"ט) :

הענין הר"ט והר"ט וזכרונם מהר"ם שפחתו : ד' לקנה . פי'
הר"ט להניח שם קנה . וכ"כ הרמב"ם . וק"ק דלמה יעשהו מפולש .
והר"ט כ' בשם הערוך שטושין חור בדלת להדליק בו את הנר ולהולאה
מאורו החור קנה כ"ו ולזון מהר"ם . להשיט ממנו קנה של גרדי
לחברו : ולאספתי . פי' הר"ט חרב
כ"ו ויש לאורגים כ"ו . וכ"כ הר"ט . ויחא
ד"ש לו ענין לקנה . אבל אחתי אין ענין
לו ולגר . והר"ט ד' [בפ"ד מהע"ז מ]
מפרש ע"פ התוספתא דתינה לקנה .
ולאצתי . ולגר . שכולם מענין
[המורה] . קנה קני מורה . לאצתי
מלקחים תרגום זכחה . לגר כמשמעו .
ולא ממעני רבין למכתב פ"ה תחת

שיעורו מלא אגרוף . דכ"ן דנפתח ממילא הו' כחכרוהו מים או
שרנים ובהך סיפא לא פליג רבי טרפון משום דחור שבאמצע עשה
החרש במחטין . ולא מפני שלר"ך לחור . אלא קאריס היו הדפין
שנעשה מהן הדלת ועלמה דבעתו להניח הגקב באמצע יותר .
מלהניח למטה או למעלה . ודמי לעשה
במחטין . אבל כשהניחו מלמטה או
מלמעלה אין זה כעושה בידים . אלא
מחמת שהגאונים קאריס ולא נתמלא
הגקב : ד' העושה מקום . שגקב גקב
מפולש זכות להניח שם קנה של
אורגים : ולאספתי . חרב זלשון יין
קורין אספתי . ויש לאורגים כלי
כתבנית חרב : שיעורו בכל שהוא .
להביא את הטומאה לגר האחר : לזון את עינו . להסכל מס
לרשות הרבים . או לחלל : ולתשמיש . * להלניע שם חפיו :
ד' אלו ממעשים את המפח . חלון ששיעורו זכוחה ע"ה והיה
אחר מכל הני דחייב הכא מונח בו . וממעט את החיור מטפח
חולץ * ד"ז פ"ד להסחת להניע .

שעורו (ה) מלא אגרוף : ד' העושה מקום
לקנה ולאספתי . ולגר . שיעורו כל שהוא .
כדברי בית שמאי . בית הלל אומרים בפותח
מפח . לזון את עינו (א) . ולדבר עם חברו .
ולתשמיש (ב) . בפותח מפח (ג) : ד' אלו
ממעטין את המפח (ה) פחות מכזית בשר (ה)
ח"ג . ד' ולאספתי ד"ז ולאספתי .
במעט
שכדלת מלא אגרוף דברי ר' טרפון ר' עקיבא אומר בפותח טפה גרדי שחפר
מלא קנה מלא אספתי שיעורו כל שהוא דברי ז"ס ובה"א בפותח טפה ח"ל
ז"ה לז"ש חור הדלת מהו ח"ל ז"ס בפותח טפה ח"ל מתי טפה ח"ל שזה
עשוי לזרז וזה אינו עשוי לזרז חורים שחררו מים או שאכלתם מלח
שיעורו כל שהוא דברי ז"ס ובה"א בפותח טפה ע"כ ופי' הר"ט ז"ל שיר
זה חרש זבל הני תנן במתני' מלא אגרוף והך ברייתא פליג ח"ל ברייתא
בשחבט לתשמיש . החור שכדלת . ומתני' דקתי מלא אגרוף ר' טרפון
היא . מ"ט . מה שעשה הנרדי מחור הדלת . שזה עשוי לזרז . פי' של גרדי
עשוי לזרז וזה חור שכדלת אינו עשוי לזרז ומתני' דקתי מלא אגרוף
פליג ח"ל ברייתא בשחבט לתשמיש ע"כ ולע"ז ז"ע אם אין טעות כמו
שכתבתי : ד' אספתי . יש אומרים שהוא אבוקה ויש אומרים שהוא יחד
לתלות עליו כל כלי ובערוך פי' שטושין חור בדלת להדליק בו את הנר ולהולאה
מאורו חור קנה או שן שדומה לקנה שהוא מלמטלים ושמא אספתי הר"ט
ז"ל וזכרונם מהר"ם חור שכדלת כ"ו ולאספתי פי' ר"י שששה חור בדלת

שעורו (ה) מלא אגרוף : ד' העושה מקום
לקנה ולאספתי . ולגר . שיעורו כל שהוא .
כדברי בית שמאי . בית הלל אומרים בפותח
מפח . לזון את עינו (א) . ולדבר עם חברו .
ולתשמיש (ב) . בפותח מפח (ג) : ד' אלו
ממעטין את המפח (ה) פחות מכזית בשר (ה)
ח"ג . ד' ולאספתי ד"ז ולאספתי .
במעט
שכדלת מלא אגרוף דברי ר' טרפון ר' עקיבא אומר בפותח טפה גרדי שחפר
מלא קנה מלא אספתי שיעורו כל שהוא דברי ז"ס ובה"א בפותח טפה ח"ל
ז"ה לז"ש חור הדלת מהו ח"ל ז"ס בפותח טפה ח"ל מתי טפה ח"ל שזה
עשוי לזרז וזה אינו עשוי לזרז חורים שחררו מים או שאכלתם מלח
שיעורו כל שהוא דברי ז"ס ובה"א בפותח טפה ע"כ ופי' הר"ט ז"ל שיר
זה חרש זבל הני תנן במתני' מלא אגרוף והך ברייתא פליג ח"ל ברייתא
בשחבט לתשמיש . החור שכדלת . ומתני' דקתי מלא אגרוף ר' טרפון
היא . מ"ט . מה שעשה הנרדי מחור הדלת . שזה עשוי לזרז . פי' של גרדי
עשוי לזרז וזה חור שכדלת אינו עשוי לזרז ומתני' דקתי מלא אגרוף
פליג ח"ל ברייתא בשחבט לתשמיש ע"כ ולע"ז ז"ע אם אין טעות כמו
שכתבתי : ד' אספתי . יש אומרים שהוא אבוקה ויש אומרים שהוא יחד
לתלות עליו כל כלי ובערוך פי' שטושין חור בדלת להדליק בו את הנר ולהולאה
מאורו חור קנה או שן שדומה לקנה שהוא מלמטלים ושמא אספתי הר"ט
ז"ל וזכרונם מהר"ם חור שכדלת כ"ו ולאספתי פי' ר"י שששה חור בדלת

ישראל

הרמב"ם (פ"ד מסו"מ ה"ה) . ול"ם היה כ"ל דהכא ר"ל דבעשה החור
להכניס אור להחדר שיעורו מקדח . והא דלא כלל תנא מאור ואור כחד
בבא . ה"ט משום דבעשאו לאור אין חילוק בין תחילתו לאור שלו . דלפי'
בשיר סני במלא מקדח . דכל שהוא לאור גם במלא מקדח נכנס האור
בחוק ספי עכ"ל מחילתו היה החור גדול יותר מזה השיעור . ומדור משה
פארן כ"י הביא ראיה לדברי דאי ימא לאור דמי כמאור לענין שיר .
ח"כ למה הניח בספא . בעשה תקרה באמצע החלון . דחלק העליון
שיעורו כמקדח ואמאי . והרי הו"ל שיר ונעט כאגרוף : (ד) ואע"ג דכל
תשמיש שלר"ך לזרז חור גדול מטפח . הו"ל ז"ס לקולא . והרי לא נמנה בין
הגך מילי דב"ט לקולא נגד ז"ה [בפ"ה דעדות מ"א] . ו"ל כיון דב"ט
בא"ט טפח לתשמישו הו"ל ז"ס לחומרא איכא למימר כד' אהשיל די מדרשא
בהך גוונא אהשיל (וערתו"ט כלים פכ"ט מ"ח) . ומ"ש רש"י (שבת ע"א)
דקק

תפארת

אדם את הדלת ולא גמר לעול . וע"ז נשאר הבית פתוח קצת . דאילו
פתחו בידים . הוא אוליגן בהר מחשבתו . לדבר מה פתחו אם לתשמיש
או למאור . אבל פתיחה זו לא נעשה לזום כוונה : (ב) של חלון הפתיחה
להכניס ולהולאה טומאה : (ב) כל הנזכרים צבא זו . כלי מורה הן .
קנה ר"ל שעשה החור כדל כדל לתחוב שם קנה המורה להשיב עליו
הלאמפע . ולאספתי . ר"ל שעשה החור כדי לתחוב שם הכנה שמוטין
צ הפתילה . ולגר ר"ל שעשה החור לתחוב בחוט קנה קערה הגר
שתינן לתוכה השמן והפתילה . ולכ"ל מהך לר"ך חור רחב יותר מלחבירו
[כ"ה] . מיהו לפע"ד נמשום דכל הגך חורים הרי אין עושין אותן מפולשין
והרי הכא מדמיירי להביא טומאה מחדר לחדר ח"כ ע"כ בחורין מפולשין
מיירי . לפיכך כ"ל דמסתבר טפי שעשה החורים כדי להשיב כלים הללו
מחדר לחבירו : (ג) ר"ל שיעור של כל אחד הוא כפי הצורך לו . דפי'
דדוקא במועד להניח שם או להשיב דרך שם כל דבר שלר"ך או לר"ך
הלר"ך לאותו תשמיש . בין שהוא גדול או קטן מטפח . והא דלמינין [פ"ד מ"א]
טומאה בעוביו כלים שכתובי טורים . דלא כב"ט (ד) :
(א) להסכל דרך שם לר"ט : (ב) ר"ל או שעשה חור להניח שם כל דבר שלר"ך
לר"ט טע"ט . דהיינו כפי רחב היר משתמש עמה : (ד) דחלון טע"ט שנתמעט ע"י
שהיה בו ח' מאלו . אין הטומאה עוברת בו : (ה) ממה
והרי

משנה אחרונה

מה דב"ט סתמה ולא הספיק לגומרה שיעורו רוס אכנסים . היינו נעשו
למאור דוקא כדפי' שם : ד' לקנה ולאספתי ולגר . פי' הו"ל . ויש לפרש
סוד שדך חלון הפתוח מביא לביה שמתמטין בו שני בתים שמויחין שם מקל
יוצא לחן ולחן ומויחין שם פלגים וכנדים זה וזה והיינו קנס דמתני' . והאספתי
ז"כ כשהמקל הוא של ברזל כמו מקמר היינו אספתי חלון מהמרים בעלי
אסופות . ולגר כשתמעו שמיחין זו כד להאיר לפני הבתים . וכנדי ז"ס
דמתמטין סתם דוקא שיעורו נעשה אבל אם יחדו לתשמיש שהוא קטן מטפח
מיטמא כמו שהוא . וכ"ס סגרי דכל תשמיש טפח : לזון את עינו ולדבר
דכא

משנה אחרונה

מה דב"ט סתמה ולא הספיק לגומרה שיעורו רוס אכנסים . היינו נעשו
למאור דוקא כדפי' שם : ד' לקנה ולאספתי ולגר . פי' הו"ל . ויש לפרש
סוד שדך חלון הפתוח מביא לביה שמתמטין בו שני בתים שמויחין שם מקל
יוצא לחן ולחן ומויחין שם פלגים וכנדים זה וזה והיינו קנס דמתני' . והאספתי
ז"כ כשהמקל הוא של ברזל כמו מקמר היינו אספתי חלון מהמרים בעלי
אסופות . ולגר כשתמעו שמיחין זו כד להאיר לפני הבתים . וכנדי ז"ס
דמתמטין סתם דוקא שיעורו נעשה אבל אם יחדו לתשמיש שהוא קטן מטפח
מיטמא כמו שהוא . וכ"ס סגרי דכל תשמיש טפח : לזון את עינו ולדבר
דכא

אהלות העושה מאור פרק יג חוספות יום טוב רב

פחות מכות מן החט. כ"ג

תוספות חדשים

משנה ה' [במשנה] ע"י כותב שר. אכל לא ע"י רובע עלמות. ומתחברא דממעט נמי ע"י שדרה וגולגולת ורוב בניו ורוב מינו. וכל דלא חני לכו משום דפחות מכות ופחות מעלם כשעורה שזין לדבר זה. (הר"ם והר"ש): [הר"ם ד"ה] פחות כ"ו ולא ימעטו בחלון. פ"י משום דדבר עמה אינו ממעט:

משנה אחרונה

הכל. ומ"מ מתמי גיפה לריקעס ו"ל משום דמיטע זכ המני נמי לעיני שלם יש טומאה בחלון עלתו שמתעל הבית שכלדו ואי איכא ב"י דבר הממעט ה"ל טומאה רטובה ואינה מתעלה לבד ולא תוקעם כנגדה ג"כ ומת"ל לריקעס שישור ספח דכתיב מטפה היו רטובה. וטולו שרש שיפורי ד"ל"ש שהם פלגן בפחות מטפה בלא מיטע נמי רטובה הוויין. ושיפור מלא ארוף דהוי יומת מטפה. נמי לא שיקר ב"י מיטע דלפ"י מתטעו ממלא ארוף אי פש ביה עפה לאו רטובה הוי דלון דין רטובה אלא בפשט מטפה. ולהכי נקט טפה. ואי קשיא לך אי משום רטובה מני לה אחתי מני פחות מכות כתיב מתטע. אפי' אלא נמי מתטע. לפי מ"ש תו"ש בשם ההג"ה לניל פ"ג מ"ו שצריך שיהא בחלל מטפה לבד ממקום הטומאה וא"כ בחלון שיש בו טפה מלאה וכינת מן המת נטרו מתטעו ה"ל רטובה ואחתי מני פחות מכות. ו"ל דרנוה בבית הטומאה שאני כדתנן פ"ו מ"ג דלון דיהא כהאר רטובה אלא כידון מתחלה על מחלה והבית הקרוב לטומאה עמא ולכן לא מני למיטע דכיתע עלתו מתטע דלפ"י הוא מתטע כשהוא קרוב יותר לבית הבית מלא והטומא מלמעלן עבוד שאינו כהאר רטובה והייט נמי האדכח הר"ב דליו כותב אלא עלתו מני אלא הטומאה היט אלא הוא קרוב לבית והלכך

שהזכרנו למעלה לקנה ולאספתי ולגר: ה' ממעט ע"י רובע עלמות. נראה לפרש ככאן כדפירש"י בריש מסכת גדה על יד מפקדה לפקדה. על כח מפקדה כו'. כמו פסול על ידו. ביבמות [דף לו]. ולא כפי' הר"ב דהחם שפרש אחר וכו': פחות מכות מן המת כו'. כ' הר"ב השתא הדר הגייה כו' לאשמועינן דממעט על ידי כל המטמאים כו'. כ"כ הר"ם. ומסיים א"כ ליהדר וליחתי פחות מעלם כשעורה ושמה הדר הגייה למחשבה ביהי שרן וכלה. ע"כ. ומת"ל כתב דנ"ל דלחכי הדר הגייה. דליתריך לאשמועינן דלם החלון גדול כל כך דלית בחד מינייהו כשיעור למעט בחלון. אלא זין שניהם או זין כל הנך דחשיב. כולו מלטרפי למעט. ולא אמרינן דפחות מכות מן המת ופחות מכות נבילה מלטרפיס לטמא קכל שבניהם למעט ולמשא ולא ימעטו בחלון. קמשמע לן. לכל טומאתו ושיעורו אין מלטרפין. כדתנן במעילה פרק קדשי מזבח [משנה ג] ע"כ: ופחות

ממעט על ידי רובע עצמות (ו). ופחות מעצם כשעורה ממעט על ידי ביות בשר (ו) פחות מכות מן המת (ו). פחות מכות מן הגבלה. פחות מבעדשה מן

הדר הגייה. דליתריך לאשמועינן דלם החלון גדול כל כך דלית בחד מינייהו כשיעור למעט בחלון. אלא זין שניהם או זין כל הנך דחשיב. כולו מלטרפי למעט. ולא אמרינן דפחות מכות מן המת ופחות מכות נבילה מלטרפיס לטמא קכל שבניהם למעט ולמשא ולא ימעטו בחלון. קמשמע לן. לכל טומאתו ושיעורו אין מלטרפין. כדתנן במעילה פרק קדשי מזבח [משנה ג] ע"כ: ופחות

מלאכת שלמה

ממעט ע"י ביות. מן המת אכל לא ע"י רובע עלמות ומתחברא דממעט נמי ע"י שדרה וגולגולת ורוב בניו ורוב מינו ללא מלטרפן כדליהו והא דלא חני לכו משום דפחות מכות מן המת ופחות מעלם כשעורה שזין לדבר מטפה היו רטובה. וטולו שרש שיפורי ד"ל"ש שהם פלגן בפחות מטפה בלא מיטע נמי רטובה הוויין. ושיפור מלא ארוף דהוי יומת מטפה. נמי לא שיקר ב"י מיטע דלפ"י מתטעו ממלא ארוף אי פש ביה עפה לאו רטובה הוי דלון דין רטובה אלא בפשט מטפה. ולהכי נקט טפה. ואי קשיא לך אי משום רטובה מני לה אחתי מני פחות מכות כתיב מתטע. אפי' אלא נמי מתטע. לפי מ"ש תו"ש בשם ההג"ה לניל פ"ג מ"ו שצריך שיהא בחלל מטפה לבד ממקום הטומאה וא"כ בחלון שיש בו טפה מלאה וכינת מן המת נטרו מתטעו ה"ל רטובה ואחתי מני פחות מכות. ו"ל דרנוה בבית הטומאה שאני כדתנן פ"ו מ"ג דלון דיהא כהאר רטובה אלא כידון מתחלה על מחלה והבית הקרוב לטומאה עמא ולכן לא מני למיטע דכיתע עלתו מתטע דלפ"י הוא מתטע כשהוא קרוב יותר לבית הבית מלא והטומא מלמעלן עבוד שאינו כהאר רטובה והייט נמי האדכח הר"ב דליו כותב אלא עלתו מני אלא הטומאה היט אלא הוא קרוב לבית והלכך

הוא. שאין הטומאה עוברת ללד אחר: ע"י רובע עצמות. אם יש צבית רובע עלמות דמטמא בזהל. ופחות מכות מבשר המת מונח בחלון ממעט. ודוקא פחות מכות. דלילו כות. הוא עלמות מטמא בזהל. ודוקא ע"י רובע עלמות. אבל אי איכא צבית כות בשר מן המת. אין פחות מכות זה ממעט דאדרבה בשר מלטרפן עם בשר. והייט טעמא נמי דדוקא בשר ממעט ע"י עלמות ולא עלמות ע"י עלמות. דלעלמות אשלויות מלטרפי: פחות מעצם כשעורה. אבל עלם כשעורה. לא ממעט. משום דמטמא בזוג ובמשא: פחות מכות מן המת. השתא הדר תיאו. אע"ג דתנא ליה רישא לאשמועינן דממעט ע"י כל המטמאין בזהל. כגון רביעית דם ומלא חרווד רקב. וכל אופן השניין כפ"ב: פחות מכות מן הגבלה [וכו']. כל הני שיה מלטרפין. טומאתו ולא שיעורו. שיעורו ולא טומאתו.

ממעט על ידי רובע עצמות (ו). ופחות מעצם כשעורה ממעט על ידי ביות בשר (ו) פחות מכות מן המת (ו). פחות מכות מן הגבלה. פחות מבעדשה מן

הדר הגייה. דליתריך לאשמועינן דלם החלון גדול כל כך דלית בחד מינייהו כשיעור למעט בחלון. אלא זין שניהם או זין כל הנך דחשיב. כולו מלטרפי למעט. ולא אמרינן דפחות מכות מן המת ופחות מכות נבילה מלטרפיס לטמא קכל שבניהם למעט ולמשא ולא ימעטו בחלון. קמשמע לן. לכל טומאתו ושיעורו אין מלטרפין. כדתנן במעילה פרק קדשי מזבח [משנה ג] ע"כ: ופחות

מלאכת שלמה

ממעט ע"י ביות. מן המת אכל לא ע"י רובע עלמות ומתחברא דממעט נמי ע"י שדרה וגולגולת ורוב בניו ורוב מינו ללא מלטרפן כדליהו והא דלא חני לכו משום דפחות מכות מן המת ופחות מעלם כשעורה שזין לדבר מטפה היו רטובה. וטולו שרש שיפורי ד"ל"ש שהם פלגן בפחות מטפה בלא מיטע נמי רטובה הוויין. ושיפור מלא ארוף דהוי יומת מטפה. נמי לא שיקר ב"י מיטע דלפ"י מתטעו ממלא ארוף אי פש ביה עפה לאו רטובה הוי דלון דין רטובה אלא בפשט מטפה. ולהכי נקט טפה. ואי קשיא לך אי משום רטובה מני לה אחתי מני פחות מכות כתיב מתטע. אפי' אלא נמי מתטע. לפי מ"ש תו"ש בשם ההג"ה לניל פ"ג מ"ו שצריך שיהא בחלל מטפה לבד ממקום הטומאה וא"כ בחלון שיש בו טפה מלאה וכינת מן המת נטרו מתטעו ה"ל רטובה ואחתי מני פחות מכות. ו"ל דרנוה בבית הטומאה שאני כדתנן פ"ו מ"ג דלון דיהא כהאר רטובה אלא כידון מתחלה על מחלה והבית הקרוב לטומאה עמא ולכן לא מני למיטע דכיתע עלתו מתטע דלפ"י הוא מתטע כשהוא קרוב יותר לבית הבית מלא והטומא מלמעלן עבוד שאינו כהאר רטובה והייט נמי האדכח הר"ב דליו כותב אלא עלתו מני אלא הטומאה היט אלא הוא קרוב לבית והלכך

ישראל תפארת ביני

דהך דעדות רק ר' יהודה היעד מה שלא ידעו. אבל מודה דאיכא עוד סובי. תבאנו א"כ מה מקשי [חולין כ"ב ב' וקט"א וערכין כ"ב] ולתנייה בעדות: (ה) ולבארה משמע מהר"ם והר"ש וכו'. דכשמונת בחד הוא כות. מתפססת הטומאה לבי' החדרים וכן כהז רתו"ש בפירוש לקמן במשנה ו'. ואמב"ר כולם. הא בורכא. דמלאין טע"ס אור ממעל להטומאה בהחלון ה"ל טומאה רטובה. אף שיש לה פתח טע"ס מן הגל. אפי' רק בזקת ועולה. ואינה מתפססת לגדרים כלל. ואפי' הטהרות שמונחים תוך החלון טהורים (וכמ"ס בס"ד פ"ג בפתח האהל סי' ב'). ואי"ל מ"ס חור זה שזכרנו משפוט אהליו דה"ל כהאל. ולפיכך כשהטומאה מונחת תחת מקום השיפוט שאין שם טע"ס. ה"ל כאלו מונחת בטומאה בזהל (כלעיל פ"ו מ"ב). והייט משום דמתערב איריו עם אור האהל. ו"ל דשיפוט אהליו שז' החללים יש להם קרוי אי למעלה. אלא שהוא משופע. וגם קרקעיתו של זה הוא קרקעיתו של חצרו. להכי נדונים שיקן כהאל אי. אבל חורין שזכרנו. שאין בהחורין טע"ס. אף על גב שפתוחין טע"ס לבית. הטומאה שחור אינה מתפססת לבית. אלא כשמונחת מחוץ לבית הטהל ולפניו. ואז אפילו אין החור פתוח כלל לבית מתפססת מהחור לבית (כלעיל פ"ו מ"ג ד'). וא"ל שהטומאה כ"ל החדרים שהחור פתוח להם. רק כשמונחת הטומאה במחלה על מחלה. וכמובאר שם (במ"ד) ולא משום שהתפססת הטומאה מחדר לחדר. רק דממונחת מחלה על מחלה. ה"ל כאלו מונחת כאן וכאן. ואפילו לא נראה כלל צד החדרים ולא עוד אלא אפילו הייתה נראת בהחדר שמונחת הטומאה רחוקה מחוץ עובי. ובהחדר האחר שמונחת תוך חני עובי ולפניו. אין הטומאה נראת שם. משמע שהמא דמשה ד' דלזנין בחד קורב' ולא בחד ראייתה. ורק כשמונחת הטומאה במעייבה או זין הקורות. מחלקין זין נראה תוך הבית או לא (כלשם מ"ה ו'). אבל כשמונחת בכותל לא מנינו חילוק זין נראה או אינה נראה. ועוד ראייה לדברינו. דתור שאין בו פ"ס שפחת לבית. אפי' לא מחשב כהבית. דהרי בנכר שמונה ע"ג החמור (רפ"ב) אמרינן דדוקא בזוגם הכשר טע"ס מכל הנידרים סיב. אז התפססת הטומאה תחת כל הארץ (כמ"ס שם) הא בזוגם הכשר רק מני' נדרים. הטומאה תחת כל הארץ (וכמ"ס שם). וה"ל אלו מחוברים פ"י בליטת פחות

והרי אין בזה טומאה כלל: (ל) הא"י על יד. הוא כמו על יד הירדן דר"ל אכל. דהייט חלון טפח על טפח מלאהם שהוא זין ב' צחים צהלם צביינה. שצ"י מהן מונה רובע עלמות. והרי הן מטמאין בזהל. ואם שזחלון מונה פחות מכות ממת. ממעט הוא החלון טע"ס שזחלון שלם התפססת הטומאה מבית לבית. אבל כות ממת. מדתא עלתו מטמא בזהל אינו ממעט להחלון שזחלון [כמ"ו] (ה) (ל) עלם פחות מכשעורה שהוא טהור לגמרי שמונה בחלון טע"ס מלאהם שזין חדר לחדר שצ"י מן מונה כות ממת שמונחת בזהל אז העלם כשעורה ממעט הרווח טע"ס של החלון. ולא התפססת הטומאה מחדר העמא להטור. ודוקא לרובע עלמות אמרינן דרק פחות מכות בשר ממעט. ולא עלם פחות מכשעורה. אבל לשדרה וגולגולת. או לרוב בניו או רוב מנין. זין זה או זה ממעט [הר"ם והר"ש]. ונ"ל הטעם משום דשדרה וגולגולת. ורוב בניו ורוב מנין. כולן לריבין שיהו עלמות שלימות. ולהכי ה"ל עלם כשעורה לנבייהו כאיש מית. ושפיר ממעט על ידן. משא"כ רובע עלמות. דמטמאו אף כשכן שזרין. ה"ל דומת עלם כשעורה. להכי אינו ממעט. דמדתא מינו מחזיק בה [וע"י לעיל פ"ב סי' י"א]: (ז) אע"ג דכבר הני לה. הדר הני לה הכא מדבעי לתני כמה מיני שמונעין כהן פחות מכשעור. להכי הדר כלל גם הך כהדיהו. ואשכחן דכותיה [ג"מ פ"ד מ"ו] ועוד בדוכיה טובא. א"נ לעיל נקט רק בשר שמונעט. לאשמועינן מלהא בטעמא. דהיינו משום דבשר מהמת הוא אינו מית עם עלמות. להכי מונעט על ידן. משא"כ הכא נקט שהמא כות ממת. היינו כות לל דב"כ מונעט בזהל [כלעיל רפ"ג]. וה"ה שר דברים דנקט התם דמטמאי בזהל. וי"א דהכא קמ"ל דלם החלון גדול ואין צ"י מהן כדי למעט. מלטרפי כל השניין שזכרנו למעט הרווח. ולא אמרינן דהחמור לכה"פ יטרף להקל לטמא עכ"פ קכל שבשניהן [כלשם פ"ז מ"ג]. וא"כ הרי דבר עמא אינו ממעט. קמ"ל. דמדלון

לא פיקא ליה למיטע דמתעט ואינו הציא טומאה לבית דהא זימנין דמציא: ממועט ע"י רובע עלמות. פ"י הר"ב דעל כות בשר אינו מתעט דבשר מלטרפן עם בשר. וכן עלמות אשלויות מלטרפי עכ"ל וכתב הר"ם ומתחברא דע"י שדרה וגולגולת ורוב בניו ורוב מינו נמי מתטע פחות מעלם כשעורה ללא מלטרפן כדליהו והא דלא חני לכו משום דפחות מכות מן המת ופחות מעלם כשעורה שזין לדבר מטפה היו רטובה. וטולו שרש שיפורי ד"ל"ש שהם פלגן בפחות מטפה בלא מיטע נמי רטובה הוויין. ושיפור מלא ארוף דהוי יומת מטפה. נמי לא שיקר ב"י מיטע דלפ"י מתטעו ממלא ארוף אי פש ביה עפה לאו רטובה הוי דלון דין רטובה אלא בפשט מטפה. ולהכי נקט טפה. ואי קשיא לך אי משום רטובה מני לה אחתי מני פחות מכות כתיב מתטע. אפי' אלא נמי מתטע. לפי מ"ש תו"ש בשם ההג"ה לניל פ"ג מ"ו שצריך שיהא בחלל מטפה לבד ממקום הטומאה וא"כ בחלון שיש בו טפה מלאה וכינת מן המת נטרו מתטעו ה"ל רטובה ואחתי מני פחות מכות. ו"ל דרנוה בבית הטומאה שאני כדתנן פ"ו מ"ג דלון דיהא כהאר רטובה אלא כידון מתחלה על מחלה והבית הקרוב לטומאה עמא ולכן לא מני למיטע דכיתע עלתו מתטע דלפ"י הוא מתטע כשהוא קרוב יותר לבית הבית מלא והטומא מלמעלן עבוד שאינו כהאר רטובה והייט נמי האדכח הר"ב דליו כותב אלא עלתו מני אלא הטומאה היט אלא הוא קרוב לבית והלכך

ו' אלו שאינן עש :

הלכות גורסאות

ו' שבעים ד' קסא מאי את הבעה ו' לא בות פ' הדת ד' צ' ד' מ' ט' ט'

תוספות חדשים

פ' שנה ו' (בתי"ש ד"ח) ו' קסא מאי קסא מאי לא עריך כו' ו' צ' ליב' דהא כהן התי"ש כפ"י מ' צ"ב הרב"ד דל"ך שיהיה החלל ע"פ מלמד הסומא חלל אם הסומא ממעט לעסא אי"ט מביאה לצד חמר וא"כ כאן הכוונ' אינו מביא וק"ל ותפוסה על התי"ש פנעלם זה ממע' (ממאור"ש ז"ל)

אלוהו רבא

ו' אין הנהג' ממעט ט' . אפילו העלם שחלון פתח מכשורה דשחר הוא וצ"ב רובע עמוה חסר עלא מצטרף העלם שחלון להפלים לרובע עלמיה שכיב' לעמא

בו עז

פרכות לשמואל דס"ל דכל שאינו מבטל ליה אינו ממעט . וא"ך היה המקשן מפרש משתינו . דלוי גם באינו מבטלו במקומו ג"כ ממעט ל"ל לתנא למקשן פחות מכנייה . ולפעד"כ דהמקשן והתרתן בהא פליגי . דהמקשן היה סבור כה"ש . להכי נקט תנא פחות מכנייה . משום דככה"כ אמק"ט אולגין . והתרתן ס"ל כהרמב"ם דגם פחות מכנייה מק"ט אולגין מדאורייתא . רק אפי"ט נקט פחות מכנייה . מדאריה חשבה ומבטל לה במקומה . והכי ה"רמב"ם שכתרו מהת"כ שהיה הכורחי (ויקרא ל"ד פל"ד) מלבד ש"ל הקו" ה"ל בתירוץ המורגל לרבעתו"ס כ"פ דבאמת הומ"ל ולעמיתן : (ו) רב"א פ' דרישא מיירי כשעלם פחות מכשורה מונח שחלון

בכולו אין העלם כשעורה ממעט הע"ט שחלון . ומתפשטת הסומא דרך החלון זה מחזיר לחדר שבלרו . דמשיניהן מין א' . אינו בדין שאורו מין האטמא יעבד התפשטות הסומא . דמינה מחזיק בה [בזניה ר"ג צ"ב] : (ב) כשמונה שחלון ה"ל פחות מכנייה בשר . אינו מעבד התפשטות הסומא . כשמונה בלאחד מהחדרים כזית בשר ממנה (ו) : (ב) נקט כזית לזוגמא . וה"ה שחר שעורין שלמין כעלם כשעורה וכדומה . אבנם כל הכורים במשתינו מכאן ולהלן . כיון שכן עלמין עמאין

תפארת ישראל

פרכות לשמואל דס"ל דכל שאינו מבטל ליה אינו ממעט . וא"ך היה המקשן מפרש משתינו . דלוי גם באינו מבטלו במקומו ג"כ ממעט ל"ל לתנא למקשן פחות מכנייה . ולפעד"כ דהמקשן והתרתן בהא פליגי . דהמקשן היה סבור כה"ש . להכי נקט תנא פחות מכנייה . משום דככה"כ אמק"ט אולגין . והתרתן ס"ל כהרמב"ם דגם פחות מכנייה מק"ט אולגין מדאורייתא . רק אפי"ט נקט פחות מכנייה . מדאריה חשבה ומבטל לה במקומה . והכי ה"רמב"ם שכתרו מהת"כ שהיה הכורחי (ויקרא ל"ד פל"ד) מלבד ש"ל הקו" ה"ל בתירוץ המורגל לרבעתו"ס כ"פ דבאמת הומ"ל ולעמיתן : (ו) רב"א פ' דרישא מיירי כשעלם פחות מכשורה מונח שחלון

י"ב

י"א שהו קורי עכביש . וי"א שהו מוח שחך מין ענפי אילן [כס"י דגלים] ובין ק" או ק" שיש בה ממע' . היינו שהו עב : (ב) שהיה לאכילת אדם . דבחישוב עליה ויש בה כשיעור לק"ט . או מק"ט בכפרים אף שלא הוכשרה [כעוקפין פ"ג מ"ג] : (ג) ר"ל העפ"י שחיטב עליה להאכילה לאדם אם לא הוכשרה ממעטת . וכ"ש בהוכשרה ולא חיטב עליה להאכילה לאדם . דאפי"ט נבילה עוף טהור אמק"ט רק בחיטב עליה . משא"כ נבילה עוף טהור בכפרים דמדאין שם רוב אולגין לא אכלי לה להכי אמק"ט אולגין . רק בחיטב עליה וגם הוכשרה בא" מו' משקין שמונה במשכת מכשירין [פ"ז מ"ד] : (ד) דבמונה עלם פחות מכשורה שחלון שהו ע"ט ורובע עלמות מונחים בא' מהחדרים שחלון פתוח דרך החלון זה מחזיר לחדר שבלרו . דמשיניהן מין א' . אינו בדין שאורו מין האטמא יעבד התפשטות הסומא . דמינה מחזיק בה [בזניה ר"ג צ"ב] : (ב) כשמונה שחלון ה"ל פחות מכנייה בשר . אינו מעבד התפשטות הסומא . כשמונה בלאחד מהחדרים כזית בשר ממנה (ו) : (ב) נקט כזית לזוגמא . וה"ה שחר שעורין שלמין כעלם כשעורה וכדומה . אבנם כל הכורים במשתינו מכאן ולהלן . כיון שכן עלמין עמאין

משנה אחרונה

אחר לא תכני דלוי תחשבת אחר גמי תכני מנה ידעינן שלא חשב עליו אדם צעול ואמאי משקין מקפא אלא ודאי דבעלים תליא והארכנו בזה בריש מס' מכשירין : ונבילת עוף טהור שחשב עליה ולא הכשירה . לתאי דלמחר בפי' לא יתפור ד' י"ט דכל המתעטין בחלון בעו ביטול וכ"כ הר"ב לעיל פ"ז מ"ב . י"ל כה' שחשב עליה קודם שנתנה בחלון דלמחר שנתנה אם חשב עליה כיון לא ביטול ואינו ממעט . אלא שחשב עליו קודם שנתנה ואחר שנתנה חזר ובעלו . ודכתי איכא למידא אי חשב עלי' קודם שנתנה וירדה לתורת עומאה שנתנה וז' מו' לא תכני אפי"ט ביטול להוציא ממומאה דשמיני תעשה בשנין כדאמרי' ספ"ה דגלוס וכ"כ התוס' שם בפי' לא יתפור . ואל"כ אמאי ממעט כיון דלא תכני לה ואלו ככל הפתח אינו ממעט . וי"ל דמתקשה בלא הכשר אינה מתחבה לעומאה דבלא הכשר ליכא עומאה . אבל חשב עלי' והכשירה קמי' לקמן דלוינו ממעט אפי"ט שחזר ובעלו שנתנה בחלון . דהתם לא תכני מו' ביטול שירד כבר ליד עומאה ואינה עולה אלא בשמיני תעשה ולקמן נכתוב ישוב אחר בזה בשם הרב"ב : ו' לא הכשירה . ס"ה דה"ת למיתני בשאר אולגין אפי' מיוחדין לחדר כגלה הכשירו ממעטין דהא נבלת עוף טהור שחשב עלי' הכי הוה ככל שאר אולגין . אלא שהרמב"ם כתבנו פס"ו מהס"ת התנה גמי פחות מכנייה אולגין למיתני' שלא הכשירו ואין חשונין אלא ולפיכך אין דעמו לפטות ע"כ שמתע דלוי כביא אפי' לא הכשירו ואין ממעטין שחשונין קו' ואינו מבטלין ודעמו לפטות . ו' אפי' דל"כ נבלת עוף טהור שחשב עלי' ויחא יתר מכנייה אמאי ממעט . ודוחק לומר דנבלת עוף טהור שחשב עליה גבישא משאר אולגין . ואפשר דקברת הרמב"ם דלכול גמור כיון דמיו לא תכני ליה ביטול לבטלו ממומאה ודייק לה הסוגיא דלא יתפור דמוק' התם כל הכי דמתעטין בחלון דמיתני' בבלא מו' ככל אפי' לנכמה וכן התנה כהנ"ה שם כתיבן דוקא גביאפי' ולא מו' חו' לפיכך דעמו לפטות ומיתני' דקמי' נבלת עוף טהור שחשב עלי' ממעט אפי' דעמו בנחשבה וז' . שאפי' נבלת עוף טהור שחשב עליה כהר"ב כהר"ב אפי' ממעט וז' ומהפך מידי מתחבה קמיתיה ואלו תקבלה עומאה וממעט ואפי"ט דמתחבה וממאס דמי ואין מתחבה לטרה מתיא מיד מתחבה כשפיה כדאמרי' ספ"ה דגלוס . דשני הלא מתחבה קמיתיה נמי לכו' למומאה הוא כיון שפדין לא הוכשרה כדפי' לעיל . ויחא התם דקפא מתני' נבלת עוף טהור שחשב עליה ומי ככל האולגין שלא הכשירו דשאר אולגין דמיו לא

אחר לא תכני דלוי תחשבת אחר גמי תכני מנה ידעינן שלא חשב עליו אדם צעול ואמאי משקין מקפא אלא ודאי דבעלים תליא והארכנו בזה בריש מס' מכשירין : ונבילת עוף טהור שחשב עליה ולא הכשירה . לתאי דלמחר בפי' לא יתפור ד' י"ט דכל המתעטין בחלון בעו ביטול וכ"כ הר"ב לעיל פ"ז מ"ב . י"ל כה' שחשב עליה קודם שנתנה בחלון דלמחר שנתנה אם חשב עליה כיון לא ביטול ואינו ממעט . אלא שחשב עליו קודם שנתנה ואחר שנתנה חזר ובעלו . ודכתי איכא למידא אי חשב עלי' קודם שנתנה וירדה לתורת עומאה שנתנה וז' מו' לא תכני אפי"ט ביטול להוציא ממומאה דשמיני תעשה בשנין כדאמרי' ספ"ה דגלוס וכ"כ התוס' שם בפי' לא יתפור . ואל"כ אמאי ממעט כיון דלא תכני לה ואלו ככל הפתח אינו ממעט . וי"ל דמתקשה בלא הכשר אינה מתחבה לעומאה דבלא הכשר ליכא עומאה . אבל חשב עלי' והכשירה קמי' לקמן דלוינו ממעט אפי"ט שחזר ובעלו שנתנה בחלון . דהתם לא תכני מו' ביטול שירד כבר ליד עומאה ואינה עולה אלא בשמיני תעשה ולקמן נכתוב ישוב אחר בזה בשם הרב"ב : ו' לא הכשירה . ס"ה דה"ת למיתני בשאר אולגין אפי' מיוחדין לחדר כגלה הכשירו ממעטין דהא נבלת עוף טהור שחשב עלי' הכי הוה ככל שאר אולגין . אלא שהרמב"ם כתבנו פס"ו מהס"ת התנה גמי פחות מכנייה אולגין למיתני' שלא הכשירו ואין חשונין אלא ולפיכך אין דעמו לפטות ע"כ שמתע דלוי כביא אפי' לא הכשירו ואין ממעטין שחשונין קו' ואינו מבטלין ודעמו לפטות . ו' אפי' דל"כ נבלת עוף טהור שחשב עלי' ויחא יתר מכנייה אמאי ממעט . ודוחק לומר דנבלת עוף טהור שחשב עליה גבישא משאר אולגין . ואפשר דקברת הרמב"ם דלכול גמור כיון דמיו לא תכני ליה ביטול לבטלו ממומאה ודייק לה הסוגיא דלא יתפור דמוק' התם כל הכי דמתעטין בחלון דמיתני' בבלא מו' ככל אפי' לנכמה וכן התנה כהנ"ה שם כתיבן דוקא גביאפי' ולא מו' חו' לפיכך דעמו לפטות ומיתני' דקמי' נבלת עוף טהור שחשב עלי' ממעט אפי' דעמו בנחשבה וז' . שאפי' נבלת עוף טהור שחשב עליה כהר"ב כהר"ב אפי' ממעט וז' ומהפך מידי מתחבה קמיתיה ואלו תקבלה עומאה וממעט ואפי"ט דמתחבה וממאס דמי ואין מתחבה לטרה מתיא מיד מתחבה כשפיה כדאמרי' ספ"ה דגלוס . דשני הלא מתחבה קמיתיה נמי לכו' למומאה הוא כיון שפדין לא הוכשרה כדפי' לעיל . ויחא התם דקפא מתני' נבלת עוף טהור שחשב עליה ומי ככל האולגין שלא הכשירו דשאר אולגין דמיו לא

תוס' אנשי שם

לכ"ס דרז"ה לפרש דהבא מיירי אפי' הוכשר ואפי' כשמה ואפי' ממעט לפי שאינו טומא אחרים וחליים פחות מכנייה מן טהור דאפי' דלוי גבישא טהור אפי' חוץ לפי שאין מו' כה לעמא אחרים ע"ש שחלון . ואפי' דלוי י"ל אפי' דיון עמו מיני י"ל הרמב"ם ו' דלוי דהסא הו' דבר דלא תביי מידי מעמלו והלכך כי לא תביי לעינין לעמא אחרים הוא פחות מכנייה מן טהור אלא אולגין דמיתני' כפי' דוקא שלא יחוי' שחלון לקבל עמא אולגין . (ט"ז)

הלבנה ממעט. **ציונים**
 הלבינה ממעט. **ציונים**
 משנה אחרונה
 וחס עומאה עליהן א"ל
 שאינה עומאה מת כל
 יתמא אינו ממעט וי'
 יהודה פליג בהוספתא.
 דאפי' מנובטים ממעטי
 שכל שאינה עומאה מת
 ממעט. ואפי' תמא נזה
 על המוס' נמא' שבת
 ד' פ"ד פ"ג שבתו דאי
 סוס שי"ך מדרס כגלו
 מוס וימדו לאשמו גסה
 אפי"פ שלא יתבט פליג
 ולא הקטנה אינו מניל
 נמת נלמיד פהיל אפי"פ
 שבתה אינו מקבל עומאה
 מגבו כיון שגמירס יכול
 לקבל עומאה לא יתון
 נמת ומסופק ר"י בכך
 שכל וידי דין זה מפרס
 נמת נעומאה שרייט
 נמת נעומאה שרייט
 של מת אינו חוץ אבל
 מה שיכול לקבל עומאה
 אחת חוץ. וכלי יהודה
 אפי' מתא נמת נעומאה
 אחת חוץ. והאשכ
 דפקו הוא דוקא נמדרס
 משום דכל התעמאה מדרס
 מעמא ט"מ נרפ"ו דודה
 וממילא אינו כפי ט"מ
 ואינו חוץ ומה שמסופק
 בכך הוא דליכא מ"ד
 דהמעמא מדרס מעמא
 נמת רק מדרסן והוא
 דעת הרמב"ם כתי"ס
 רפכ"ד דכלים ודע"פ
 שהתוס' סנידים דמת
 נמי מדלורייחא אפשר
 שהר"י מסופק נה דאי
 מדרסן מתוכס קלא
 שפיר דיש ל"פ סבור
 דהא מדלורייחא אינו
 עמא מת וכו' אינו נכון
 דהא דכל התעמאה מדרס
 עמא מת היינו מתוכס
 ולא מגבו דלון כל"ס
 מעמא מגבו ומוקף ל"פ
 אין כאן עומאה מן וגם
 לעון המוס' משמע שאין

הספרים. ובמתני' דלעיל שבתון והיה כ"ל לישב קלת דר"ל
 שבתות הרגילים להשריש כך ברוב חלונות ובה מפרס התנא
 עלמו ההפרש שבין תבואה דהכא לדמתני' דלעיל. אלא שצברייחא
 דפ' לא יחפור דף כ קחשיב להחוללין
 וקחשי עשבים שתלסן והיכון בחלון.
 או שעלו מאליהם בחלונות. ומפרשינן
 שעלו רחוק מהן. והיינו דך דמתני' וי'
 דלעיל]: **ורחבמים** אומרים הלבינה
 ממעט. כהב הר"ב דסברי לא טמאו
 אלא גוש ט' לא העפר אפי' לאחר שגבולו.
 עיין בזה מה שכתבתי במשנה יב פרק יז דכלים [ד"ה כפיקה].
 ומה שכתב הר"ב שהוא כחוס המרלופים. כדתנן לקמן סוף פרק יז:

צנפים. ודבר טמא אינו ממעט: ולא לבינה מבית הפרס.
 הלבינה העשויה מעפר בית הפרס ר"מ סבר שהיא טמאה. כמו
 שעפר בית הפרס טמא הלך אינה ממעט' בחלון. ורבען סברי לא
 טמאו אלא גוש כביריו הכא מבית
 הפרס ולא העפר אפי' לאחר
 שגבולו. והל"ה כחכמים. ושיעור
 הגוש כפיקה גדולה של סקאים הוא
 כחוס המרלופין:
 ולא לבינה מבית הפרס (י). דברי ר' מאיר.
 ורחבמים אומרים הלבינה ממעט (י). מפני
 שעפרה טהור. וזה הכלל הטהור **ממעט**.
 והטמא אינו ממעט (ה):

אלא גוש ט' לא העפר אפי' לאחר שגבולו. כלומר ועל ידי כן חזר להיות כמו גוש. ומ"ש הר"ב ושיעור הגוש כפיקה גדולה של סקאים. עיין בזה מה שכתבתי במשנה יב פרק יז דכלים [ד"ה כפיקה]. ומה שכתב הר"ב שהוא כחוס המרלופים. כדתנן לקמן סוף פרק יז:

מלאכת שלמה
 ספקא דמת אחיא. מהדושי הרשב"א ז"ל, שם פרק לא יחפור: מפני שעפרה
 טהור. בהוספתא פליגי ר"ס ורבען בלרוב לנבים מבית הפרס רבען אמרי
 לבינה ממעט ור"ס מטהר שלא אמרו אלא גוש כביריו וכו' ורבען דהכא
 סברי כרבען דר"ס אלא סברי רבען דהכא כיון שאם החזירה לעפרה פהורה
 ממעט אפי' רבען סברי כר"ס וה"פ מפני שעפרה של בית הפרס אם עשה
 ממנו לנבים טהור: **הטמא אינו ממעט**. בין שהוא טמא מחמת עמא
 כמו כות מן הנבלה וכדע"פ מן הסרין בין שהוא טמא מחמת קבלה כמו
 כביצה אוכלין מוכשרין. הר"ם והרא"ם ז"ל:

הפירוש האחר: ולא לבינה מבית הפרס וכו'. יש משניות דגרסי וכלה
 במקום לבינה וסיוע הוא הר"ם ז"ל. ואינו יודע מאי קמ"ל. ולע"ד שז"ל יש
 משניות דגרסי נבלה במקום לבינה וטעם הוא וכו' שכן הניס ה"ר יהוסף
 ז"ל ולא נבלה מבית הפרס דברי ר' מאיר וחכמים אומרים הנבלה ממעט
 וכו' וכתב כן מלאכת יום ס"א שהוזהר לבינה ע"כ. ומשמע מהכא דלף
 הממלאים מדרסן אין ממעטין והא דאמרינן בפ' לא יחפור דף כ' דעובד
 סוכים שיבז בחלון ממעט אף על גב דעובדי סוכים הרי הם כובין לכל
 דבריהם י"ל דשאני עומאה בית הפרס דלית לה עיקר מדלורייחא דמתת

יבין
 תמילא קאמא [ועש"ך י"ד קמ"ב ס"ק כ"ה]: (ג) לבינה שנעשה מטיט בית
 הפרס שגרס זה קבר שעפר' טמא. וכו'. וטעם שטומאה ביה"ס רק מדרסן
 הוא [כנענות כ"ה ז'] והרי מה"ט אמרינן לעיל [כ"ה ז'] דלמעט. ו"ל
 דהכא חשש עלם כשעורה יש דטמא מדלורייחא: (נד) דדוקא גוש מעיקרא.

יב ין
 דהיינו כבירייחא והוא גדול כפיקה של מחט שחופרין בה סקאין גזרו בו
 עומאה [כלים פ"ו מ"ז]. משא"כ הכא כלבינה הרי נעשה רק גוש ע"י שגבולו
 במים: (גה) זה הכלל דטהור מרבה כל כלי שאמק"ט ואוכלין כביצה שלא
 יוכשרו וזה הכלל דטמא מרבה כל כלי או כגד המקבל עומאה:

הלכתא גבירחא כללא דפרק יג
 כראש ארס גדול. וי"כ כשנשאר בהדלת סקס פתוח. סדריו הנפרים קצרים.
 או שהתחיל אדם לנעול הדלת ולא נטר. וי"כ ששנתח הדלת ע"י רוח. כולן
 הו"ל כנגב ממילא ושיעורו כאנרוף כנ"ל:
משנה ד אף שעשה חזרו לתשמש שא"צ מע"ס. אפי' כל תשמיש שאינו
 לאורה צריך מע"ס:
משנה ה דבר המעט החלל מע"ס שבהלון שבין חדר סמא לחדר. צריך
 בו ה' תנאים. (א) שלא יהא דרבר המעט סאתו פין השומאה
 שמימא החדר. (ב) אף שהוא אינו מינו סאתו מין שמימא החדר. צריך ג"כ
 שלא יהא ברבר המעט. שיעור שומאה בעצמה. (ג) שלא יהא בו שיעור לק"ס
 מדלורייחא. או שלא חוכשר. (ד) שלא יהא דבר שבוראי יגרו משם.
 (ה) ושיהא כחדר משם. ולא שניסח בין האצבעות. נבילית עוף פהור שאין בו
 שומאה. אפי' אם יש בה כשיעור לק"ס אוכלין צריך שלא חישב עליה שהדירה
 למאכל אדם. דאל"כ כלל כסי' ג'. וא"צ הכשר. אבל נבילית עוף סמא. רק
 בב' לריוחא אינה מספסת. שחישב עליה וגם היכשרה:
משנה ו כל שחטר א' מה' תנאים הנ"ל ואפילו אינו מאכל. אבל הוא סמא או
 שהוא דבר המקבל שומאה באותו צד הפונה אל השומאה. אינו מספס:

פ"ג משנה א חדר שבין חדר לחדר. משתחיל לפתוח גורל ושליש מרובע.
 סביא שומאה מבית לבית. ובהבית לכל הפתחים שהן לכל
 הפחות כשיעור זה. וכולן נעולין. וגם מוציא שומאה דרך פתח כשיעור זה
 כשנפתח. שיתחזרו הפתחים האחרים שנשארו נעולים. חזר שתחיל לפתוח
 שיעורו להכניס ולהוציא שומאה כשנשאר סמנו עדיין פתוח אצבעיים על אנורל.
 חזר שנעשה ממילא ולא בכונה. שיעורו בשפתוח כראש כל אדם גדול. ורק
 כשישיב לעשותו לתשמש שיעורו בפע"ס. ובחישב עליו לאמור שיעורו בגורל
 ושליש מרובע. הדין הרבה סמוכין. אף שאין בין נקב לנקב כמלא נקב אפי' צ.
 אף דלענין טריפות מצטרפין (בחולין מה"א). תוס' מדעכ"פ נחלש הבע"ה אבל
 חכא מילא חוי לתשמש חו"א יצטרף:
משנה ב חלון למאיר שאמרנו צריך שיהיה נפתח לאור ואם אח"כ נבה בית
 מקרה סמוך להחלון בחוץ. לא חוי חז רק לתשמש. ושיעורו מע"ס.
 ואם עשה תקרת הבית החיצון. באמצע גובה החלון שיעור התחתון מע"ס.
 והעליון גורל ושליש מרובע:
משנה ג חדר שעשאו האומן בהדלת כפי הצורך לו לפי שעה מלאכתו. והשתא
 לא חוי למדי. הו"ל כחזר שמימלא ושיעורו כמלא אנרוף הדיינו

בו עומאה כלל ועוד הארכנו מזה דפ' דכלים: ולא לבינה מבית הפרס. אפי' ג' עומאה בית הפרס דכע"פ ר"מ סבר שהיא טמאה. כמו שעפר בית הפרס טמא הלך אינה ממעט' בחלון. ורבען סברי לא טמאו אלא גוש כביריו הכא מבית הפרס ולא העפר אפי' לאחר שגבולו. והל"ה כחכמים. ושיעור הגוש כפיקה גדולה של סקאים הוא כחוס המרלופין:

בו עומאה כלל ועוד הארכנו מזה דפ' דכלים: ולא לבינה מבית הפרס. אפי' ג' עומאה בית הפרס דכע"פ ר"מ סבר שהיא טמאה. כמו שעפר בית הפרס טמא הלך אינה ממעט' בחלון. ורבען סברי לא טמאו אלא גוש כביריו הכא מבית הפרס ולא העפר אפי' לאחר שגבולו. והל"ה כחכמים. ושיעור הגוש כפיקה גדולה של סקאים הוא כחוס המרלופין:

א הוי. ויזכר פ"ג דבשמים
 ס"ה. מ"ו פ"ו מספ"ה ה"א
תוס' אנשי שם
פ"ד א בר"ב ד"ה
 הזיו וכו'
 ואם עומאה תתיו וכו'. ואם
 העומאה נבית ל"ס שטמא
 מה שמתה הזיו שדך
 עומאה לאת דלקמן.
 (לסי' ט) ח"ס ד"ה הזיו
 ס' מדבריהם ט'. אבל כס'

הזיו. ויזכר פ"ג דבשמים
 ס"ה. מ"ו פ"ו מספ"ה ה"א
תוס' אנשי שם
פ"ד א בר"ב ד"ה
 הזיו וכו'
 ואם עומאה תתיו וכו'. ואם
 העומאה נבית ל"ס שטמא
 מה שמתה הזיו שדך
 עומאה לאת דלקמן.
 (לסי' ט) ח"ס ד"ה הזיו
 ס' מדבריהם ט'. אבל כס'

פרק יד א הזיו שפניו למטה. כמין לוח יולא מן הסתל לחון
 וראשו כפוף למטה לארץ לנדר הפתח הלכך
 מלטרף אהלו עם הפתח ומביא את העומאה בכל שהוא ומשיב
 כחילו יש בו פוחח טפח. ואם עומאה
 תתיו. הבית עמא שרוזין ראשו
הכפוף
פרק ארבעה עשר א הזיו מביא את העומאה בכל שהוא כנ"ל:
 מלאכת שלמה שהוא
 מביא את העומאה בכל שהוא כנ"ל:

יבין
תפארת ישראל
פרק יד א כעין מסגרת געויםם כנ"ל שכולם מהכותל ממעל
 של הגעויםם דהייט לרו שלפני מטה. מוחלקים כרהעוטי האבעל כנ"ל:
 ממתתיו להבית אפי' אם העומאה ממעל לפתח החת הזיו:
 ומתמע מדרסן ממש שהלך בו אחר המיקל כמ"ס הכ"ה והוי"ט נ"מ. ונראה לפ"ו דשיעור שלשה נדבכין שימנו ממתים שאין. ודך להבנייה יוסר: כל

יבין
תפארת ישראל
פרק יד א כעין מסגרת געויםם כנ"ל שכולם מהכותל ממעל
 של הגעויםם דהייט לרו שלפני מטה. מוחלקים כרהעוטי האבעל כנ"ל:
 ממתתיו להבית אפי' אם העומאה ממעל לפתח החת הזיו:
 ומתמע מדרסן ממש שהלך בו אחר המיקל כמ"ס הכ"ה והוי"ט נ"מ. ונראה לפ"ו דשיעור שלשה נדבכין שימנו ממתים שאין. ודך להבנייה יוסר: כל

משנה אחרונה
פרק יד א הזיו.
 הממ"ס
 בפיוטו כתב דשיעורין
 אלו הלכה למשה מסיני
 ודך להבנייה יוסר: כל

ב יז. מ"י. ע"ט:

תוספות חדשים
פ"ד שנה א. [בבב] מ"ח
ד"ה גבלות ו'
אלה הערוך ו'. והר"ם כתב
גבלות שאין לה פנים ומתכו
נן להרבה קוותים:

אליהו רבא

פ"ד א והגבלות.
פירש בהוספה
ואלו היא גבלות כל
שמעוקס מכאן ומכאן ומשייר
מן האמנע: אידורו היו
שמיני למטה. פירש כן
המחליקים בהיעטף והם
פניה למטה המחזיר והם
היוה ומכאן שם גבלות
לכניה את הקומתה ככל
הוא והגירסא פסיה למעלה
והשמישה למטה וא"כ
הגובה עם הכות ור"ך
פ"ט: ב"זיז הוא גובה
ו'. א"ע דמ"ז ק"ה סליק
דכא הני ובמה אמרו היוז
מביא כו' הר' ור"י ב"ז
דעוד דכל מיני דענין
לכניה את הקומתה כ"ס
קק"ט ור"י. דל"ט מביא
כ"ס עד שיהי נר גבלות
דברים שיהא זיז ויהא גבוה
מחנה ג' דנכין שהם שנים
עשר עפחים. א"ל א"ס
ל"ט זיז או זיז וגובה יתיר
מג' דנכין אפי' אין נכין
י"ב עפחים או גבוה ג'
דנכין אפילו פחות מג'
וכן יתר מ"ב עפחים
ל"ט מביא עד פ"ט: ה
דעמרות והפחותין. הם
ל"טות וז"רין עט"ו
כ"טות ע"י. תו"ח בהוספה
ר"י ב' י"ז ור"י אמר
העמרות והפחותין והז"רין
מביאין את הקומתה כ"ס:
ב יז ע"ג הפתח מביא
כו'. ל' גבלות מביא את
הקומתה וה"ל זיז ע"ג
הפתח

תוספת אנשי שם

כ' ואלו השיעורין כולן
הי"ח. (ר"מ"ט) ב"ר ר"ח
ודגבלות מפ' בהוספה
כלי וכו'. תימה מה ענין
כלי לבלא ובפי' הר"ם כתב
כל שמעיקה וכו' להגיה
כפי' הר"ב וכו' שמיירה
מכאן ומכאן ומעיקת הוא
כלי שפ"ז ור"ח בהאמנע
וגבלות ה' היא על הפתח
כמו היוז א"ל שערותה
המזנה ומ"ש ה"ע"ד כ"ה
גבלות דכך הפתיקה הר"ם
ל"ה הר"ם כתב כל
שמעיקה ולא כלי כדכתיבנה
ו"ש דהערוך פ' א"ז א"ל
לי ישיבו לענין מחזירי.
(ב"ד) ת"ש ה"ה
גבלות ט' ומשייר מן
האמנע. אולי י"ל ומשייר
ור"ל הקומתה מעוקמים
והאמנע מיושר וכו'.
(ר"מ"ט) בבבשה מן הפתח.
המנ"ס כ' ויהא זיז וכו'
הא"ן גובה י"ב עפחים וכו'
כתבירו ואלמנה הוא המוס
לא שמעתי לא שמעתי כ"י
ועוד להבט עמך הפתח
עמך הוא י"ב עפחים או
ק"ך מה ישיב דינו. ור"ח

גבלות. ל"שון הר"ב מפ' בתוספתא כלי שמעיקה מכאן ומכאן
כו'. כך העתיקה הר"ם. וכן הוא בהוס' שלנו ספ"ט א"ל הערוך
כתב. ו"ל גבלות פירוש אולר. תיבא בתוספתא ל"זו היא גבלות
כל המעוקס מכאן ומכאן ומשייר מן האמנע: שהוא גבוה מן
הפתח ג' דנכים וכו'. או פחות מכאן.
המנ"ס ע"ס: ב יז ע"ג הפתח
כו'. כתב הר"ב הכא מיירי שנסתם
וכו' וכ"כ הר"ם ולפ"ו לא שיביא את
הקומתה לבית אלא שמביא את הטומאה'
שתחתיו אל הכלים אשר ג"כ תחתיו
וקמ"ל דלא אמרינן דזיז ע"ג הפתח
כ"ל
בפוחת מפתח. העמרות (ה) והפתוחים (ו). מביאין את הטומאה בפוחת
מפתח (י): ב יז שעל גבי הפתח מביא את הטומאה בפוחת מפתח (י).

שפניה למטה. הגד שפסלו במעמד והשווהו ברה"טני קרוי פנים כמו עשאו
פנים דכ"ב דכלים סומן פ'. ואיתה לנתני' בירושלמי דשביעית פ"ג דף ג'
והתם בעי ולמה תנין דנכים ומשי' למדת פירוש לאשמועי' אנ"ב אורחיה מדת
הדין אדם המוצב אצנים מן ההר ואל' הברו תלוי לי כ"ך וכך נדבכין שיעור
גובה הדבכך ד' עפחים דלא תשיב מקום פחות מד' עפחים בשום דוכאח. ועיין
במ"ש ע"ס פ"ג ס' ו': גבלות. פ"י הר"ם ז"ל גבלות שאין לה פנים ומתכוו' כל
קלותיה ומלאתי כתוב עוד א"ל שיש לה שמנה פנים ע"כ: בפ"י ר"ע ז"ל. כל
שמעיקה ע"כ. אמר המלקט בערוך בערך גבלות שם בצל"ד כתוב כל המעוקה

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

הכפוף למטה כחילו הגיע לארץ ומביא טומאה שתחתיו ל"ד הבית:
וגיורה. שפניה למעלה. ראשה כפוף למעלה ואין אהל שלה
מלטרף עם הפתח. הלכך בעי' פותח טפח: וגבלות. מפרס
בתוספתא כלי שמעיקה מכאן ומכאן (* ומשייר מן האמנע: י"ב
מפחים. דשיעור כל נדבך ד' עפחים.
וגדכך הוא שורה של צינן אצנים:
והעמרות. אצנים סדורות (** צעיגול
בולטות מן הקיר למעלה מן הפתח
כעין כיפה לנוי והיינו עטרה:
והפתוחים. שנושים מאחן על הפתח
או על החלון לנוי ופעמים שבולטים
מן החלון ומן הפתח טפח או יותר:
ב יז שעל גבי הפתח וכו'. הכא
מיירי שנתקם הפתח ומש"ה צעינן
(* ד"ז ומשייר. ** ד"ז צעינן שיהא

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

מלאכת שלמה

מכאן ומכאן וכו' בעי"ן א"ל כולוהו דוכתי כתוב שמעיקה וממא הוא ל"שון שפוי
וקוי' כמו מנקה בלי יו"ד או שיש לה כמין דדים ומניקות הנה והנה ושי
הפירושים נכונים כפי הפירושים שהעתיקו מפ"י הר"ם ז"ל ו"י"ס שכחבו בהן כל
המעוקס מכאן ומכאן וכו' בעי"ן ומ"ס. ו"ל ההכס הר"ם אהוא ז"ל כל
שמעיקה מכאן ומכאן נראה לפרש שזולתין מן הכותל כנגד הפתח בל"טס מכאן
מגד ימין ובל"טס מכאן מגד שמאל כמו שני דדין ויש ב"זינה ריוח משוייר בהאמנע
כמו שני דדי אשה שיש ב"זינה הפרס בהאמנע ע"כ. ובספר אגודה כתוב גבלות
מפרס בתוספתא שערך מכל ל"ד ומשייר בהאמנע ע"כ: שהן י"ב מפתח. א"ל א"ס

סגול

אהלות הזיו פרק יד

שיהא בזיו פותח טפה. והכי משמע בתוספתא: ושעל גבי החלון רום אצבעיים. כלומר בין חלון שיעורו רום אצבעיים כגון סירי המאור. בין חלון ששיעורו מלא מקדח כגון העושה מאור בתחלה זיו שעל גבי שניהם בכל שהוא: ורבי יוסי אומר מלאו. חלון ששיעורו רום אצבעיים. זיו שלו שיעורו באלצבעיים וחלון ששיעורו מלא מקדח זיו שלו נמי משערין במלא מקדח. ואין הלכה כר' יוסי: **ג** אפילו גבוה מאה אמה. אע"ג דזיו שיעור גובהו מן הפתח שנים עשר טפחים. בקנה החמירו משום דמיטלטל. ורבי יוחנן בן טרי סבר דלין להחמיר בקנה יוחר מן הזיו. ולמעלה משנים עשר טפחים שיעורו צפוחה טפה. והלכה כרבי יוחנן בן טרי: **ד** זיו. שהוא רחב טפה וכובע את כל כוחי הבית מבחוץ. וכנגד הפתח אוכל שלש אצבעות ועל שאר הפתח

בכל שהוא לכל דבר. אבל הרמב"ם מפרש ע"ג הפתח. ר"ל שיהיה יולא מהמשקוף ולהיותו למעלה מ"ב טפחים ילמך שיהיה בו פותח טפה: **ג** רבי יוחנן בן טרי אומר ט'. כהב הר"ב והלכה כרבי"ג. וכו"כ הרמב"ם. והטעם פו' הכ"מ [רפ"ז מהט"ז] דמאחר דמלתא דרבנן היא פסק כמותו דמיקל: שלש אפי' גבוה מאה אמה **ט**. מביא את הטומאה כל שהוא **י**. דברי ר' יהושע. רבי יוחנן בן טרי אומר אל יחמור זה מן הזיו **ה**: **ד** זיו שהוא סובב את

גבוה יותר מ"ב טפה אין מטפח ונטי פותח טפה: **ב** שע"ג החלון רום אצבעיים. בתוספתא קמי שיעורו ברום אצבעיים על רוחב הגודל ומיירי בחלון עשוי להשמיש שיעורו צפוחה טפה. וקאמר דלר"ך גלא יהא מרוחק מן החלון יותר מאצבעיים: שע"ג מלא מקדח. שמשוי למאור כל שהוא אפילו גבוה הרבה מן החלון ור' יוסי בעי שלא יהא גבוה הרבה יותר מן החלון אלא מלאו דהיינו מלא מקדח הר"ס וברא"ש ז"ל וכן פירש גם כן הרמב"ם ז"ל. אמנם זה לשונו שם פ"ז להלכות טומאת מת חלון העושה

לחמור חזי יולא ע"ג החלון אפילו היה צרוחב הגודל מביא את הטומאה והוא שיהיה גבוה מעל החלון רום אצבעיים או פחות היה למעלה מאצבעיים אינו מביא את הטומאה אלא"כ יש בו רוחב טפה זיו זה שע"ג החלון העושה למאור מביא את הטומאה בכל שהוא ואפילו גבוה כל שהוא ע"כ: **ג** בכל שהוא דברי [ר'] יהושע ק"ל. ובתוספתא משמע דרבי ס"ל כרבי יהושע שנתן טעם לדבריו להחמירו בקנה יותר מבזיו לפי שקשה מיטלטל זיו אינו מיטלטל ומשמע שדעת הראב"ד ז"ל בהשנות לפסוק כר' יהושע. אכן

מלאכת שלמה

לחמור חזי יולא ע"ג החלון אפילו היה צרוחב הגודל מביא את הטומאה והוא שיהיה גבוה מעל החלון רום אצבעיים או פחות היה למעלה מאצבעיים אינו מביא את הטומאה אלא"כ יש בו רוחב טפה זיו זה שע"ג החלון העושה למאור מביא את הטומאה בכל שהוא ואפילו גבוה כל שהוא ע"כ: **ג** בכל שהוא דברי [ר'] יהושע ק"ל. ובתוספתא משמע דרבי ס"ל כרבי יהושע שנתן טעם לדבריו להחמירו בקנה יותר מבזיו לפי שקשה מיטלטל זיו אינו מיטלטל ומשמע שדעת הראב"ד ז"ל בהשנות לפסוק כר' יהושע. אכן

יכין

מה דתנין לעיל [רפ"ג] דיש כמה מיני פתחים ששיעור ביאת טומאה בהויין חלוק זה מזה. והלאה קאמר הכא. דבין זיו שע"ג פתח ששיעור ביאת טומאה בו להבית ומהבית. הוא כשהפתח פתוח טפה. ובין זיו שע"ג חלון ששיעור ביאת טומאה בו הוא כשהחלון פתוח רום אצבעיים. ובין זיו שע"ג חלון ששיעור פתיחתו כמלא מקדח. כולן שיעור בליטת הזיו להרחוב בכ"ס. [ורא] דלא נקט נמי שיעור זיו שע"ג חלון ששיעורו גבול כל ארס. ה"ל דהכי שיעור זה הוא רק צדוד שנטשה מאליו. והכי בכ"ס א"ן דרך לפשות זיו ט"ג. ואי שפע"כ עשה זיו ט"ג. א"כ כמה שחיב עליו תליא וכמנאר שם במשנה. ופסיק והיה חיוב עליו כמה שיראה. כנר נתגאר שיעור בליטתו לרחוב בנתמחין: [יג] על כל ג' מיני זיו הכ"ל קאי. וכדלמך: [יד] דע"ג דשיעור בליטת הזיו להרחוב הוא כשיעור פתיחת החלון. אבל שיעור זיו שע"ג פתח דעלמא. שעשוי לכניסה ויולאה. מודה דסני צפוחה מזה. דמדעשוי לכניסה ויולאה. מלטרף הזיו להמשקוף שעל פתח הבית: [טו] שארבו מונח עם המשך הכותל: [טז] שיש ק' אמה התחיה עד משקוף הפתח: [יז] אפי' בולט רק כ"ס להרחוב אפי' כשטומאה התחיה מהשפתה העומתה מתחתיה כ"ס: דאע"ג דלעיל אמרינן אפי' דחוקה במרוחק רק עד ז"ב טפחים מהשפת בני ליה בכ"ס. קנה שאני דאפשר לטלטלו ורגיל לארדו למטה עד סמוך ממעל להפתח. להכי גזרו בה רבנן ליעלה. אמו שהיה למטה: [יח] וסגי בשמרוחק ז"ב טפחים. דהרי לרוף האויר שתחת בליטת זו להרחוב. עם האויר

ישראל

גם היא לא אשמעין רק חזר וסתם חזר ופתח. ונכה"ל ודאי קמי"ל טובא ללא ניומא דביטל הכתיבה קמ"ל וע"ס. אבל אי הא תחא לאשמעין במתני'. ודאי לא הו"ל לתנא למשחק מיניה במתני'. ורב"א בימין ע"ז לו שיבט כל המטותה כשר שפרך נדר לעשות לו רבין. אולם תחמו המוטות. אין כח בגבוליהם המלוות לילך אחר עקבות דרבינו צום הדרך. אולם אי לאו דלחילוף מנוהרקי דנורא. שביני מדורה. מרביותו זלה"ה היה ל"ל לישב דברי רבינו רב"א בלשון המשנה ולא לערך לשבט כל הספרים. כי גם מה שהפסדי מונע תפסתי בפירושי שכנר נדפס. השתא דחיתיו בשתי ידים. דעס פירשתי דמשנה א' מיירי בשיעור בליטתו להחוב. צום שיעורו בכ"ס. אבל הכא מיירי בשיעור המשכת הזיו עם הכותל. צום קאמר שיעורו טפה. ואע"ג דלקמן במשנה ד' אמרינן דלני צמישוק עם הכותל ממעל להפתח ג' אצבעות. היינו בשכובב אינו הבית. אבל הכא הרי בפירוש קאמר זיו שעל הפתח. והיינו בשכובב אינו רק ממעל להפתח. צכה"ל לר"ך שימשוך עם הכותל משך פתח. אולם עתה הראני ה' שא"ל לומר כן. דלמוד עלין מתחונן. דהרי זיו דפויא שעל חלון אצבעיים ומלא מקדח. דשיעורו בכ"ס. היינו ודאי שיעור בליטתו להחוב בכ"ס. והיאך הפסקי תנא בהך צבא דשיעורו בכ"ס בליטתו להחוב. בין שיעור המשך טפה דנרישא דהיינו בשיעור המשך הזיו עם הכותל. ובין שיעור זיו הבובב כל הבית דנמשנה ד' דגם כן שיעורו זיו עם המשך הכותל. והרי מדתרווייהו בשיעור המשך הכותל מיירי. הו"ל לתנא למשמכניה. והיאך פתח ושלד בנייחו שיעור בליטתו להחוב. וגם בדין קנה במשנה ג'. ומפריד בין הדברים. אמנם אי לאו לפרש ולישב דברי רבינו רב"א בלשון הסאר בו משנתו ולא לערך לשבט

דלחילוף מנוהרקי דנורא שביני אש מהלקתה דבריו רבותיו. היה נ"ל

שחך

משנה

חלון יש לו שיעור אחר להכי הדך תני לה ומ"מ בחבורו חזר בו ולא כהב שיהא למעלה משלש דבכין אלא החינוק הוא דלפיל יולא מן הדך ולא תשערין שיעור ג' דבכין וכו' הפתח אלא מן הפסך והכא יולא ע"ג הפתח מן המשקוף הוי כשאר אהל צפוחה טפה: שע"ג החלון רום אצבעיים. פו' הר"ב דלחלון קאי שיעורו ברום אצבעיים וכו' מלא מקדח חלון ששיעורו במלא מקדח שניהם זיו שלהן בכל שהוא. ויש לדקדק אמאי שביק ההגא חלון ששיעורו בעטף והלון ששיעורו מלא אברוף וכו' שלכן מה שיעורו. אבל הר"ב במסקנתו מפרש זיו שע"ג החלון היינו חלון תשמיש ששיעורו בעטף הזיו על שיעורו רום אצבעיים בגובהו מן החלון ורחה מפרש בתוספתא כרוחב הגודל. וזו שע"ג חלון על מלא מקדח שיעור הזיו בכל שהוא בן גובהו ובין גובהו. וכו"כ הרא"ש גם הרמב"ם מביא את הטומאה לבית אלא"כ כי בו פותח טפה כמו בפתח בגובהו יוצא משלש דבכין. ולפירוש זה יומא דקמא תנא הני תרי הלוגות על טפה ושל מקדח ושירי מלא אברוף וחלון על רום אצבעיים. משום דעיקר תומת שהחמירו בזיו משום שמשוי מתחלה להסיל כדפי' לעיל. והלכך חלון מלא אברוף שהוא צלוחו שהחמירו מים או שמים שהחלון עצמו לא נעשה כגובהו והזיו פסיקא

אחרונה

שאני עשוי להסיל פ"ג. וכן מלא אצבעים הוא שיעור לחלון שפתחה ולא הספיק לגומרה וכיון שמבטל האהל גם הזיו שלו כגל כיון שאינו עשוי עוד להסילו והכי הוא כשאר בליטת שיעורו בעטף. ונ"ל הא דחלון תשמיש וכו' ב' שיעור לזו עלו רום אצבעים. ובחלון שע"ג מקדח החמירו דזיו כל שהוא מביא את הטומאה. משום דחלון של תשמיש דרך להשתמש ג"ל בזיו שלו כדמך בתם' עירובין זיו שלפני החלון טמאין עליו וטמאין ממנו ואינו ניכר כ"כ שעשוי לשם אהל. אבל זיו המאור וכו' על מקדח אין זיו שלו עשוי לתשמיש ויכר מהאחיל עשוי וכל שעשוי לאהל החמירו בו כדפי' לעיל: **ג** קב"ה שע"ג הפתח. הומרא דקנס משום דמיטלטל הוא וע"ג אדם הובא שם ואינו אלא להסיל ולהגן שאין בו שום תשמיש אחר. אבל זיו פתחים שנבא מן הבנין זיו בולט בלא כוונה ואינו ניכר כ"ל אלא ע"ג שיפוטו כדפי' לעיל: **ב** קב"ה ר"ב אומר אל יחמור. מדלא אמר לזון קב"ה הרי הוא כזו. כנראה דטעמא קאמר דזיו גופיה תומא הוא ואין להחמיר יותר בזיו דמני תומתי לא עבדין: **ד** זיו שהוא סובב. פו' הר"ב שהוא רחב טפה ע"כ וכו"כ הר"ב. אבל הרא"ש כתב דמיירי שכל הזיו הסובב אינו בולט עתה מן הכותל שאם הו' בולט טפה ה' מביא את הטומאה לגבי מידי דהוה אפי' זיון זה פ"ג וכו' והעליון טוף

שעל גבי החלון. שם פ"ג: **ג** אל יחמור. שם פ"ג: **ד** זיו. שם פ"ג:

תוספות חדשים
משנה ב [במשנה] רום אצבעיים. כחן שיער דיבור דלעיל בתו"ט רפ"ז ד"ס רום אצבעיים פו' הרמב"ם והר"ם מהתוספתא. ט"כ. ולפ"ז אין פירוש משמעותי כהר"ב. והר"ם נמו הדך היה לנכף ומפסק ד"ס רום אצבעיים וכו' שיעור גובהו של זיו היולא דהרגום קומתו רומיה שלא יכוין מרוחק מן החלון יותר מן האצבעיים ורחה של זיו גדול כרוחב שירי החלון וזו שע"ג החלון של מלא מקדח שיעורו בכל שהוא וכו' סבר דהו' לר"ך מלאו דהיינו ממי מלא מקדח עביל. וכו"כ הרמב"ם וכן הם דבריו בחבורו פ"ז מהלכות טומאת מת:

אליהו רבא

הפתח צפוחה טפה. כלומר בין זיו שע"ג פתח ששיעורו הפתח הוא כפ"ס בין שע"ג חלון רום אצבעיים ששיעורו של חלון הוא רום אצבעיים. כגון סירי המאור בין שע"ג מלא מקדח כגון מאור בתחלה ששיעורו הוא כמלא מקדח כגון שיעור הזיו בכל שהוא רבי יוסי מלאו. אהל גבי החלון וע"ג מלא מקדח. אבל ע"ג הפתח מודה דכ"ס דתנא בתוספתא זיו שע"ג המאור ששיעורו ברום אצבעיים על רוחב הגודל ושע"ג מלא מקדח שניהם כ"ס רבי יוסי אומר במלאו זיו שע"ג הפתח שיעורו כ"ס. ולפ"ז ר"י: **ג** קנה חזי כל מביא בתוספתא רבי אומר החמירו בקנה יותר מן הזיו מלמטל. פירוש והזיו מלמטל יכול הוא לטולאו משם וליטתו כמך לפתח: **ד** זיו שהוא סובב

תום' אנשי שם

מה היה טובא הראב"ד בהשגתו שם ש"ל תחם אינו א"ך הוא מוליא את היבנים ומשפח כו' ואתם אלא תחם קראו מוליא דברים משפחן לפי שהוא פוסק כרבי"ג ע"ס ונלע"ד דהיי' משמיו על מה שפסק כרבי"ן מ"ט איש משניו בוס כ"ל בלחא ד' אהל עיקר הגבוה אשע אלא פי' דמתני' דמשפח דמונסה פתח מערעין וגם מדברי הר"ם נראה דזיו דמ"ג דבסמוך וקנה דמ"ג חייבי צינא מן המשקוף ודוקו לכוול ברוחב וגם בוס משניו דלין וז פתחה דמתני' אלא דהכל חייבי צינא מע"ג הפתח וכו' שהלר"ך ההל"ב לפש דבריו דמשג עליו הן כפי' הענין הן בענין הפסק כ"ל. (ח"ב) **ג** ת"ס דה' ר"ב **ב** כו' וטעם כו'. ויבאר נראה מ"ס סבר פ"ח דר"י ה' תלמודו עליו **ר"ב**

בשנה ר' [במשנה] ר"א
מקמא ור' לעמיה דמחמא
כית מודק לאקפוס לעיל
ס"ג כקל מניה סעומא
לבי ור' מסבר לעמיה
[הר"ש]:

אליהו רבא

ב' עומא צביה כלי' שתחין
עמין סביה מביא על
כל כנגד ג' אצבעות
שליטה נפחה וסס כעומא
טויה למעלה כנגד המלך
אצבעות ומועט סס בכל
היו הסובב את כל הבית
שבו הלל ומזבח העומא
לכל מה שבה היו מ' פומא'
תחין ר"א מעמא את
כבית דסבר מהאב העומא
צביה כליס שבה כל היו
שחין מבוט שעולה למעלה
כנגד ומועט סס ככולה
ק' אס העומא תחין
השכ אצבעות סס מקמא
הכל ומשמחין לכל מה
שהחיים שיהו כנגד מקמא
הכל העומא יודת
מחין שכ אצבעות למטה
כנגד ומועט העומא
למטה נפחה הבית וכל
הבית וכל מה שבניה עמא:
וד' יוסע מטהר דכר
העומא כנגד מקמא האכל
אחרים שולט למעלה
ופוגע סס האכל ומשמח
כל שבה למטה אכל
מה שכל תרד העומא
מקמא האכל חפג למטה
באכל חין אחרים יודת
להביא העומא לכל האכל
תחין סלך עומא
צביה הבית מביא למטה
שכ אצבעות אחרים
העומא שבה כנגד
השכ אצבעות שולט למטה
ופוגע בכל היו הסובב
ומשמח כל שבה היו
אכל העומא תחין חין
אחרים יודת העומא
מהשכ אצבעות סס מקמא
הכל ופוגע בכל הבית:

ד' שלש אצבעות. כלומר פחות מטפה. שהטפת ד' אצבעות:
מומאה תחין. דוקא ציון שהוא למעלה מ"ב טפחים.
הראב"ד. וכזה הכ"מ. כלומר שאילו לא היה למעלה מ"ב היה
מביא את העומא בכל שהוא. כמו
שנתבאר. ופשוט הוא ע"כ: **את כל הבית. ואוכל בפתח שלש**
אצבעות (ס) **מומאה בבית. כלים שתחתיו** (ט)
טמאים. מומאה תחתיו (כ). **ר' אליעזר משמא את הבית. ורבי יהושע**

אין זין שאם היה אוכל כנגד הפתח טפה. היה ציון עמא
לדברי הכל: כלים שתחתיו טמאים. בהא לא פליג רבי יהושע
דכפליג כסיפא. לפי שדרך עומאה ללחם: רבי אליעזר
משמא את הבית. כיון דזין
חמור. שממא בכל שהוא. מביא
עומאה לבית בשלשה אצבעות:
וכן

מלאכת שלמה משהר
כיון שאינו נפוח טפה ומיירי לכל היו הסובב את הבית אינו בולט מן
הכותל טפה דאם היה בולט טפה היה מביא את העומא מן הבית
לתחתיו מידי דהוא אשני זיון זה ע"ז זה והעליון עורף על התחתון פחות
מטפה והעומא תחת התחתון דביניהם עמא א"ש טפח צדורף פוחת
טפה כי מטערף עמו שאר היו ומביא את העומא תחת כולו הכא נמי
ה"ש

יבין תפארת ישראל

שחוק הבית. כיון שאין צ' האהלים הללו מחזרין ממש. אמ"ר רק מדרבנן
ולפיכך הו"ל ענין גזירה לגזירה ולא גזירה לה: **יה** עד הכא הוה נקט
הנא שיעור צביה היוז לרה"ר. דכשהוה תוך מ"ב טפחים ממעל להפתח
סני צבולט כ"ש לרה"ר. ומלערף כהדי אהל הבית. והבהא קאמר הנא
דאף לענין המשכח זין ה"ל עם המשך רוחב הפתח. נמי א"ש שימסוך
עם רוחב הפתח טפה אס הוא תוך יב"ט ממעל להפתח. ומיירי ששאר
היו שלא כנגד הפתח בולט להרחוב טפה. ורק אהו חלק של היוז
שלמעלה מהפתח נמשך רק ג' אצבעות עם רוחב הפתח. דאילו היה נמשך
עם רוחב הפתח ד' אצבעות דהיינו טפה. הרי העומא שבציה ובהתה
היו מחפשתה מז"ז. דהרואיהו כאלה א' דמי. אבל מדמיירי הכא שאין
היו נמשך עם הפתח רק ג"א. נמלא שיש כאן צ' האהלים נפרדים.
דהיינו הוט של הבית והתחתית היוז שחוריהו טתל הבית. והב' האהלים
טוגעים זב"ז דרך היוז בעל הפתח. שאיש רחב רק ג"א. והא דנקט
ג"א. כ"ל דדוקא ג"א ריך דאילו היה פחות מזה. קינכא בעלמא הוא.
מדגם צליטתו להרחוב רק משהו. ולא היו נחשבים על דו צ' האהלים.
דהיינו הוט של בית והתחתית היוז כמחפשים [ודלא נהויט]. ונ"ל עוד
ד"ה באין היוז סובב כל הבית נמי מתפשטת העומא לשם מהבית

בועז
לשש כלל כל הספרים וכמובאר בפנים בס"ד: (ב) כך היה ללפ"ד
ברור. אולם מרימי עיני קדשו של רבינו הראב"ד (פ"י מטו"מ ה"ב)
לא משמע כן. דהרי מוקי לה ציון שלמעלה מיב"ט מהפתח. וא"כ ודאי
לר"ך שיהיה בולט טפה להרחוב. והבהני א"כ היאך סני שיהיה עכ"ס
המשכו ג' אצבעות. הרי למעלה מיב"ט לא שייך לחוך הבית. ולא
מלערף לש. והו"ל כאלה לעמ"י. והרי אין כל דבר באה עומאה תחתיו.
עד שיהא תחתיו ע"ט. והו"מ צליטתו להרחוב מהמשכו עם רוחב
הכותל. הרי אין שום עומאה צאה לתחת חלול שאינו ע"ט (כאלתה
פ"ג מ"ז). ואת"ל דכחמנ"ג ג' אצבעות שממעל להפתח מלערף לשאר
היו שגלדו אחוריה הפתח שרהב טפה. מדכ"ל כשפוע אהלים (פ"י מ"ב).
ק' א"כ גם בפחות מנ"ט נמי. וא"ת גם לדברנו ק' מ"ט הכא מסר
ש"ג טעור. שאין צ' חלקי הנסר שכולמים טפה מההנור. מלערפין דרך
צליטת הנסר מההנור פחות מטפה (כלעיל פ"ג מ"ג) ע"י מ"ט בס"ד
צפירוטו סס. וצפ"ל בבועז סימן ח' ציטוט ק' זו. וע"י עוד ציטוט
הסמך: (ג) וזה לפענ"ל כוונת הר"ז והר"ב שכתבו שר"ך שיהיה בולט
עם טפה. וכן מוכח נמי מסיפא דר"ך דנקט וכן אכדורה וכו'. והרי
אכסדרה ודאי בולטת קרויה יותר מטפה להחל. ובל זה דלא כמשמע
מדברי רבינו הרב"א זוק"ל שכתב שהעומאה מתפשטת לתחת כל היוז.
ה"ש

דאין סברא כלל למהלי הא צבא. דזכי ממוס שהיו סובב כל אחורי
היו אחורי הכותל רק אהו טפחים. אלא לרבוהא נקט סובב כל הבית
לשם אחרית דרך היוז של ג' אצבעות שממעל להפתח. מיהו פשיטא דכולה מהיתין דיק מיירי ציון שהוא תוך מ"ב טפחים ממעל להפתח.
ואפי' אינו בולט להרחוב רק כ"ש. אבל זין שהוא למעלה מ"ב טפחים
להרחוב טפה. וגם ימשוך עם הכותל ממעל להפתח הנמשך טפה (ב): (ב) סביב כל הבית. דהעומאה מתפשטת מהציה להאזיר שחתה היוז בממעל
להפתח. אף שאין היוז בולט עם רק ג' אצבעות. ולא אחרין דהאזיר הקטן הזה מחשב לגבי הבית כחור פחות מטפה על טפה שבכותל הבית.
דאין העומאה מתפשטת מהציה לשם. רק בחלי החור שכלפי פנים [כפי"ט ס' זין]. דהכא שאני. דמדאזיר של ג' אצבעות פתוח בכל גובה אהירו
להלול של בית שהעומאה בתוכה. הו"ל האזיר הקטן הזה שחתה היוז שממעל להפתח. כחלק מהפתח. וכזויה שבציה. שבוודאי עומאה שבציה
מתפשטת בכל זוויתו אפי' חין טע"ט. ומהאזיר הזה של הג' אצבעות שבה העומאה מתוך הציה לתחתית היוז. שוב חוזרת ומתפשטת לכל התחתית
היוז כולו גם אחורי הדיף סביב אבל בהנאי שיהיה הנמשך חלק היוז שאינו ממעל להפתח. בולט טפה להרחוב. דדוקא חלק היוז מה שיש ממנו
ממעל להפתח. י"ל דאע"ז דאזיר בולט רק משהו. מלערף הוא עם אהיר שחתה משקוף הפתח. אבל חלק היוז מה שיש ממנו שלמעל להפתח.
אך יטערף אהיר כ"ש שיש תחתיו עם אהיר שחתה משקוף הפתח. ולא דמי חלק היוז שאיש נגד הפתח לזויה שבציה שאע"ז שאינו ע"ט מהתפשטת
העומאה לשם. התם הזויה הוא מוקף מדפנות סביב חלול הבית להכי מתפשטת העומאה מהציה לשם. מדכ"ל אהל ח' עם הבית. משא"כ
הכא האזיר שחתה חלק היוז שאחורי טהלי הבית. לא שייכים כלל להציה. להכי על כרחך לר"ך שיהיו בולטים טפה להרחוב. ע"י מתפשטת
עומאה מהציה לשם דרך היוז שבוט כ"ש ממעל להפתח [וע"י פ"י הרא"ש ספ"ט ממכילתו (ג)]. וא"ת גם אס שאר חלק היוז בולט טפה להרחוב.
היאך תפשט העומאה לשם דרך זין כ"ש שממעל להפתח שאין תחתיו ע"ט. וה"פ שטבוליות שטנפות בקרעוטיהו וכן מושאין טע"ט מהלך ועומאה תחת ח'
היין. שאין העומאה מתפשטת מתחתיה לתחת חזרוכה מדגובות זב"ל בקרעוטיהו רק פחות מעט [כלקמן פ"ג מ"ב] וא"כ ה"ל מנא דהעומאה שמונחה תוך
הבית. מהיה כאילו מונחת תחת ענבל ח' עם. וחלק היוז שאחורי הכותל שבוטט ע"ט להרשב. יהיה כחתה ענבל שנגעס בהכרחה בקרן. והיוז שממעל
להפתח שבוטט להרחוב רק כ"ש יהיה בקרן פחות מרוחב טפה שזמ"ז והיאך תתפשט עומאה מתחת חלל ע"ט לתחת אהל טע"ט שגלדו ע"י האהל שאינו ע"ט.
י"ל הכא כיון שחלק היוז שממעל להפתח מלערף לתחת משקוף הפתח. הו"ל כאילו צ' האהלים ספ"ט טוגעים להדיא זב"ז צביעט ע"ט ודוק"ל: (א) שלא כנגד
הפתח

משנה
עודף על התחתון פחות מטפה ועומאה תחת התחתון דביניהם עמא וה"ל אפי'
שאין מן היוז כנגד הפתח אלא שלש אצבעות מלערף עמו ע"כ היו ומביא
עומאה תחת כולו אפי' שאין בולט מן הכותל טפה ככ"ל. ואין לי לב לדבין
דברים אלו דמה ענין זה לשני זיון דהתם איכה אהל טפה על העומאה
שהעליון י"ט טפה ומטכר את העומאה והכל חין אהל טפה על העומאה.
ויחרר ה' לו לפרש דמביא העומאה תחת טולו מתום דהי כשפועי אהלים.
וגם בזה י"ל דבשני רבואת הו כשני אהלים ולא אמר"י הכא שפועי אהלים

אחרונה
כאהלים. ומתמי' משמע פפי' הר"ש והר"ב דברכז טפה מיירי דדומיא
דאכסדרה קמיי לט וקמס אכסדרה רחבה טפה: ואורכ' צפתה שגג
אצבעות. פ"י הר"ב שאם הי' אוכל כנגד הפתח טפה הי' הבית עמא ל"ה
ע"כ ומיירי שהוא למעלה משלשה דבכין דאי לתמה' משלשה לעולם מביא כ"ש
וכ"כ הכ"מ וכו"ט. ובפי' הרא"ש אס היה אוכל צפתה טפה הי' מביא דהי
אהל ומלערף עם הפתח אס הוא בתוך עגלס דבכין עכ"ל והוא תמוה ואפשר
דפ"ס הוא. ומ"מ ל"ט אי למעלה משלשה דבכין איירי מ"ט דל"ה הא לעיל
ג

ה"ש

ה שני זיון . עט ס"ד :

הלופי גרסאות

ה תחתיהן תחתיהן טמא
ביניהם ביניהם טמא גזל
דלי תחתיהן או ביניהן
תחתיהן וביניהן טמא ובי
טמא גזל דלי תחתיהן
השני זו ג' טמא וז טמא
זה ט' טמא וז טמא וז טמא
פחות טמא גזל פחות
טמא וז טמא וז טמא
גזל זו גזל וז טמא גזל

משנה אחרונה

לא פליג ר"ל לתעלה
משלש נטי פסח. והכ"ז
כחב דר"ל לטעמיה בקוף
פ"ב דמודק לאסקופה
מביא לביט ור"ל לטעמיה
דמטק החס. ולא הננתי
מה פניו לאסקופה לכהן
דהתם האסקופה שפסלה
לביט תשיבא כביט .
ויותר קשה אמאי אקט
פלוניא ייחוס בכוזב את כל
כביט וה"ל למיטני זיו
שהוא לתעלה משלשה
נדבקי ואינו רחב טפח .
ויש לפקד דהכא איירי
שהוא לתעלה משלשה
נדבקי דלמרי' דלכ"ע
הביא כל שהוא והכא
שפסלה דר' יהושע דמוקל
דכ"ל כל חומר שהמיתו
בזיו משום שפסלו להל
והכא שפסל דלמרי' את כל
הביט ואין דרך לעשות
אלה כל קביט הכיט אלא
כנגד הפסח. ומדכ"ל
בית לאו לאלה כנגד
הפסח נמי לאו להל
ובדרכי כיון דאיכא
למיטני תלין לקולא .
ומיטו אכתי קשה כיון
דל"י יהושע לא חיביט
אלא אחרי עומאה כביט
כלים שחתמו עמאה לא
יחא אלא עומאה החתי
ממש רצונה. הוי ואינו
ממאה אלא כנגדו ולא
כלים שנגדו וזו קשה לכל
הפירוש. ויש ליישב
דדוקא אש עומאה
חמיו והיא רצונה אינה
טוקפת אלא כנגדה כיון
שמוקם עומאה ידוע .
אבל כשהעומאה כביט
ומשום דרך עומאה
ללא עומאה לא כל
שכנגד הזיו עמא כיון
שאין ידוע מוקם העומאה
והעומאה יוזאת מכל דך
והכל עמא : וכן בהצר
שהיא מוקפת אכסדרה .
לא חפשינא למאי ה"ל
דהיינו רישא. ואפשר ל"ל
מאי לא אלא לגלויי ארישא
דבזיו רחב טפח איירי
דדוקא דאכסדרה כדפי'
דק

וכן בחצר שהיא מוקפת אכסדרה. והאכסדרה אכולת פתח שלשה אצבעות. עומאה צבית כלים שבאכסדרה עומאים. עומאה צבאכסדרה ר"ל ממאה הצית ורבי יהושע מטהר. והלכה כר' יהושע : ה שני זיון זה ע"ג [זה] . ומכוונים זה כנגד זה : יש בהן פותח טפח . שכל אחד מן הזיוים רחבו טפח על טפח : וביניהן פותח טפח . התחתון גבוה מן הארץ טפח והעליון גבוה מן התחתון טפח : ושומאה תחתיהן . תחת התחתון כל מה שחתמו עמא . ומה שעל גביו טהור דמוקל צבתי עומאה : ביניהן . אש עומאה בין תחתון לעליון כל מה שביניהן עמא

אבל מה שחתם התחתון וטעל העליון טהור . דמוללים : על גביהן . על גבי העליון כנגד העומאה עד הרקיע עמא . וכל השאר טהור : הדיה (העליון עורף על התחתון וכו') תחתיהן וביניהן טמא. דבין סטומאה תחת

אש"פ שאין מן הזיו נגד הפתח אלא שלש אצבעות מטרף עמו שאר הזיו ומביא העומאה תחת כולו ואש"פ שאינו בולט מן הכותל אש היה אכול פתחה טפח היה אהל ומטרף עם הפתח אש הוא בתוך שלש נדבכים ע"כ וכן פירשו ג"כ הוא עמא הרצ"ש ז"ל צפירושו הלבנות עומאה להר"ף ז"ל והקשה עליו להר"ף ז"ל ומגרסתו שכל המטיות טהרה הוא ז"ל כן היה כתוב סהורים ע"ש אבל נמקי יוסף פ"ה שם ר' אליעזר עמא אש"פ שהדלת

מלאכת שלמה

סגור ועול דס"ל לר' אליעזר דרך העומאה ליכנס כמו לנחת אש"פ שהוא סגור או נעול ע"כ וע"ש נראה שגורם גם הוא עמאים מדפסד כמו לנחת דהיינו כלומר טעמא דרישא דלכ"ע טמאים וכן נירסת הרמב"ם ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל שם בהשגות : ה שומאה תחתיהם תחתיהם טמא ביניהם כל מה שביניהם טמא . כך מלאתי מונה דרישא ונל"ל דל"ג מלות כל מה דלוי איתא א"כ גם צרישא דרישא יתני תחתיהן כל מה שחתמו

מלאכת שלמה

סגור ועול דס"ל לר' אליעזר דרך העומאה ליכנס כמו לנחת אש"פ שהוא סגור או נעול ע"כ וע"ש נראה שגורם גם הוא עמאים מדפסד כמו לנחת דהיינו כלומר טעמא דרישא דלכ"ע טמאים וכן נירסת הרמב"ם ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל שם בהשגות : ה שומאה תחתיהם תחתיהם טמא ביניהם כל מה שביניהם טמא . כך מלאתי מונה דרישא ונל"ל דל"ג מלות כל מה דלוי איתא א"כ גם צרישא דרישא יתני תחתיהן כל מה שחתמו

מלאכת שלמה

סגור ועול דס"ל לר' אליעזר דרך העומאה ליכנס כמו לנחת אש"פ שהוא סגור או נעול ע"כ וע"ש נראה שגורם גם הוא עמאים מדפסד כמו לנחת דהיינו כלומר טעמא דרישא דלכ"ע טמאים וכן נירסת הרמב"ם ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל שם בהשגות : ה שומאה תחתיהם תחתיהם טמא ביניהם כל מה שביניהם טמא . כך מלאתי מונה דרישא ונל"ל דל"ג מלות כל מה דלוי איתא א"כ גם צרישא דרישא יתני תחתיהן כל מה שחתמו

סגור ועול דס"ל לר' אליעזר דרך העומאה ליכנס כמו לנחת אש"פ שהוא סגור או נעול ע"כ וע"ש נראה שגורם גם הוא עמאים מדפסד כמו לנחת דהיינו כלומר טעמא דרישא דלכ"ע טמאים וכן נירסת הרמב"ם ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל שם בהשגות : ה שומאה תחתיהם תחתיהם טמא ביניהם כל מה שביניהם טמא . כך מלאתי מונה דרישא ונל"ל דל"ג מלות כל מה דלוי איתא א"כ גם צרישא דרישא יתני תחתיהן כל מה שחתמו

סגור ועול דס"ל לר' אליעזר דרך העומאה ליכנס כמו לנחת אש"פ שהוא סגור או נעול ע"כ וע"ש נראה שגורם גם הוא עמאים מדפסד כמו לנחת דהיינו כלומר טעמא דרישא דלכ"ע טמאים וכן נירסת הרמב"ם ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל שם בהשגות : ה שומאה תחתיהם תחתיהם טמא ביניהם כל מה שביניהם טמא . כך מלאתי מונה דרישא ונל"ל דל"ג מלות כל מה דלוי איתא א"כ גם צרישא דרישא יתני תחתיהן כל מה שחתמו

סגור ועול דס"ל לר' אליעזר דרך העומאה ליכנס כמו לנחת אש"פ שהוא סגור או נעול ע"כ וע"ש נראה שגורם גם הוא עמאים מדפסד כמו לנחת דהיינו כלומר טעמא דרישא דלכ"ע טמאים וכן נירסת הרמב"ם ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל שם בהשגות : ה שומאה תחתיהם תחתיהם טמא ביניהם כל מה שביניהם טמא . כך מלאתי מונה דרישא ונל"ל דל"ג מלות כל מה דלוי איתא א"כ גם צרישא דרישא יתני תחתיהן כל מה שחתמו

סגור ועול דס"ל לר' אליעזר דרך העומאה ליכנס כמו לנחת אש"פ שהוא סגור או נעול ע"כ וע"ש נראה שגורם גם הוא עמאים מדפסד כמו לנחת דהיינו כלומר טעמא דרישא דלכ"ע טמאים וכן נירסת הרמב"ם ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל שם בהשגות : ה שומאה תחתיהם תחתיהם טמא ביניהם כל מה שביניהם טמא . כך מלאתי מונה דרישא ונל"ל דל"ג מלות כל מה דלוי איתא א"כ גם צרישא דרישא יתני תחתיהן כל מה שחתמו

סגור ועול דס"ל לר' אליעזר דרך העומאה ליכנס כמו לנחת אש"פ שהוא סגור או נעול ע"כ וע"ש נראה שגורם גם הוא עמאים מדפסד כמו לנחת דהיינו כלומר טעמא דרישא דלכ"ע טמאים וכן נירסת הרמב"ם ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל שם בהשגות : ה שומאה תחתיהם תחתיהם טמא ביניהם כל מה שביניהם טמא . כך מלאתי מונה דרישא ונל"ל דל"ג מלות כל מה דלוי איתא א"כ גם צרישא דרישא יתני תחתיהן כל מה שחתמו

ה שני זיון . עט ס"ד :

הלופי גרסאות

ה תחתיהן תחתיהן טמא
ביניהם ביניהם טמא גזל
דלי תחתיהן או ביניהן
תחתיהן וביניהן טמא ובי
טמא גזל דלי תחתיהן
השני זו ג' טמא וז טמא
זה ט' טמא וז טמא וז טמא
פחות טמא גזל פחות
טמא וז טמא וז טמא
גזל זו גזל וז טמא גזל

מלאכת שלמה

סגור ועול דס"ל לר' אליעזר דרך העומאה ליכנס כמו לנחת אש"פ שהוא סגור או נעול ע"כ וע"ש נראה שגורם גם הוא עמאים מדפסד כמו לנחת דהיינו כלומר טעמא דרישא דלכ"ע טמאים וכן נירסת הרמב"ם ז"ל וגם הרמב"ם ז"ל שם בהשגות : ה שומאה תחתיהם תחתיהם טמא ביניהם כל מה שביניהם טמא . כך מלאתי מונה דרישא ונל"ל דל"ג מלות כל מה דלוי איתא א"כ גם צרישא דרישא יתני תחתיהן כל מה שחתמו

תפארת

הפסח : (ב) לטעמייהו אזלי דכמו לעיל [פ"ג מ"ח] בעומאה מודבק צבאכסופה משנה ר"ל כביטת עומאה לזיאת עומאה ה"נ הכי ס"ל דכמו דכשהעומאה צבית מהפסטה העומאה לתחת כל הזיו שבחזן דרך תחתיה הזיו כ"ש שממעל להפסח. כ"כ כשהעומאה תחת הזיו שחזרי הצית מהפסטה העומאה משם להצית דרך תחתיה הזיו כ"ש שזולג ממעל להפסח . ואין כאן סברא דדרך עומאה להזיאת ולא להכניס [כלעיל פ"ד מ"ז] דהכא שאני דכחד אהל חשיבי . ור' יהושע ג"כ לטעמי' אול . דכמו דס"ל התם צמדבק צבאכסופה . לדוקא להזיאת מהפסטה העומאה דרך מוקם שאינו בעממו ע"ש"ע ולא עומאה להפסח . דדרך עומאה לנחת ולא להכנס . כמו כן הכא . ואש"פ דגם להזיאת על כרחי חשיבין להזיאת שחך הצית עם הזיאת שחתם הזיו אחורי כותל הצית כאלה ח' . דל"כ לא היה מהפסטה מתחת זה לתחת זה דרך זו כ"ש שממעל להפסח וכמ"ש בס"י . ח' . אש"פ ס"ל דרך להזיאת חשיבין להו כאלה אחד ולא להכניס . ואש"פ דבזיו עש"ג פתח [בז"ע] לא פליג ר' יהושע וס"ל דבין להזיאת ובין להכניס מביא העומאה . התם איכא רק הלא לריעותא שאינו בולט טפח . אבל עכ"פ יש בהמשכו טפח ויותר משא"כ הכא איכא צ' לריעותא דאין טפח בהמשכו ולא צבליטתו (ד) : (ב) אכסדרה הוא כעין קרוי הבולטת מאמנע גובה הכותל של חצר . וקאמר הכא דאש אוכלה ג"כ ממעל להפסח של הצית בהמשך ג' אצבעות לרוחב הפתח . או

תפארת

הפסח : (ב) לטעמייהו אזלי דכמו לעיל [פ"ג מ"ח] בעומאה מודבק צבאכסופה משנה ר"ל כביטת עומאה לזיאת עומאה ה"נ הכי ס"ל דכמו דכשהעומאה צבית מהפסטה העומאה לתחת כל הזיו שבחזן דרך תחתיה הזיו כ"ש שממעל להפסח. כ"כ כשהעומאה תחת הזיו שחזרי הצית מהפסטה העומאה משם להצית דרך תחתיה הזיו כ"ש שזולג ממעל להפסח . ואין כאן סברא דדרך עומאה להזיאת ולא להכניס [כלעיל פ"ד מ"ז] דהכא שאני דכחד אהל חשיבי . ור' יהושע ג"כ לטעמי' אול . דכמו דס"ל התם צמדבק צבאכסופה . לדוקא להזיאת מהפסטה העומאה דרך מוקם שאינו בעממו ע"ש"ע ולא עומאה להפסח . דדרך עומאה לנחת ולא להכנס . כמו כן הכא . ואש"פ דגם להזיאת על כרחי חשיבין להזיאת שחך הצית עם הזיאת שחתם הזיו אחורי כותל הצית כאלה ח' . דל"כ לא היה מהפסטה מתחת זה לתחת זה דרך זו כ"ש שממעל להפסח וכמ"ש בס"י . ח' . אש"פ ס"ל דרך להזיאת חשיבין להו כאלה אחד ולא להכניס . ואש"פ דבזיו עש"ג פתח [בז"ע] לא פליג ר' יהושע וס"ל דבין להזיאת ובין להכניס מביא העומאה . התם איכא רק הלא לריעותא שאינו בולט טפח . אבל עכ"פ יש בהמשכו טפח ויותר משא"כ הכא איכא צ' לריעותא דאין טפח בהמשכו ולא צבליטתו (ד) : (ב) אכסדרה הוא כעין קרוי הבולטת מאמנע גובה הכותל של חצר . וקאמר הכא דאש אוכלה ג"כ ממעל להפסח של הצית בהמשך ג' אצבעות לרוחב הפתח . או

תפארת

הפסח : (ב) לטעמייהו אזלי דכמו לעיל [פ"ג מ"ח] בעומאה מודבק צבאכסופה משנה ר"ל כביטת עומאה לזיאת עומאה ה"נ הכי ס"ל דכמו דכשהעומאה צבית מהפסטה העומאה לתחת כל הזיו שבחזן דרך תחתיה הזיו כ"ש שממעל להפסח. כ"כ כשהעומאה תחת הזיו שחזרי הצית מהפסטה העומאה משם להצית דרך תחתיה הזיו כ"ש שזולג ממעל להפסח . ואין כאן סברא דדרך עומאה להזיאת ולא להכניס [כלעיל פ"ד מ"ז] דהכא שאני דכחד אהל חשיבי . ור' יהושע ג"כ לטעמי' אול . דכמו דס"ל התם צמדבק צבאכסופה . לדוקא להזיאת מהפסטה העומאה דרך מוקם שאינו בעממו ע"ש"ע ולא עומאה להפסח . דדרך עומאה לנחת ולא להכנס . כמו כן הכא . ואש"פ דגם להזיאת על כרחי חשיבין להזיאת שחך הצית עם הזיאת שחתם הזיו אחורי כותל הצית כאלה ח' . דל"כ לא היה מהפסטה מתחת זה לתחת זה דרך זו כ"ש שממעל להפסח וכמ"ש בס"י . ח' . אש"פ ס"ל דרך להזיאת חשיבין להו כאלה אחד ולא להכניס . ואש"פ דבזיו עש"ג פתח [בז"ע] לא פליג ר' יהושע וס"ל דבין להזיאת ובין להכניס מביא העומאה . התם איכא רק הלא לריעותא שאינו בולט טפח . אבל עכ"פ יש בהמשכו טפח ויותר משא"כ הכא איכא צ' לריעותא דאין טפח בהמשכו ולא צבליטתו (ד) : (ב) אכסדרה הוא כעין קרוי הבולטת מאמנע גובה הכותל של חצר . וקאמר הכא דאש אוכלה ג"כ ממעל להפסח של הצית בהמשך ג' אצבעות לרוחב הפתח . או

תפארת

הפסח : (ב) לטעמייהו אזלי דכמו לעיל [פ"ג מ"ח] בעומאה מודבק צבאכסופה משנה ר"ל כביטת עומאה לזיאת עומאה ה"נ הכי ס"ל דכמו דכשהעומאה צבית מהפסטה העומאה לתחת כל הזיו שבחזן דרך תחתיה הזיו כ"ש שממעל להפסח. כ"כ כשהעומאה תחת הזיו שחזרי הצית מהפסטה העומאה משם להצית דרך תחתיה הזיו כ"ש שזולג ממעל להפסח . ואין כאן סברא דדרך עומאה להזיאת ולא להכניס [כלעיל פ"ד מ"ז] דהכא שאני דכחד אהל חשיבי . ור' יהושע ג"כ לטעמי' אול . דכמו דס"ל התם צמדבק צבאכסופה . לדוקא להזיאת מהפסטה העומאה דרך מוקם שאינו בעממו ע"ש"ע ולא עומאה להפסח . דדרך עומאה לנחת ולא להכנס . כמו כן הכא . ואש"פ דגם להזיאת על כרחי חשיבין להזיאת שחך הצית עם הזיאת שחתם הזיו אחורי כותל הצית כאלה ח' . דל"כ לא היה מהפסטה מתחת זה לתחת זה דרך זו כ"ש שממעל להפסח וכמ"ש בס"י . ח' . אש"פ ס"ל דרך להזיאת חשיבין להו כאלה אחד ולא להכניס . ואש"פ דבזיו עש"ג פתח [בז"ע] לא פליג ר' יהושע וס"ל דבין להזיאת ובין להכניס מביא העומאה . התם איכא רק הלא לריעותא שאינו בולט טפח . אבל עכ"פ יש בהמשכו טפח ויותר משא"כ הכא איכא צ' לריעותא דאין טפח בהמשכו ולא צבליטתו (ד) : (ב) אכסדרה הוא כעין קרוי הבולטת מאמנע גובה הכותל של חצר . וקאמר הכא דאש אוכלה ג"כ ממעל להפסח של הצית בהמשך ג' אצבעות לרוחב הפתח . או

תפארת

הפסח : (ב) לטעמייהו אזלי דכמו לעיל [פ"ג מ"ח] בעומאה מודבק צבאכסופה משנה ר"ל כביטת עומאה לזיאת עומאה ה"נ הכי ס"ל דכמו דכשהעומאה צבית מהפסטה העומאה לתחת כל הזיו שבחזן דרך תחתיה הזיו כ"ש שממעל להפסח. כ"כ כשהעומאה תחת הזיו שחזרי הצית מהפסטה העומאה משם להצית דרך תחתיה הזיו כ"ש שזולג ממעל להפסח . ואין כאן סברא דדרך עומאה להזיאת ולא להכניס [כלעיל פ"ד מ"ז] דהכא שאני דכחד אהל חשיבי . ור' יהושע ג"כ לטעמי' אול . דכמו דס"ל התם צמדבק צבאכסופה . לדוקא להזיאת מהפסטה העומאה דרך מוקם שאינו בעממו ע"ש"ע ולא עומאה להפסח . דדרך עומאה לנחת ולא להכנס . כמו כן הכא . ואש"פ דגם להזיאת על כרחי חשיבין להזיאת שחך הצית עם הזיאת שחתם הזיו אחורי כותל הצית כאלה ח' . דל"כ לא היה מהפסטה מתחת זה לתחת זה דרך זו כ"ש שממעל להפסח וכמ"ש בס"י . ח' . אש"פ ס"ל דרך להזיאת חשיבין להו כאלה אחד ולא להכניס . ואש"פ דבזיו עש"ג פתח [בז"ע] לא פליג ר' יהושע וס"ל דבין להזיאת ובין להכניס מביא העומאה . התם איכא רק הלא לריעותא שאינו בולט טפח . אבל עכ"פ יש בהמשכו טפח ויותר משא"כ הכא איכא צ' לריעותא דאין טפח בהמשכו ולא צבליטתו (ד) : (ב) אכסדרה הוא כעין קרוי הבולטת מאמנע גובה הכותל של חצר . וקאמר הכא דאש אוכלה ג"כ ממעל להפסח של הצית בהמשך ג' אצבעות לרוחב הפתח . או

ה שני זיון . עט ס"ד :

ביניהן ותחת המותר . ע"ש :
ו' יש בהן . ע"ש :

הלוי גרסאות

זיהו כ"ל ענין כלו מ"ח
זיהו כ"ל ע"ש ו"ל מ"ז . ו' פותח
גדל' ל"ג . ואין ביניהן
פותח טפח גדל' ל"ג ז' מ"ח
ל"ו . תחתיהן תחתיהן טפח
ביניהן או על גביהן ל"א
תחתיהן או גביהן תחתיהן
ובניהן טפח על גביהן .

תוספות חדשים

מ"ו [בה"ב ד"ב] ביניהן
כ"ו מן הארץ טפח . מ"ו
דכו אקוול' ע"ז ד"ש
פרק דלקמן . (כ"א"ש) :

אליהו רבא

ד' היה העליון עודף על
התחתון פחות מטפח
עוממה תחתיהן תחתיהן
ובניהן טפח . שכל שנגד
העודף טפח תחתיהן מביא
עליו והטומאה כנגד העודף
שלה למעלה ופוגעת שם
בכל היוז העליון שהוא פ"ט
הלכך תחתיהן ובניהן טפח
ובניהן או תחתיהן מביא
אומר תחתיהן ובניהן טפח
כ"א לעמיה דלמחר כ"ו
הטומאה תחתיהן טפח
יורדת ופוגעת בבית ה"ג אם
הטומאה ביניהן תחת המותר
או אם הטומאה תחת המותר
הטומאה תחת המותר
יורדת מהמקום העודף למטה
כנגד העודף ופוגעת
בתחתיהן שכן פ"ט וטמא
כל שתחתיהן : ר' יוחנן
אומר ביניהן ותחת המותר
טפח כ"ו . ר"י לעמיה
דלמחר כ"ו הטומאה תחתיהן
האל עלה ופוגעת ולא
יורדת ופוגעת ה"ג אם
הטומאה תחת המותר עלה
למעלה כנגד המותר ופוגעת
שם בתחתיהן שהוא פ"ט
ומטמא לבניהן אבל ליד
ולפני בתחתיהן לא תחתיהן
יורדת ופוגעת וכן אם
הטומאה תחתיהן תחת המותר
טפח כנגד מקום האהל
הוא אצל תחתיהן עמוד דל'
אוממה יורדת ופוגעת
אצל בטומאה תחתיהן מורה
ר"י דמביא כנגד העודף
ועלה ופוגעת לבניהן
ומטמאה . כ"ו הטומאה
ועוממה בבית תחתיהן טפח
? ר' יוחנן גביהן טפח
תחתיהן תחתיהן טפח
ביניהן או ע"ג כנגדו עד
הרקיע טפח . שאין בין
היוזין פ"ט ותחתיהן תחתיהן
יש כ"ו פ"ט הלכך טומאה
תחתיהן תחתיהן טפח דחזן
פל ביניהן וע"ג טומאה
ביניהן וע"ג כנגדו עד
הרקיע טפח דחזן ביניהן
פ"ט וטומאה תחתיהן טפח :

משנה אחרונה

כל שמחזן כנגד התחתון
אינו מטמא לומר כ"ו
אחיה עד לארץ אלא עד
התחתון למטה הטומאה
עמל : בין הטומאה ביניהן ובין
לעיל : ב' שומאה תחתיהן
וק' לשון הר"ש . ובאמת לשון
המשנה משמע כן שאין בין
העליון והתחתון פותח טפח נתי
טפח .

תחת התחתון בין הטומאה ביניהן . יארו העודף שהעליון יארו
על התחתון טפח . מערב את הטומאה בכל מקום . אבל מה שעל
העליון טהור . דחוקן : על גביהן . ע"ג העליון : היה העליון עודף
על התחתון וכו' שומאה תחתיהן . תחת התחתון : תחתיהן
ובניהן טפח . דלוחו עודף מערב את
הטומאה ביניהן ומביא את הטומאה
למה שתחתיהן : ביניהן . אם הטומאה
ביניהן או למטה בארץ תחת המותר
דחייט כנגד העודף ולא תחת התחתון:
רבי אליעזר אומר תחתיהן ובניהן
טפח . דלע"ג דליכא טפח בעודף
מביא את הטומאה לתחת התחתון .
הואיל ועודף עליו : ביניהן ("תחת
המותר טפח . מה שכן ב' היוזין .
ומה שתחתיהן בארץ כנגד המותר .
טפח : ותחתיהן טהור . מה שתחת
התחתון דחזן כ"ו כמותר טפח . אין
הטומאה בזה תחת התחתון . והלכה
מחזירו

כ"ו יאוסט : ? ואין ביניהם פותח טפח . שאין התחתון גבוה מן הארץ טפח . ואין העליון גבוה מן התחתון טפח : ביניהן ותחתיהן טפח .
לחזן התחתון חזן . כיון לחזן תחתיהן פותח טפח ולא על גבו פותח טפח . והעליון מביא את הטומאה לכל מה שתחתיהן ותחת התחתון
וחזן למה שעל גבו . כיון דעליון גבוה (***) מן הארץ טפח : כנגדו עד הרקיע טפח . ומה שתחתיהן טהור . דלע"ג לחזן גבוה
(*) ג"ז וסתיקן . (***) ג"ז מעל
מלאכת שלמה

כנגדו עד הרקיע טפח ולגירסא זו הוי פירושא לחזן ביניהן פותח טפח
בין שני היוזין אבל תחת התחתון ליכא פותח טפח והיא גירסת הרמב"ם
ז"ל בפ"ו מהלכות טומאות מת זכר"ל ז"ל הכבדים עמו שהיא גירסא
נכונה ובפ"ו המשנה ג"כ משמע דגרים הכי הרמב"ם ז"ל ויחזן דמלות
תחת התחתון בלבד טפח הוא פ"ו אבל גירסא אינה רק טומאה תחתיהן
תחתיהן טפח ביניהן או ע"ג כנגדו וכו' : בפ"ו ר"ע ז"ל והעליון מביא את
הטומאה לכל מה שתחתיהן ותחת התחתון . אומר המלקט כתב הר"ש ז"ל
מ"ו

תפארת ישראל

גורין . ולא בהכנסה . מיהו שאר תחתיהן היוזין . ובפרטות אומה מקום שבו
הטומאה תחתיו בודליו אין הטומאה מתפשטת לזה . עד שיטה רוחב
ט"ט תחתיו . דל"א כ"ו הוי ר"ק בוקעת ועולה ויורדת כנגדה . ואינה
מתפשטת כלל לגדים . ודברי הר"ש שביא פ"ו משנה זו כמשנה ג' .
תמיהים המה וע"ש . וכפי הגרסא היה גרסת רבינו דטומאה בבית כלים
שחתה היוז טהורים : (דף) אמנם להר"ש והר"ב והר"ד הא דקאמרינן
במשנתנו ואין ביניהן פ"ט . ר"ל כעליו כ"ו . דחיינו שמהתחתון לארץ
אין גובה טפח . וכ"כ בין תחתון לעליון אין רווח טפח . וע"ג טומאה תחתיהן
או ביניהן . תחתיהן ובניהן טפח . וע"ג טהור . דהתחתון שאין תחתיו
טפח אור . וגם אין צ"ל להעליון אור טפח . חשבינן להתחתון כליהא ונמלא
שהעליון שגובה טפח מהארץ . מביא הטומאה לכל שתחתיהן . אשית תחת
התחתון . דהרי חשבינן להתחתון כליהא . אבל העליון חזן למה שע"ג .
משא"כ כשהטומאה על גביהן . ר"ל ע"ג העליון כנגדו עד הרקיע טפח .
אבל למטה אינה בוקעת . דהרי חשבינן להעליון כליהא יש תחתיו חלול
טפח . והחלול הוא חזן של הבקע טומאה לחומו . פתח"ק . ותברחי
טובא . אין נחשב העליון כליהא יש אור תחתיו . והרי אין צ"ל להתחתון
טפח . וגם בין תחתון לארץ אין טפח . וטומאה שחתה התחתון או שביניהן
טומאה ראויה היא ובוקעת למעלה ולמטה . ומ"ש הר"ש דמידי דהוה
אקיסולין דריש פירקן דלקמן (ולעיל מני פ"א מ"ג) דלע"ג לחזן בין קפול
לחזירו טע"ס . אפ"ה כיון שהעליון גבוה טפח מהארץ . חשבינן להקיסולין
שחתה העליון כליהא . וע"ג חשבינן ליוז התחתון כליהא . אחר כ"א"ק
של רבינו מאור עיטו . כבודו במקומו מונח צוה . ללא דמי כלל . דהתם
הקיסולין

דברי אהל טפח שחתה ז"ו התחתון חזן הוא (ד) :
שכל
תחתיהן למטה הטומאה
עמל : בין הטומאה ביניהן ובין
לעיל : ב' שומאה תחתיהן
וק' לשון הר"ש . ובאמת לשון
המשנה משמע כן שאין בין
העליון והתחתון פותח טפח נתי
טפח .

ר' רבי אליעזר אומר תחתיהן ובניהן טפח . פירש הר"ב א"ג
דליכא טפח בעודף כ"ו . ול' הר"ש דר"א לעמיה דלמחר לעיל טומאה
תחת היוז הבית טפח . אע"פ שאינו אובל צפוחה טפח ע"כ .
כלומר . וה"כ ממחר בשני יוזין זה ע"ג זה . דהא לעיל פ"ו ובניהן
פותח טפח . התחתון גבוה מן הארץ
טפח . וא"כ לאו כ"ו ע"ג הפתח מיירי .
אלא אם כן נפרש גבוה מן הארץ פותח
טפח לאו דוקא . דגבוה הרבה שהרי
ע"ג הפתח הוא . אלא דכדי להוליח
מטומאה ראויה . קאמר פותח טפח
דבהכי כ"ו . אבל מפירושו דריש מתני'
דלקמן אין נראה כן . ולהרמב"ם
ינחא דמיירי כ"ו ע"ג הפתח . שכן
מפרש בזה"ל בסוף מתניתין דלקמן .
כמו שאמרינן בסמוך : ? שומאה
תחתיהן או ביניהן תחתיהן ובניהן
טפח על גביהן כנגדו עד הרקיע טפח .
כ"א

כ"ו יאוסט : ? ואין ביניהם פותח טפח . שאין התחתון גבוה מן הארץ טפח . ואין העליון גבוה מן התחתון טפח : ביניהן ותחתיהן טפח .
לחזן התחתון חזן . כיון לחזן תחתיהן פותח טפח ולא על גבו פותח טפח . והעליון מביא את הטומאה לכל מה שתחתיהן ותחת התחתון
וחזן למה שעל גבו . כיון דעליון גבוה (***) מן הארץ טפח : כנגדו עד הרקיע טפח . ומה שתחתיהן טהור . דלע"ג לחזן גבוה
(*) ג"ז וסתיקן . (***) ג"ז מעל
מלאכת שלמה

יבין

דרך שם בזה עוממה מנה לזה : (ד' וזע"ג דהעודף אינו רק פחות
מעט . והרי כל התפשטות הטומאה אינה יולאת פחות מעט . כפ"ו
מ"ג) והרי ה"ג אין רווח התחתון פחות לרווח האמצעי רק פחות מעט .
י"ל דחיינו רק התם שיש בכל חזי הרוביה כצ"ב מעצמה . שפיר י"ל
דכשהרוביה פחות מעט . אמרינן לעליון ההפשות הטומאה דכשהרוב
דמי . אבל הכא כשהרוב שחתה העודף פחות גם להרוב . להכי אף שאין
העליון עודף על התחתון רק פחות מעט אפ"ה טומאה יולאת דרך שם
מזל"ז [ובקדושה פ"ב ס' מ"ג] : (לה) אם הטומאה בין התחתון להעליון :
(ד') ר"ל שהטומאה מונחה למטה בארץ תחת העודף : (ז') ג"ל דלעמיה
אול"דס"ל [לעיל ס' כ"ג] דלפ"ו להכניס כ"ו במעורבין ב' האוירים אפ"ו רק
פחות מעט . וכל אור שמדוך לארץ . היינו להכניס : (ח) ג"כ אול
לשתייה [ע"ש] וכדאמרינן : (ט) שם בצליתה כל אחד להרוב ע"ט :
(י) הרי ביניהן דהכא אין פירוש כבניהן לעיל ס' כ"ו . דהתם ר"ל שגם
בין תחתון לארץ יש גובה טפח . אבל הכא ר"ל ביניהן מנחם . דחיינו
שרק בין תחתון לעליון אין גובה טפח . אבל מהתחתון לארץ . יש גובה
טפח : (יא) לרמב"ם בפירושו כאן וגם בחיבורו [ע"ז פ"ו ה"ד] וגם
לר"ש בפירושו השני כאן . וגם לר"ב . ה"ג . טומאה תחתיהן תחתיהן
טפח . ביניהן או על גביהן . כנגדו עד הרקיע טפח . וע"ג דכשהטומאה
תחתיהן . דחיינו תחת התחתון רק תחתיו טפח . דהרי יש בין תחתון
לארץ גובה טפח . וחזן של הבקע טומאה למעלה מנחם . אבל
כשהטומאה ביניהן . דחיינו בין העליון לתחתון . שאין שם רווח טפח
ביניהן . א"כ טומאה ראויה היא . ובוקעת עד להרקיע . אבל תחתיהן אינה בוקעת .

כ"ו יאוסט : ? ואין ביניהם פותח טפח . שאין התחתון גבוה מן הארץ טפח . ואין העליון גבוה מן התחתון טפח : ביניהן ותחתיהן טפח .
לחזן התחתון חזן . כיון לחזן תחתיהן פותח טפח ולא על גבו פותח טפח . והעליון מביא את הטומאה לכל מה שתחתיהן ותחת התחתון
וחזן למה שעל גבו . כיון דעליון גבוה (***) מן הארץ טפח : כנגדו עד הרקיע טפח . ומה שתחתיהן טהור . דלע"ג לחזן גבוה
(*) ג"ז וסתיקן . (***) ג"ז מעל
מלאכת שלמה

אהלות היוז פרק יד

רק אכיסא קאי . וה"ק וכן ז' יריעות [סתמא משמע ודאי שהן סרוכות נג בני דמטו כנון על ד' קודשין] שהן גבוהות מהארץ ספח [ר"ל שגיטין סמוכות זע"ל . והסתחון רחוק מהארץ ספח] סומאה תחתיהן או על גביהן או ביניהן . סומאה בוקעת וכו' . והא דקאמר וכן . היינו רק לענין בוקעת שזין יריעות לזיון אש"ל דבני יריעות כהסומאה תוך האהל מלבד בוקעת מתפשטת גם בהאהל . היא גופה קמ"ל דאף למתפשטת בהאהל אש"ל בוקעת . למדייריעה מק"ס אינה חוללת בפני סומאה . והא דנקט הכ דוגא בני יריעות . ולא קני ליה למתקא בחדא יריעה . היינו משום דבני למקט נמי סומאה ביניהן . וכנגווא דזיוין . ולא שמעינן דבין הסומאה רגזא שם או שהיא שם באלא טע"ס . או שהיא תחת איור הסמים . בכל גוואה היא בוקעת ועולה ויורדת . והן אמת שלפי' זה נוטה קלת לשון הרמב"ם (פי"ז מטו"מ) ואפ"ה נקטה בידן . לפי' זה במשנתנו לא שמי' . דהרי אט"נ דכשהסומאה שנתחתית האהל בקעת לתוך האהל . רק הרמב"ם ס"ל דמתפשט בכל האהל . משא"כ הר"ם ור"ב ס"ל דהסומאה בקעת רק כנגדה בתוך האהל (בקרית ארבע סימן ב') . עכ"ס כשהסומאה בתוך האהל נופיה . אע"פ שהאהל הוא מדבר המק"ס . אפ"ה לכ"ע מתפשטת הסומאה בכל האהל . והדרבה כשאג הוא מדבר המק"ס מביא אהל לא הו"ץ . וכל כנגד האהל למעלה ולמטה סמא (וכפ"ס מ"ב) . והרי במשנתנו קאמרין דוכן ז' יריעות דחני . רק אכיסא קאי . ושם תנינן דהסומאה רק בוקעת וכו' והרי שני ושי . דבני זיוין הסומאה רק בוקעת כנגדה . ובני יריעות כל האהל בוקע . ומאי וכן דקאמר . אולם או לא דדחילגא מרבותי . הו"ל פנים חדשות בל לכאן . דהן אמת היא וכן . אכיסא לחודא קאי וכדאמרן . רק דמיידי דב' יריעות מונחות זו על זו שסוחות על הארץ והן גבוהות מהארץ ספח . ר"ל שגיטין יחד . דייטו שפני העליון של יריעה העליונה . הוא גבוה מהארץ טפח . ובגוון שב' יריעות עבות יחד ספח . או ר"ל דהן כך כבני זיוין שצבצבא הסמוכה . דבין הסומאה תחתיהן ביניהן או ע"ג . סומאה בוקעת ועולה ויורדת . דדוקא כגסג לא התחתון של היריעה עליונה גבוה מהארץ ספח . אמרין ברש"י פט"ו דלקמן בקיסולין דהעליון מחשב אהל . דמשום דהקיסול התחתון מק"ס . חיוין ליה כליאה . והקיסול העליון מביא את הסומאה . אבל הכא שנתחתית העליונה הוא תוך ספח מהארץ . סומאה שנתחתית סומאה רגזא היא . דהעליונה דינה כסמא לקמן (רפס"ו) ללא חשבון כאילו ניטל מקלת מעוביה שנתחתית . ולפ"ו טובא קמ"ל תנא ביה צבא דוכן יריעות רק מה דסתם ולא פירש כסוף פרקן . הדר תנא ודעת שפתיו ברור מלגו ברש"י פרק דלקמן :

בללא דפרק יד

היוז להרחיב טע"ס . אבל כשהסומאה תחת חזיו נא"צ הנ"ל . אינה מתפשטת מתחתיה לבית . רק בשמשוך היוז ספח ממעל לרוחב הבית (עי' ספ"ו) . ואפילו אכסדרה שסביב לחיצו . ואין מסנה למעלה מפתח הבית רק בהמשך נא"צ . אע"פ דאכסדרה רק להשימש שחתתיו עשוי . מצטרפת לתוכו של בית רק להציא הסומאה מבתיה לתחתיו ולא להכניס סומאה מסנה לבית :

משנה ה' ב' זיוין וע"ו . כיוונין באורך וברוחב . וכא' שהן רחב טע"ס . או רק תחת היוז שהסומאה כל שפא . ולא למעלה או לפסח שהחלול שרוממה לתוכו . וכשהסומאה ע"ג וזו העליון רק כנגדה למעלה שפא . ואם העליון עורף לצד א' ספח ספח מתחתיו או הפוסא שרת א' סחן מתפשטת תחת שתייהן . אבל בשבולט העליון רק פחות משפח שפא מתחתיו . או הפוסא מתפשטת רק מתחת התחתון לתחת כל העליון . אבל לא מתחת העליון לתחת התחתון . רק מתפשטת תחת כל העליון :

משנה ו' וכשהן בולטין טע"ס . אבל אין בין חזיוין ספח . רק תחת התחתון . או כשהסומאה תחת התחתון כל חתתיו ספא . אבל כשהסומאה ביניהן או ע"ג העליון . רק כנגדו עד לרקיע ספא :

משנה ז' וכשאין כל א' טב' חזיוין בולט ספח על ספח או אפילו יש איור ספח ביניהן וגם תחת התחתון . סומאה שנתחתית . ביניהן . או ע"ג בוקעת ועולה ויורדת . וכן היין בב' יריעות אף שרחכות ספח על ספח . וכן סרוכות זה על זה על הארץ . אף שפני העליונה למעלה מפתח מהארץ אפילו הכי סומאה שנתחתית ביניהן או ע"ג בוקעת ועולה ויורדת :

ידע . ואזינו הכבד . ועינו השפ מסוער . דהלא מה קמ"ל תנא . פשיטא מה לי אש נעשה האהל מדבר זה או מזה . ואטו תנא כי רוכלא נחשב וליזל . ותו דאי אנווא קמאי דתנא בני זיוין קאי . למה שני הכא תנא בלישניה מלשני . דלעיל קאמר . ויש ביניהן פ"ס . ור"ל בין תחתון לתוך . ובין תחתון לעליון . כלעיל סימן כ"ו . והכא יאמר נא לנו תנא הך הענין ממש בלישנא אחרינא . דקרי ליה . והן גבוהות מהארץ ספח . ותו דלכאורה אין הדין כך ביריעות כבזיוין . דהרי בזיוין צבצבא קמא שיש טע"ס בין כל ז' לפתחיהן מתפשטת הסומאה רק בהחלול שהסומאה שם . ולא למעלה או למטה מהדיון המסיקין . והרי ביריעות צבצב"ג גם למעלה ולמטה הסומאה יריעות סמא . דהרי יריעה מק"ס ונעשת אהל למא . אבל לא לטהר (כפ"ח מ"א) . ואין פנים לדחוק ולומר דהכא מיידי שהיריעה עשויה אהל . דהיינו שגגה כסוף מב' האדדים . כדי להיות דפנות עם נג . דלא מביא וחוזן (כפ"ח מ"א) . הא ודאי לא מוסבר . דסתם יריעה ודאי משמע טפי . שפרוסה ומאהלת בני דפנות (ועי' פתח האהל סימן ג' כפ"ו) . דהרי בפ"ח מ"ג נקט תרי גוויי ביריעה . אמת חוללת ואמת אינה חוללת . והיאך פתח ושי הכא סתמא דמביאה וחוללת . ואח"ל לא"ל הכא לפרש ביריעה שיש בה נג ודפנות . דהרי הך דקאמר וכן ז' יריעות . חזיוין שמחוברין לכוחל הבית קאי . ור"ל יריעות נקט נמי מיידי צבצב"ג שפרסה סמוך לכותל הבית . ולא דלמי מק"ס . ומדוע לה נג ודפנות אהל . מביאין וחולטין כזיוין . איברא ככ"ו לא הוולגו . דהרי גם בזה יש פלוגתא (פ"ז מ"ב) אש יועילו דפנות אהל סתמא ביריעה שפרוסה למעלה על הארובה . וס"ל לה"ס דאין היריעה מללת עד שפחיה היא עממא עשויה נג ודפנות . ואע"ג דקיי"ל הסת כר' יוסי . צבצב"ג ביה סני . ומלי גם צבצב"ג דלפנות מיריעה עממא . עכ"ל הרי כבר הוכחנו שם בצ"ל ס"י ל"ג דדוקא כשהיריעה בעממא היא ג"כ קצוות דפנות האהל . ס"ל לה"י יוסי דחוזן . מלד ממ"ו . דלכל זד שחשב הרדיד הפרוס על הארובה . בין להאהל שהוא מרושל ותלו ממנו . ובין להבית שהוא פרוס על הארובה טלו . הרי כל אהל חוזן בפני הסומאה . אבל ביריעה מטוללת פרוס ומאהלת על מקום ש שם דפנות . גם לה"י יוסי אין הדפנות מועילים ואינו חוזן (כפ"י מ"ד) . ודינבא דהכא ביריעות קבועות ככותל מיידי . שאמק"ס וחוללת (כללים פ"ב מ"ו) זהו דוקא מאל . דל"כ היינו חזיון ממש . והיא היא . ופשיטא . ואפילו נגאל אש מוכרחים לומר דלא כרבותינו שאמרו דהאי וכן אכולו ה' בני דזיוין קאי אלא נאמר דמלת וכן

הלכתא גבירתא

פרק יד משנה א' וזו שמשעל לפתח או לחלון . אם בניו שלמשה סוחלקין ואינו סרוחק י"ב מפתח גבוה ממעל לפתח . או אפילו אין סע"ס תחת היוז מצטרף איור שחתתיו לאיור הבית אפילו להכניס סומאה שחתתיו לבית כשהפתח פתוח . וכ"ש להציא או הסומאה מבתיה לתחתיו . אבל כשרק פני העליונים סוחלקין . או אפילו היו משופע כגאן ולכאן . דע"ו נראה דלשמיש תחתיו עשוי או שמוחלק למטה אבל הוא גבוה יותר מיב"ס שהמשקף . או הר"ל אהל בפ"ע וצריך בעצמו טע"ס . והיה באבני כותל שבושטין ממעל לפתח או לחלון . אע"פ שאין עשויין לשום תשמיש למעלה או למטה . רק לבני בעלמא . אפ"ה דינן כאהל בפני עצמו :

משנה ב' וזו שהוק יב"ס שהמשקף של פתח ששיעור ביאת סומאה לתוכו דוא טע"ס או שהיו למעלה מחלון ששיעור החלון הוא אצבעים סרובעים . או סמעל לחלון ששיעור אותו חלון הוא כמלא סקרה כבולן שיעור יזו הוא כ"ש :

משנה ג' קנה שמונה ממעל לרוחב הפתח . אף דמתפלפל . ותו"ל לגזור שפא ינתנו למטה . אפ"ה כמירוחק יב"ס ממעל להמשקף של הפתח . לא בני בשבולט כ"ש להרחוב להכניס סומאה ממנו לבית :

משנה ד' אף רבויי הכולם רק פחות משפח להרחוב . אין חילוק בין להכניס או להציא סומאה . היינו רק מרשיך גבוה שיצטרף איור שחתתיו האחר שחוק הבית . ואפ"ה בויז שמשוך א"פ סאוורי הבית שבוולט שם פ"ס . ונמשך גם לממעל לפתח הבית ברוחב נא"צ . או רק להציא הסומאה מבתיה לתחתיו . סני כהני . ונחשב אותו איור נא"צ שהתחתיו כזויות שבבית . ומתפשטת הסומאה ג"כ לכל תחתית היוז שסבב לבית כבתין . אם בולט שם

ציונים תוספות אהלות סגום פרק טו יום טוב

פרק טו א סגום עבה טו' . כהצ הר"ב הך מהתתין פירשטוה לעיל טו' . מיהו התם לענין נמוין תחת הסדק והכא לא צבכי מיידי . אלא כשסגום . או הצגדים מונחים זע"ו . וסומאה רגזא תחתיהם . ח"נ ביניהם . ש"כ הרמב"ם . ועכשין מלחתי למת"ס סתב . וז"ל סגום עבה וסופת עבה אע"ג דתינא חדא זימנא לעיל פרק יא . ל"ל דלחטריך . דמהיהא דלעיל לא שמעינן לה . דה"ל התם הוא דקאי

אבית שנסדק ואכסדרה שנסדקה . פרק טו א סגום עבה א . וסופת עבה א .

דאמרין סומאה צלד זה כלים שבלד אינן מביאין את הסומאה .

אחר סטורים . ואמרין עלה נתן את הקנה

עד שיהו גבוהין מן הארץ פותח מפתח נ . פרק טו א סגום עבה א .

מלאכת שלמה קפולין פרק טו א סגום עבה א .

פרק טו א סגום עבה וכו' . וכתבו בהשגות אמר אברהם ראיתי שלא פירשו לא הוא ולא הרצ היווני ז"ל בפי' משנה זו ומה הוא הספר שם

יבין תפארת ישראל יבין

פמ"ז א צגד אמר עב טפח : ב) נכר עב טפח : ג) ר"ל שהיה חלול טפח על טפח תחתיו . או מביאין הסומאה תחתיהן ממקום (מקום)

דבתי למהנא עבליות הדר מניח הכא: ואם היו של שיש. אפילו עליונה גבוהה מן הארץ טפח. לא חשיב אהל להביא את הטומאה כיון דתחתונה ממעטת את האויר לפי שהן נחשבות כארץ. אבל טבלאות של עץ אינן חשובות כקרקע בזמן שהעליונה גבוהה מן הארץ טפח אע"פ שהתחתונה ממעטת את האויר העליונה מביאה את הטומאה: ב טבליות של עץ שהן סמוכות זו אצל זו. וכל אחת מהן גבוהה מן הארץ טפח ונוגעות בקרקעיהן כל אחת בחברתה שאללה. ורק קרני הטבלאות שאין ברחבן טפח הלך כלים שהתחברתה הראשונה שהטומאה תחתיה טמאים. והתחת השניה עאריס: הנוגע בשניה טמא

קפולין זו על גבי זו (ה). אינן מביאות את הטומאה עד שתהא העליונה גבוהה מן הארץ פותח טפח (ה). טבליות של עץ זו על גבי זו. אינן מביאות את הטומאה עד שתהא העליונה גבוהה מן הארץ פותח טפח. ואם היו של שיש (ו). טומאה בוקעת ועולה. בוקעת ויורדת (ח): ב טבליות של עץ. שהן נוגעות זו בזו בקרנותיהם (ט). והן גבוהות מן הארץ פותח טפח (י). ומהן נוגעות בשניה (יא). טמא

טומאה

הקנה בארץ. אינו מביא את הטומאה. עד שיהא קנה גבוה מן הארץ פותח טפח. ואח"כ קנה סגום עבה וקופח עבה ט'. כלומר אם סגום עבה או קופח עבה. מונח בארץ כנגד הסדק. אין מביאין את הטומאה מלד זה של הסדק ללד אחר. וס"ל התם הוא לאין מביאין את הטומאה דתרתיה לא חמירין לומר רואין כאילו ניטל תחתיה של הסגום ושל הכופת ונשאר ללד העליון שבהם והוא גבוה טפח. ואז נימא גוד חסיק ללד העליון לסתום הסדק. דהיינו תרתיה. לומר קליש. ולומר גוד חסיק. אבל הכא חמירין כגון סגום וקופח שהן גבוהין מן הקרקע פתוח מטפח. וטומאה תחתיהן בלד זה וכלים מלד אחר תחתיהן. ס"ל נימא קליש כאילו ניטל מקלח עובין של מטה. ויביאו הטומאה על הכלים. קמ"ל. דאפילו קליש לחודיה לא חמירין. ולא זו

שלמה מלאכת גרסי מלות של עץ הכא נבחי מתניחין. וגם הר"ר יוסף ו"ל מחקת: ב בקרנותיהן. על זו האורה: 77

אף זו קמ"ל. ברישא חמירין דתרתיה לא חמירין. והדר חמירין הכא דאפי' קליש לחודיה לא חמירין. עכ"ל. וכתב הרשב"ד בפ"י מהמ"מ [הלכה ל] שהפרש שיש בין סגום עבה ולקפולין זו על זו. ולטבלאות של עץ נוגעות זו על זו. ומהן נוגעות בשניה (יא). טמא העליון אע"פ גבוהה מן הארץ טפח שיהא כאהל ויטמא מה שתחתיו כאהל אלא כגון טומאה רלווה ובוקעת כנגדו ולא יותר. אבל כשהוא שני כלים אע"פ שדבוקים זב"ל. העליון שהוא גבוה טפח מן הארץ נעשה אהל ומביא. וכן הטעם לאדם שהוא נהון (על) [ז"ל כהנא] המוח [כדחתן במ"ג פ"ח] לפי שהוא חלו נעשה כשתי טבלאות. ע"כ: ואם היו של שיש טומאה בוקעת וכו'. כתב הר"ב לפי שהן נחשבות כארץ. וז"ל מהר"ם הי' להו כול של לזרווח האונח באויר או גל של עפר. דטומאה וכלים תחתיו טהורין. [כדלקמן משנה ז]. ע"כ: ב [טמא

מלאכת שלמה

ש"ס בין סגום עבה ולקפולין זו על גבי זו ולטבלאות של עץ כו' וכתיב עליו מהר"ק ו"ל שפירושו ו"ל אמיתי ע"כ: טבליות של עץ. אית דלא

יבין

למקום. וקמ"ל דאע"ג שהן עלמין עבין טפח או יותר לא חמירין דרואין עובי התחתון שלהן כליתא ופני עליון שלהן יביא הטומאה: ד' בגד מקופל. וכפילו מונחים זה ע"ג זה. או ר"ל כפילי סגום דלעיל שמקפולין כך: ד' דאם אין טע"ע תחתיו. אין הטומאה שתחתיו מתפשטת לכל תחתיו אלא בוקעת רק כנגדה למעלה ולמטה. ואף שכבר שטוי לעיל [פ"א מ"ג] אפי"ס ס"ד דרוקא התם שמונחין תחת סדק שמתלק הבית. אמרי' דהסגום והקפולין שמונחין תחת הסדק אין מערבין ב' חלקי הבית להביא הטומאה מחלק א' להחלק שבד"ו. עד שיהא איר תחת הסגום והקפולין טע"ע. ולא בני כשמקלח מעובי עליוט למעלה מטפח. דנימא דחשיבין לתחתיה עובי כליתא. דהרי נריך נמי לומר גוד חסיק. כדי שיסתם הסדק שלמעלה. ותרתיה לא חמירין. אבל הכא לענין להביא הטומאה לכל התחתיו. דל"ל רק דרואין תחתיה העובי כליתא. להכי ס"ד דסני כשקח העובי הוא למעלה מטפח מהארץ קמ"ל: ו' התם מחלק לכוליה בני צבי. (ה) סגום וקופח שהן גוש אחד. (ב) קפולין. שהן ג"כ גוש א'. אבל מחלק למהם חלקים (ג) ועטלותות שהן כמות נשין שמוחלקין לגמרי זמ"ו. וכולהו לריבי. דלא מייבשית סגום. שאין רגילין לחלק עובי. לכן אין רואין תחתיה כליתא אלא אפי' כופח שעשוי לחלקו לפעמים לנכסיו דקין. אפי"ס אין חושבין תחתיה כליתא. ולא מייבשית סגום וקופח שהן גוף א'. אלא אפי' קפולין דאע"ג שמוחלקין ועומדין הן. עכ"פ כיון שגוף א' הם. להכי ס"ל דאף שיש תחת הקיפול העליון טע"ע. אפי"ס תחת הטומאה בוקעת ועולה רק כנגדה. מלד ממ"ג. דאין חשיבין לקפולין תחתונים כליתנהו א"כ גם העליון שהוא עמוס גוף א' נחשבינ' כליתא. ואין חשיבין לעליון כליתא א"כ גם לתחתונים נחשבינ' כליתנהו. והא"ל טומאה רלווה. קמ"ל. ואין חושבין בפני הטומאה. אבל טבליות של עץ. דהיינו ע"כ הא דכשאין העליונה גבוהה מהארץ טפח אינו מביאה הטומאה. מיירי שאין בעובי כל א' מהתחתונים עובי טפח. דל"ל הכי הרי היה מתחת העליון טפח לארץ. וה"כ כיון דאין בעובי כל א' מהתחתונים טפח לארץ. וכן כיון דאין חושבין לעליון כליתא א"כ גם לתחתונים נחשבינ' כליתנהו. והא"ל טומאה רלווה. קמ"ל. דכיון דעכ"פ לא בעליהו להתחתונים בפירות. חשיבין להו כליתא [וכתב לקמן סי' ג']: ז' שהן טבליות של אבן מונחות זה על זה. וטומאה תחת תחתון: ח' אפי' היתה כל עובי העליונה גבוה מהארץ טפח. אפי"ס מדרשין מין ארץ הוא. ה"ל כל הטבלאות כגון לזרווח טומאה תחתיהן שבוקעת כנגדה למעלה ולמטה (ט): ט' שמונחות שטוחות בארץ. ואין במקום נגיעתן בקרקע טע"ע כה"ל: י' שכל א' מהן יש איר טע"ע תחתיה: יא' בצעה שהטומאה תחת הראשונה: יב' כאלו

משינה אחרונה

ר"מ דלא חמיר' מרב כהנא אלא במתכת עכ"ד. ולפ"ד ל"ק דכשאין נשין טפח אין כאן אהל על הכלים אלא למ"ע הר"ב רפ"ג דכל פחות מטפח כנגע משוב קצה דא"כ הסגום הוא ה"ל כנגע בתל ונוגע בכלים דמתן כס"פ דהכלים עמאין ואף לטעם ר"מ ע"כ דיון כן. וז"ל דהא דפחות מטפח חשיב כנגע דוקא לגבי הסגום דטומאה בוקעת וחשיב כנגע. אבל לגבי כלים לא חשיב כנגע והלכך אי ליכא טפח אין כאן אהל ולא מנגע וסדוקים:

אחמירין לומר רואין כאילו ניטל תחתיה של הסגום ושל הכופת ונשאר ללד העליון שבהם והוא גבוה טפח. ואז נימא גוד חסיק ללד העליון לסתום הסדק. דהיינו תרתיה. לומר קליש. ולומר גוד חסיק. אבל הכא חמירין כגון סגום וקופח שהן גבוהין מן הקרקע פתוח מטפח. וטומאה תחתיהן בלד זה וכלים מלד אחר תחתיהן. ס"ל נימא קליש כאילו ניטל מקלח עובין של מטה. ויביאו הטומאה על הכלים. קמ"ל. דאפילו קליש לחודיה לא חמירין. ולא זו

אחמירין לומר רואין כאילו ניטל תחתיה של הסגום ושל הכופת ונשאר ללד העליון שבהם והוא גבוה טפח. ואז נימא גוד חסיק ללד העליון לסתום הסדק. דהיינו תרתיה. לומר קליש. ולומר גוד חסיק. אבל הכא חמירין כגון סגום וקופח שהן גבוהין מן הקרקע פתוח מטפח. וטומאה תחתיהן בלד זה וכלים מלד אחר תחתיהן. ס"ל נימא קליש כאילו ניטל מקלח עובין של מטה. ויביאו הטומאה על הכלים. קמ"ל. דאפילו קליש לחודיה לא חמירין. ולא זו

אחמירין לומר רואין כאילו ניטל תחתיה של הסגום ושל הכופת ונשאר ללד העליון שבהם והוא גבוה טפח. ואז נימא גוד חסיק ללד העליון לסתום הסדק. דהיינו תרתיה. לומר קליש. ולומר גוד חסיק. אבל הכא חמירין כגון סגום וקופח שהן גבוהין מן הקרקע פתוח מטפח. וטומאה תחתיהן בלד זה וכלים מלד אחר תחתיהן. ס"ל נימא קליש כאילו ניטל מקלח עובין של מטה. ויביאו הטומאה על הכלים. קמ"ל. דאפילו קליש לחודיה לא חמירין. ולא זו

אחמירין לומר רואין כאילו ניטל תחתיה של הסגום ושל הכופת ונשאר ללד העליון שבהם והוא גבוה טפח. ואז נימא גוד חסיק ללד העליון לסתום הסדק. דהיינו תרתיה. לומר קליש. ולומר גוד חסיק. אבל הכא חמירין כגון סגום וקופח שהן גבוהין מן הקרקע פתוח מטפח. וטומאה תחתיהן בלד זה וכלים מלד אחר תחתיהן. ס"ל נימא קליש כאילו ניטל מקלח עובין של מטה. ויביאו הטומאה על הכלים. קמ"ל. דאפילו קליש לחודיה לא חמירין. ולא זו

אחמירין לומר רואין כאילו ניטל תחתיה של הסגום ושל הכופת ונשאר ללד העליון שבהם והוא גבוה טפח. ואז נימא גוד חסיק ללד העליון לסתום הסדק. דהיינו תרתיה. לומר קליש. ולומר גוד חסיק. אבל הכא חמירין כגון סגום וקופח שהן גבוהין מן הקרקע פתוח מטפח. וטומאה תחתיהן בלד זה וכלים מלד אחר תחתיהן. ס"ל נימא קליש כאילו ניטל מקלח עובין של מטה. ויביאו הטומאה על הכלים. קמ"ל. דאפילו קליש לחודיה לא חמירין. ולא זו

אחמירין לומר רואין כאילו ניטל תחתיה של הסגום ושל הכופת ונשאר ללד העליון שבהם והוא גבוה טפח. ואז נימא גוד חסיק ללד העליון לסתום הסדק. דהיינו תרתיה. לומר קליש. ולומר גוד חסיק. אבל הכא חמירין כגון סגום וקופח שהן גבוהין מן הקרקע פתוח מטפח. וטומאה תחתיהן בלד זה וכלים מלד אחר תחתיהן. ס"ל נימא קליש כאילו ניטל מקלח עובין של מטה. ויביאו הטומאה על הכלים. קמ"ל. דאפילו קליש לחודיה לא חמירין. ולא זו

אחמירין לומר רואין כאילו ניטל תחתיה של הסגום ושל הכופת ונשאר ללד העליון שבהם והוא גבוה טפח. ואז נימא גוד חסיק ללד העליון לסתום הסדק. דהיינו תרתיה. לומר קליש. ולומר גוד חסיק. אבל הכא חמירין כגון סגום וקופח שהן גבוהין מן הקרקע פתוח מטפח. וטומאה תחתיהן בלד זה וכלים מלד אחר תחתיהן. ס"ל נימא קליש כאילו ניטל מקלח עובין של מטה. ויביאו הטומאה על הכלים. קמ"ל. דאפילו קליש לחודיה לא חמירין. ולא זו

אחמירין לומר רואין כאילו ניטל תחתיה של הסגום ושל הכופת ונשאר ללד העליון שבהם והוא גבוה טפח. ואז נימא גוד חסיק ללד העליון לסתום הסדק. דהיינו תרתיה. לומר קליש. ולומר גוד חסיק. אבל הכא חמירין כגון סגום וקופח שהן גבוהין מן הקרקע פתוח מטפח. וטומאה תחתיהן בלד זה וכלים מלד אחר תחתיהן. ס"ל נימא קליש כאילו ניטל מקלח עובין של מטה. ויביאו הטומאה על הכלים. קמ"ל. דאפילו קליש לחודיה לא חמירין. ולא זו

ציונים

ב טבליות. משנת ה"א: ר"ט כ"ג נ"ו. ע"כ ע"כ ה"א:

הלופי גרסאות

ש"ח ד"ג בשו"ת ונ"ד כפ"ח וז"ל נהפ"ג. של ע"ז על גב זו ג"מ י"ג ו' טיטוס אלו

אליהו רבא

פ"מ א קפולין. אס"ס: ה"ח ומקבל טומאה לא ממעטת התחתונים לאלה ואמרינן כמתן ליתסבו דמי ובעליון מביא את הטומאה. אבל כופח דלא מקבל טומאה קא ממעטת התחתונים לאלה ולא מביא העליונה את הטומאה. ולשנא דקפולין כדפי' נמי משמע חסבום אי נמי אפי' מימא חסבום וכופח דמקבל טומאה כגון דחסיק כה כ"ס כגול דמתן (כלים פ"ב ט"ו) כופח שחסיק וכדכחו ועשאו פנים ר"ע מטמא וחסמין משכרין עד שיחוק בו: ה"ט קפולין זו ע"ג זו שהיא העליונה גבוהה מן הארץ ט"פ טבליות של עץ זו ע"ג זו שהיא העליונה גבוהה מן הארץ ט"פ. וז"ל אין מביאות עד שהיא דאם התחתונה גבוהה מן הארץ ט"פ דומיא דהי"א דכל הסגום גבוה מן הארץ ט"פ כ"ס דמביאות ללא הכא רבנא דמביאות חמירין אפי' דאין התחתונה גבוהה מן הארץ ט"פ א"כ העליונה גבוהה מביאות ותחתונות אינן ממעטות: ואם היו של שיש טומאה נוקעת בו. דכל ע"ד דמקבל טומאה אין חושבין בין הטומאה להעליונה וכמתן ליתיהו דמי אבל של שיש דאין מקבל טומאה חושבין וממעט את האהל. וכתב בתוספות אפי' העליונה גבוהה מן הארץ טפח

תוספות אנשי שם

פ"מ א ת"מ ס"ה סגום ס"ה וכן הטעם לאדם כו' מהו יש להובית דשוקר כמי"ס ר"מ ז"ל לעיל ט"א דקפולין ר"ל כנגד מקופל קאמו על קטרו דהר"ב והר"ב פ"י ט"ג גרסי הכה כו' ומשמע דכנגד א' מקופל לא חשיב אהל זה היא דיגוד עליו רעו הדיא דאדם דחשיב אהל לפי שהוא חלו אפי' דמ"ג טלו דוק. ולהר"מ דמי נמי לשנא דקפולין דהוי מטת דומיא דעלית מקופלת שביאו שם הר"ב והר"ב דלפירושה לא דמי ל"כ ומסולקת השגת הראשון שהשיג על הר"מ שלא פ"י מהו הפרש בין סגום עבה לקפולין והכ"מ כ' דאין ספק דפי' הראשון אמיתי. ואין הפרש על דביתו שצ"מ כה' הוא מחבר לא

פ"מ א ת"מ ס"ה סגום ס"ה וכן הטעם לאדם כו' מהו יש להובית דשוקר כמי"ס ר"מ ז"ל לעיל ט"א דקפולין ר"ל כנגד מקופל קאמו על קטרו דהר"ב והר"ב פ"י ט"ג גרסי הכה כו' ומשמע דכנגד א' מקופל לא חשיב אהל זה היא דיגוד עליו רעו הדיא דאדם דחשיב אהל לפי שהוא חלו אפי' דמ"ג טלו דוק. ולהר"מ דמי נמי לשנא דקפולין דהוי מטת דומיא דעלית מקופלת שביאו שם הר"ב והר"ב דלפירושה לא דמי ל"כ ומסולקת השגת הראשון שהשיג על הר"מ שלא פ"י מהו הפרש בין סגום עבה לקפולין והכ"מ כ' דאין ספק דפי' הראשון אמיתי. ואין הפרש על דביתו שצ"מ כה' הוא מחבר לא

ג חבית. י"ג ע"ג

חלופי גרסאות
ג מוטות נלי מוטות
זכ"ס נחש"ג ציריחן נ"ג
ציריחן. והו נגועת נ"ג
והנגועת.

אליהו רבא
השלחן אינו מביא את
הקומאה כו'. דלמחש
שלא היו עגולין בלבוך איש
מביא את הקומאה עד
שיא עגולה כדי לרבעו
טפח על טפח דכל אכל
טע"ט מרובע ציעין.
ובהוספתא מביא כלים
שכנגד הכיבוע עמאין שלא
כנגד הכיבוע טהורין כ'
ממחש דרבי יוחי ואמר זין
כו וזין כו עמאין מטי
שדונין כקין העגלה. פי'
אם יש בו לרבע טע"ט
ח"ק סבר אינו טמא אלא
הכלים שבלמעל כנגד הכיבוע
וליום שכנגד הקדושת
העגולים טהורים ור"מ כר"י
סבר דזונין כקין עגלה וכל
הכלים שחתיו טמאין:
ג חביות. והן נוגעות זו
בזו כפותה טפח. משום
סיפא קמי לה דרישא ל"ג
נוגעות כפותה טפח ל"ג
איך נוגעות: פ"מ א' וקמת
ועולה כו'. לאו דוקא
בוקעת דמשועל קמן דבטי
לא דקני' לתוכה דבטי
דפסות לא אמרינן נוקעת
אלא כל כנגד בית החסיה
וגבה טמא וזוכה טהור
וכדנשינא לממך קמן ומשום
ישבת על כולי קמי נוקעת
דכחא זוכה מני טמא טהיל
ולית כה אלא דופן אחד:

חדושי סוהרי"ה
פ"מ ב"ב [בשמינית]
ע"ד
כו ריבוע כו'. לפי פי'
ר"ב והוא פסי' הר"ש
וה"ל ע"ד שיצא סוהריבוע
בפוחת טפח ואפשר
לומר שה"מ ע"ד שיחא בו
ריבוע כו' פי' שיחא בולט
בכל צד בכל ד' צדדים
טפח משא"כ אם שטח
צדדים כדומה מורח
ומערב בולט טפח וצפון
ודרום אינו בולט טפח
והפוסקא בצד מערב או
מזרח או אינו טמא רק
שה שמונת תרות זה הצד.
אבל כל הכלים שמונחים
בג' צדדים סוהרי"ה
שהחובה שהשלחן טמא
עליו מסיק. יאם בילש
ג' צדדים טפח או אינו
טמא לצד ד' אם אין שם
בילש טפח ואינו טמא
תחת כל הצדדים ע"ד
שיחא טרובע טפח יוצא
מהשלחן לכל הצדדים
וק"ל:

תוס' אנשי שם
ב"ב ס"ה ע"ד שיחא
כו מלעגור לתוס'. פי' באין
לו נחון פוחת דכתיב
לא גרוע משני מדינים
והקומאה בטימי כלים
עגולין

מחוס. והכא בעוד שהמת בחובו דהוי כמלא קומאה. ועיין בפ"ז
משנה ב [בפירוש הר"ב] ור"פ דלקמן בד"ה וטמאיהו כו': ג והן
נוגעות זו בזו בפותח טפח. משום סיפא נקט נמי ברישא בפותח
טפח ולגופיה לא אלטריך. דכיון דתחת עלמה אינה מביאה הקומאה.

אלא בוקעת ועולה כו'. כ"ש שאינה
מביאה אל התבית שאללה ואפי' נוגעת
בפותח טפח: **בומאה** בוקעת ועולה
כו'. כתב הר"ב אבל מה שכתובין
טהור. ולהרמב"ם שכתבתי בכמה
דוכתי צפרק כוורת. ח"ק מה שכתובין
כשאר כנגד הקומאה. נמי טמא:
אבל

ללדין קמי לה. דמוטות על
אבל מה שכתובין טהור. כיון דחין כלי חרס מיטמא מגבו. על מה
על מה שכתובין טהור. וזו שכתובין על שוליתן אפי' על מה שכתובין חין מליעות. כיון
שאיין

שלמה
טפח על רום טפח ע"כ הרמב"ם ז"ל. ובכא זו דלנחן לא מנאלח לי שם
נרמב"ם: ג בומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. מפני שיחא רלוואה.

ישראל
ור"ב א ה"ל ור"ק] לפיך מדכל קומאתה רק מדנענה באלה המת. לכ"ע
אינה חורת וממאה כשמאלת על טהרה: (ד) ואמ"ו זוק"ל בצפרו
כנסת ישראל כ' דכתיב בהרובע טע"ט ה"ל כקצר סתום דמטמא כל אל
שכבי לו. והט"ז שכלי אין זו קבר סתום (כתום) פ"ב דכ"ב עכ"פ
הכא כדו קדשו וע"ט. ואני בנו ותלמידו לא זכיתי להבין. ובי שולחן
עס רבוע קפן כזה שאינו רק טע"ט. יהיה יותר כבד ממגדל (רפ"ד) דקומאה
בחו"ט. חין הבית עמא רק משום סוף קומאה לנחת ולא משום קבר סתום.
מירוז זין לדברי קדשו של ע"ר זוק"ל וזין לדברי תלמידו. ג"ר ה"ל
בה דברים. דהא דבאין טע"ט חוץ הרבוע. דקומאה בוקעת ועולה. לא
אמרינן דלפרך חלול שחון הרבוע ע"כ החלול טע"ט שמקופו. דברי הרבוע
שאינו לו שוליתן אין לו ב"ק. וה"ל חמק"ט. ולפיכך דפסות רבוע זה חרונת
בפני הקומאה מדו"ל דפנות הרבוע כדפסות תטר חדש שחולצין בפני
הקומאה (כפ"ב סי' ג'). דחף שכשקבעה הקומאה שחון הרבוע למעלה.
נקמאה העגלה. אפילו הכי חין העגלה חורת לטמא סתירות שחת
בליעת העגלה חוץ להרבוע. וכ"כ אם הקומאה תחת בליעת העגלה
חוץ להרבוע. חף על גב שהעגלה כולה נטמאה. חף על גב שלא
יהיה בולט טפח. דהרי על עלמה בזה הקומאה ככ"ס (כרפ"ט).
עכ"פ מה שכתבון הרבוע טהור. גם בבולטת העגלה טפח דכותלי חרונת
משקיין. רצ"ל נמי דמייירי שהעגלה אינה מחוברת להרבוע. דלכ"כ
הרי מדנטמא העגלה נטמא הרבוע עמו. ואין יהיה הדפסות של
הרבוע חולצין. הרי כל המק"ט אינו חוץ בפני הקומאה (כרפ"ט) והכא
הכל כלי א' ומק"ט. ולפי פי' זה יהיה המשך לנבא זו כהרי בבה דלעיל
לענין ביאת קומאה מחמת עגלה א' לתחת עגלה כו'. וכ"כ יהיה לה המשך
להדי הענינים שלמטה בפרקן. בחציות שישבות על שוליתן ובית החלון
בנורים. דלנחון עיירי בהתפשטות הקומאה ממקום למקום אחר. אמנם
מ"ט הר"ם והר"ב דעד שיהיה בהרבוע פ"ט דר"ל עד שיהיה העגלה בולט
טפח סביב להרבוע לכל דל. דלכ"כ חף שיהיה הקומאה תחת בליעת טפח
של העגלה. אפי"ה חוץ הרבוע טהור. דאין ממטרף חלק העגלה שזממנו
להרבוע לחלק העגלה שזמנו סביב להרבוע. דהרי כולל הרבוע שאמק"ט
משם להבליעה סביב להרבוע. כבר שדא ביה נרנא אמ"ו הגוזק"ל.
אני בנו ותלמידו גם לנחון של משנתיו. דקאמרה עד שיחא בהרבוע פ"ט.
וימא

אחרונה
ואפשר דקמ"ל דלריך שיהא במקום הקומאה פ"ט שחא בלד אחד חן טריבוס חין
שם פ"ט ובדל השני יש שם פ"ט לא הוי כשפועי אהלים למימך כאינו יש שם
ג"כ דכתיבי רומות לא דינינן כשפועי אהלים כדפי' פי"ד ת"ד ולהכי מני עד
שיחא בו כלומר בחומו הרום: ג בומאה בוקעת ועולה. כתב הר"ב ללדין
קמי כו' וביושבות על שוליתן כו' והכנים פלמא נטמאה. אינו מדוקדק דהא בחציות
שאינן מקבלת קומאה חיירי אלא כ"ל לנחון הכלים שכתובים וכן מפרש לעיל
ספ"ט דקמי והמניט עמאה לא שהחציות פלמא עמאה אלא כלים שכתובים כו'
ומ"מ הא דמפרש כלים שכתובים אפי' עלא כנגד הקומאה עמאים י"ע דלפי'
ישתטם על שוליתן חין עמא אלא כנגד הקומאה וכן מפרש בסידור פ"ט מ"ג

עד שיהא בו רבוע בפותח טפח. חמן חיבה פרולה ט"ס לה
ארבעה דפסות היו עושים לשלחן שהשלחן יושב עליה ולוחה חיבה
פרולה קרוי רבוע. ופעמים שהשלחן בולט ויואל חוץ מאוחו רבוע
טפח או פחות או יותר. והשתא קאמר ללריך שיהא השלחן בולט
חוץ מאוחו רבוע בפותח טפח. דמה

השלחן אינו מביא את הקומאה. עד שיהא
בו ריבוע בפותח טפח (א): ג חביות (א)
שהן יושבות על שוליתן (א). או מוטות
על ציריחן (א) באויר (א). והן נוגעות זו בזו
בפותח טפח (א). בומאה תחת אחת מהן (א).
בומאה בוקעת ועולה. בוקעת ויורדת (א).

הא: באויר. בגינה או בחצר: בפותח טפח. ברוחב טפח נוגעות זו בזו: בומאה בוקעת ועולה. ללדין קמי לה. דמוטות על
לדין אפי' כנגד הקומאה חין טמא אלא מה שחתיתן ועל גביהן. אבל מה שכתובין טהור. כיון דחין כלי חרס מיטמא מגבו. על מה
שכתובין מניל. ומה שאיני כנגד הקומאה. אפי' שחתיתן ועל גביהן טהור. וביושבות על שוליתן אפי' על מה שכתובין חין מליעות. כיון

תפארת
עד שיהיה בו רבוע בפותח טפח. לפי שכבר יהיה מעט הגובה או
מעט הרוחב הנה הוא לא יביא קומאה תחתיו עד שיהא בו טפח על

משנה
ומנילא נפיל נמי מה שמלחמ' חו"ט דהחם מייירי שיחא המת מן האהל. דמה
נכך כיון שהכלים שכתובין האהל עמאים אחר שיחא פשיעה דלא גרע האהל משאר
כלים. אבל בחמת אשחמיטת' לבשל חו"ט דכתיב חו"ט דשנת: דהשלחן
אינו מביא. משום דהני לטיל דנטיעה בפותח טפח לא חשיב כחד אהל. קמ"ל
הכא דשלחן אפי' שנוגע בכיבוע טפח לא חשיב חד אהל כיון דאיכא הפסק
והרבוע חוץ והרבוע כיון שפרושה אינה מקבלת קומאה וחולצת. ומייירי שאין
סרבו מסובר לשלחן ויכול לעלמנו ולסלקו. דלכ"כ מקבל קומאה משום די
אלא בנשתתק מייירי דלא סוה יד כלכלי פי"ח דכלים מ"ב: ע"ד שיחא בו
ריבוע. עפי הוה שייך למימי פד שיחא נכדוב מנחון פ"ט כתיב הר"ב.

בית. טס פכ"ד ה"ג : חלוףי גרסאות הנהרות ג"כ וז' בשהרות :

אליהו רבא

אבל אם היו עמאות כו'. כחב הר"ב שאין התחנות סתמות ט'. מידי דהוה אקפולין כו'. והתחנות כמאן דליהא דמי. והוהה שעל גבה מביאה הטומאה לכל מה שתחתיה וזקעת ועולה כל כנגדה עד לרקיע. כדפירש לעיל פרק כוורת. דהאם וכלים נעשים אהלים לעמא ולא לטרא. ולהכי הוה אהל להביא את הטומאה. לכל מה שתחתיה וכמאן דמלי טומאה כל מה שתחתיה דמי וחורת וזקעת למעלה כנגד כל החצית. דאין נעשים אהלים להפסיק בין הטומאה. והא דנקט תחת כולן טמא. ולא נקט למעלה מקן. כ"ל מקום דבטוהרות נמי שגבוהות טמא איירי. דחוללות בפני הטומאה דאיירי בחצית של שייטין "דמתניתין ג פרק ב [דלגלי] וכיוצא בן שן סתומין וטוהרים לגמרי ודמו טעביות של שיש לעיל ולא מלאכת הרמב"ם ז"ל טס סוף הפרק: ד בית שחציו וכו'. נרמב"ם פ' דלא טס ש פותח טמא דקמני מתני' קאי אמקם הכלים שכך כחב היו הכלים בחור עובי המחיצה עממה בין שהיתה הטומאה לפניו מן המחיצה או שהיתה בחור הבית אם היה מקום הכלים טמא על טמא עמאים ואם לאו טוהרים והרמב"ם ז"ל השינו טס ז"ל טמא הטובה על מקום הכלים לא היה אומר אלא אם

אבל אם היו עמאות כו'. כחב הר"ב שאין התחנות סתמות ט'. מידי דהוה אקפולין כו'. והתחנות כמאן דליהא דמי. והוהה שעל גבה מביאה הטומאה לכל מה שתחתיה וזקעת ועולה כל כנגדה עד לרקיע. כדפירש לעיל פרק כוורת. דהאם וכלים נעשים אהלים לעמא ולא לטרא. ולהכי הוה אהל להביא את הטומאה. לכל מה שתחתיה וכמאן דמלי טומאה כל מה שתחתיה דמי וחורת וזקעת למעלה כנגד כל החצית. דאין נעשים אהלים להפסיק בין הטומאה. והא דנקט תחת כולן טמא. ולא נקט למעלה מקן. כ"ל מקום דבטוהרות נמי שגבוהות טמא איירי. דחוללות בפני הטומאה דאיירי בחצית של שייטין "דמתניתין ג פרק ב [דלגלי] וכיוצא בן שן סתומין וטוהרים לגמרי ודמו טעביות של שיש לעיל ולא מלאכת הרמב"ם ז"ל טס סוף הפרק: ד בית שחציו וכו'. נרמב"ם פ' דלא טס ש פותח טמא דקמני מתני' קאי אמקם הכלים שכך כחב היו הכלים בחור עובי המחיצה עממה בין שהיתה הטומאה לפניו מן המחיצה או שהיתה בחור הבית אם היה מקום הכלים טמא על טמא עמאים ואם לאו טוהרים והרמב"ם ז"ל השינו טס ז"ל טמא הטובה על מקום הכלים לא היה אומר אלא אם

הרמב"ם ז"ל טס סוף הפרק: ד בית שחציו וכו'. נרמב"ם פ' דלא טס ש פותח טמא דקמני מתני' קאי אמקם הכלים שכך כחב היו הכלים בחור עובי המחיצה עממה בין שהיתה הטומאה לפניו מן המחיצה או שהיתה בחור הבית אם היה מקום הכלים טמא על טמא עמאים ואם לאו טוהרים והרמב"ם ז"ל השינו טס ז"ל טמא הטובה על מקום הכלים לא היה אומר אלא אם

תפארת

שלמעלה מהחצית רק עם דפנות אהלים [כפ"ס מ"ה]: בג) אסיפא קאי. וה"ק בד"ה דגם צפיה למן הגז בוקעת רק נגד הטומאה: (בר) שערין לא נטמאו החביות. וכ"ס כשאין בני קבלת טומאה כלל. וכוון שכן של אבן: (כה) דלא אע"ג טעומאה תחת א' מהן רלוה. עכ"פ כיון שמוטות על דרכיהן הרי דפנות התחנות טמא עמאות ארץ חולצין וזקעת הטומאה לתוך החביות. וממלא שרפסת העליונות של כל חבית. אע"ג שהן גופין נפרדין. עכ"פ כיון דטענין זצ"ו ברוחב טמא. כאהל אחד חביותן להו [כפ"ס ס' י"ג] ומתפשטת הטומאה לכל תחתיהן: (כו) שהיו כל החביות טוהרות אבל היו גבוהות וכו': (כז) חויר טע"ט תחת שוליהן. ואפי' פיהן למעלה: (כח) מיהו לא ראה תנא לאשמעינן רק החילוק שבין רישא לסיפא. דברישא אין הטומאה מתפשטת לחדין ובסיפא מתפשטת תחת כולן אע"ג שהן גופין נפרדין. אבל דין הוכן ועל גבן א"ל למתניא הכא. דכבר שמעינן לריבוייהו במכילתין בריבוייהו טובא. ובפירטוה בסוף פ"ט. ולפי המבואר טס. יש גם בסיפא הכא חילוק לענין הוכן וע"ג. דכשהן טמאות ומוטות על לך. או שהן טוהרות ופיהן למעלה אבל יש חויר טמא תחתיהן. אז לא לבד כל תחתיהן. אלא גם כל הוכן ולמעלה מהן. כל כנגד כל החביות טמא. אבל תחתיהן ולמעלה מהחביות כולן טמא. דאפי' חויר טמא. דעל עמא מלאת החביות הטוהרות ושי' [ה"א] (ך): (כב) חויר רק בשכבר קשר לולאות בהיריעות. דלא כבר נתבטל מן קבלת טומאה [כפ"ס מ"ז]: (ל) ר"ל שהעמיד המחיצה שמהך או מהך. בזקיפה. מרוחק קלת מכותל הבית בפנים

א"א שיטתא חוכן. דהרי בחביות שייטין סתומות מיירי וכמ"ס רתוי"ט. וא"כ שפיר יש הפרש בין חויר חוכן לחויר טמא שט"ג. וגם הדבר בעממה תמוה. דאי בחביות שייטין היוך שייך לומר נבייה יושבת על שוליהן או מוטות על דריהן דהיינו שפיהן פתוח למעלה או פומות למן הגז. והרי אין להן פה כלל. והיוותר תמוה מ"ס הר"ב שגם החביות עממה. וקשה והכי אפשר זה. והרי אינה בת ק"ס כלל. והרי דברים אלו סתומים זה את זה הוד כדי דיבור. דרוחק לומר דחביות עממה דקאמר הר"ב. ר"ל כל חוכה. כדלמריהן הרבה במכילתן הבית טמאה. הדות עמא. דהיינו חוכן. אבל הא ליחא. דכבר כתב הר"ב דחוכן טמא. אולם משני שדברי הסופרא נטיין קלת לפי רבותיו. לכן הערחתיו את עממי ליישב דברי קדשם דבר דבר על אופניו. דלרבותינו ה"ל משנתנו מיירי בחביות סדורות סדורות סדורות וזו אכל זו וזו ע"ג זו. ולכן ברישא שהחביות התחנות אין מק"ס. וטומאה תחת א' מהן. כיון שכן כלי שאמק"ס לא תשיבין להו כליהא. והר"ל כאכנים וטומאה רלוהה תחתיהן. שהטומאה רק בוקעת ועולה ויורדת. ורק

אחרונה משנה ורבי משנה ע"ג שסיפא בחביות עממה הכל טמא כדמפרש ספ"ס וכדמסיק נמי הכא: אבל אם היו עמאות או גבוהות. הבה לא שייך למיתני או מטעות או כפיות כדתי ספ"ס. דהא לא שייך אלא ביישנות ולא במוטות והפא כדמייסו איירי. ומוד דאפי' ביישנות לא תהי מטוסה וכפ"ו אלא להביא תחת אמה על אופניו. דלרבותינו ה"ל משנתנו מיירי בחביות סדורות סדורות סדורות וזו אכל זו וזו ע"ג זו. ולכן ברישא שהחביות התחנות אין מק"ס. וטומאה תחת א' מהן. כיון שכן כלי שאמק"ס לא תשיבין להו כליהא. והר"ל כאכנים וטומאה רלוהה תחתיהן. שהטומאה רק בוקעת ועולה ויורדת. ורק

אחרונה משנה ורבי משנה ע"ג שסיפא בחביות עממה הכל טמא כדמפרש ספ"ס וכדמסיק נמי הכא: אבל אם היו עמאות או גבוהות. הבה לא שייך למיתני או מטעות או כפיות כדתי ספ"ס. דהא לא שייך אלא ביישנות ולא במוטות והפא כדמייסו איירי. ומוד דאפי' ביישנות לא תהי מטוסה וכפ"ו אלא להביא תחת אמה על אופניו. דלרבותינו ה"ל משנתנו מיירי בחביות סדורות סדורות סדורות וזו אכל זו וזו ע"ג זו. ולכן ברישא שהחביות התחנות אין מק"ס. וטומאה תחת א' מהן. כיון שכן כלי שאמק"ס לא תשיבין להו כליהא. והר"ל כאכנים וטומאה רלוהה תחתיהן. שהטומאה רק בוקעת ועולה ויורדת. ורק

אבל אם היו עמאות כו'. כחב הר"ב שאין התחנות סתמות ט'. מידי דהוה אקפולין כו'. והתחנות כמאן דליהא דמי. והוהה שעל גבה מביאה הטומאה לכל מה שתחתיה וזקעת ועולה כל כנגדה עד לרקיע. כדפירש לעיל פרק כוורת. דהאם וכלים נעשים אהלים לעמא ולא לטרא. ולהכי הוה אהל להביא את הטומאה. לכל מה שתחתיה וכמאן דמלי טומאה כל מה שתחתיה דמי וחורת וזקעת למעלה כנגד כל החצית. דאין נעשים אהלים להפסיק בין הטומאה. והא דנקט תחת כולן טמא. ולא נקט למעלה מקן. כ"ל מקום דבטוהרות נמי שגבוהות טמא איירי. דחוללות בפני הטומאה דאיירי בחצית של שייטין "דמתניתין ג פרק ב [דלגלי] וכיוצא בן שן סתומין וטוהרים לגמרי ודמו טעביות של שיש לעיל ולא מלאכת הרמב"ם ז"ל טס סוף הפרק: ד בית שחציו וכו'. נרמב"ם פ' דלא טס ש פותח טמא דקמני מתני' קאי אמקם הכלים שכך כחב היו הכלים בחור עובי המחיצה עממה בין שהיתה הטומאה לפניו מן המחיצה או שהיתה בחור הבית אם היה מקום הכלים טמא על טמא עמאים ואם לאו טוהרים והרמב"ם ז"ל השינו טס ז"ל טמא הטובה על מקום הכלים לא היה אומר אלא אם

במה דברים אמורים (כ). במהרות (כ). אבל אם היו טמאות (כ). או גבוהות (כ). מן הארץ פורת טמא (כ). טומאה תחת אחת מהן. תחת כלם טמא (כ): ד בית שחציו בנסרים או ביריעות (כ). מן הצדדים (כ)

פוחח טמא. מביאות את הטומאה. ואפי' טוהרות. כיון דטענות זו בזו ברוחב טמא. נחשבות כולן כאהל אחד: ד שחציו. טעשה זו מחיצה: מן הצדדין. שהיריעות והסכרים נחשבות כנגד הכתלים של

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

שלמה יש במקומו טמא על טמא על רום טמא כמו שאמרו בכמה מקומות ועוד דלדרבה אם היה מקום הכלים טמא על טמא אז היו טוהרים ופי' הוא ז"ל טס דה"פ דלא יש במקום הטומאה חלל טמא מביאה את הטומאה לכלים שנזדה ואם לאו טוהרים אכל מה שבתו מ"מ טמא שדרך טמאה ללאת ט"כ ומתריק ז"ל דחק טס לחרך צנד הרמב"ם ז"ל ע"ט: מן הצדדים

אל הבית : או מן הקורות . שנתנום תחת תקרת הבית : כלים שבחציץ מהורים . דיריעות וגסרים חוללים ונתחשים כללים שעל הגג וככלים שחוק^(א) [לכותל] : כלים שבבית שטמאים . דלון חליצה לעומאה . מידי דהוא אכלי חרס המוקף למיד פתיל . דאם עומאה צבית מזיל על מה שבתוכו . ואם עומאה בתוכו . אין למיד פתיל לעומאה : כלים שבחציץ . הכלי שעם העומאה בתוך המחילה : אם יש שם פותח טפה . שיש עם חלל רחב טפה : ואם לאו מהורים . הכלים שבתוך . אבל בית מיהא עמא : **ה' חיצו מארצו . שסכה קרקעית הבית מנסרים או יריעות : שומאה בחציץ . אפי' יש בו טפה על טפה ברום טפה : כלים שבבית שטמאים . כביש שהוא קטור תחת הבית . דתקן לעיל בפרק שלישי מהורים^(א) : **ה' חיצו מארצו^(א) . שומאה בחציץ^(א) . כלים שבבית שטמאים^(א) .****

תוספות יום טוב

לכלים הטמאים העשין לקבלה . דנעשים אהלים לעמא ולא לעטר . ע"כ ל' מהר"ם : **ד' כלים שבתוך טמאים . פ' שחורוי החץ . אבל שבתוך החץ לריך שיהיה עם פותח טפה . כמ"ס הר"ב במשנה ו' . ק"ך ג' . ואז מלאהי**

או מן הקורות^(א) . שומאה בבית . כלים שבחציץ^(א) מהורים^(א) . שומאה בחציץ . כלים שבבית שטמאי^(א) . כלים שבחציץ^(א) . אם יש שם פותח טפה . שטמאים^(א) . ואם לאו . שומאה בחציץ^(א) . כלים שבבית שטמאים^(א) .

ח"ג . ד הקורות ג"כ הקרת וכלי הקרת וכלי נפשי .

מלאכת שלמה
משל היה גובה הבית עשר אמות כשהלך נשאר חמש אמות לבית על גבי הנסרים או היריעות אם חלקו בשוה או פחות או יותר הכל כפי מה שחוק

יבין תפארת ישראל בועז

אוחה חבית שבשורה העליונה כנגד העומאה . אם עומדת ופיה למעלה . וגם היא בת קבלת עומאה . נעמאה היא וכל מה שבתוכה וכל מה שלמעלה ממנה כל כנגד העומאה שלמטה משולי חבית הסקורה שבשורה התחתונה . ואם החבית שבשורה העליונה שמונחת נגד העומאה . היא מוסה על לדה או אף שהיא בת קבלת עומאה . עכ"ס כלי חרס היא ואמ"ק מנגבו . ולהכי רק מחוץ להחבית כל שכנגד העומאה למעלה ולמטה עמא . אבל החבית בעומה וכל מה שבתוכה סקור . מדלון אור שבתוכה מעורב עם אור הטמא שלמעלה ממנה . דהרי מונחת על לדה . וכל זה בתרתי לסיבות בהחבית התחתונה . שכולן אינן בני קבלת עומאה . והעומאה תחת א' מהן רלוזה . אבל ביש חדר ליריעות היינו סופא . דכשהחבית התחתונה תן בני קב"ס והעומאה תחת א' מהן רלוזה . הרי הכלי שהעומאה תחתיה אף ש"ח היא ואמ"ק מנגבה עכ"ס מדת"א נק"ע אינה חוללת והוא כליתא ולפיכך החבית שבשורה העליונה כנגד העומאה . נחשבת היא כמחלת על העומאה . וכל החביות האחרות שבשורה העליונה וטעונות טפה ברו שמהלכת על העומאה כולן נחשבות כנוף א' שמחילת (וכעדר פ"ח סימן י"ח) ולפיכך כל החביות שבשורה העליונה . אף שמונחין מוטין על לך . נעמאו גם הם גם תוכן . מדשהשטפה העומאה בכל תחתית השורה . הרי החביות פתוחות לאלה המה . דהרי לכל הפחות יש סדק כ"ס בין שפת פה של זו לשולי חבירתה . וגם כל החביות שבשורות התחתונות נעמאו כולן . דמדשהשטפה כל החביות שבשורה העליונה כאלו תן אהל א' . א"כ הוא החביות התחתונות שמונחין תחת העליונות . כאלו התחתונות מונחות באלה המה . ואע"כ שכל א' מהתחתונות שותמת פה חבירתה . הרי אין לה נמ"ס . ואף אותן שגבן נגד העומאה נעמאו . דלון גב כ"ח חוץ רק עם דפנות אהלים (וערותיו"ס פ"ו מ"ו ד"ה תוכה) . ובין כל למעלה משורות העליונות עד לרקיע עמא דמדלן בני אינן חולצין . ונ"ל עוד דלפילו כשהחביות שבשורה העליונה היו כולן חביות של שייטין שאמ"ק ודין ככאנסי . אפי"ם אינן חולצין . מדעתמכו ע"י חביות שבשורה התחתונה שכן בני קב"ס (וערס"ו) . ובכ"ב מהשדה ליריעות בשורה התחתונה . הוא . שהחביות התחתונות אינן בני קב"ס אבל גבוהות מארץ פפה . והעומאה בהאור שם . הרי העומאה שמונחת שם כאלו מונחת באלה . והתפשטה לכל תחתית השורה התחתונה . וגמלא שהשורה התחתונה אף שהיא

בפנים . וע"י נתאווה החלול שאחורי המחילה . כחדר לפנים מהבית : לא) ר"ל או שהינה המחילה בשיבה בלמעלה גובה הבית . וסמך לתקרה כדי שלא יפול עפרורית המעויזה למטה על בני הבית . וע"י נתחלק גובה הבית כחדר ועליו על גבו : לב) הוא הרווח שבפנים או שלמעלה מהמחילה : לג) ג"ל דעמא דמתניתין מדת"א הכא בבית שחלל בקנקים ועתון בעיט שחולץ [כפ"ז מ"ג] . וה"ל כיון שמחילה זו אמ"ק כפי"כ חוללת . וכיון שהוא כפתור אין דרך עומאה להכנס : לד) דלע"ג דיש מחילה בין הרווחים . עכ"פ דרך עומאה ללאת דרך הבית . מדלון בהחץ פתח אחר [כפ"ד מ"א] : לה) אסיפא קאי . וה"ל . ואם העומאה והכלים שניהן מונחים בהרווח שאחורי סתל החץ : לו) דכשיש באייר שברוח הקטן טע"ט . הרי התפשטה שם העומאה גם על הכלים שבדרך : לז) דמדלון בהרווח האור טע"ט לא התפשטה העומאה על הכלים שבדרך . והבית בין כך ובין כך עמא . משום דהחץ עומאה ללאת דרך הבית . ואפי"ה לא דייקין הכלים שבאייר כאלו מונחים תוך הבית העמא . וכעומאה בבית וכלים בפתח . קרוב לעומאה עמאים [עיל פ"ו מ"ד] . ו"ל תסח ח"י סתל שלפנים והוא שייך להבית . אבל הכא חץ חדר בפ"ע הוא . ואע"כ שאין בו רווח טע"ט . וגם פתוח פחות מטע"ט להבית . לא אמרינן דהרווח האור כחור שבתל הבית העמא דייקין להו כמחילה על מחילת [כפ"ז מ"ג] . ד"ל דכא שאתי דהרווח האור מדחלו בידים לא בעל לגבי בית . ולא גרע ממגדל העומד תוך הבית ועומאה תוך המגדל . שהבית עמא מדריך עומאה ללאת שם . ואפי"ה כלים שבין מגדל לסתל הבית וכו' כשאין שם פ"ט טהורין [כפ"ד מ"א] . וכ"כ הכא דייקין להרווח שבתוך החץ כרווח שבמגדל תוך הבית . דלפי דכשהחץ או המגדל נעול . אפי"ה הבית עמא מדריך עומאה ללאת שם . ואע"כ דכל עומאה רלוזה לא אמרינן סוף עומאה ללאת [כעיל פ"ו מ"ד] היינו ברלוזה ממס . אבל הכא הרי הוא חלל בידים . וכחדר אהשיה והוא כחדר לפנים מהדר [וע"י פ"ד מ"ו ע"ג] . ואע"כ כלים שבתוך טמאים . מדלון טע"ט מחיל על העומאה והכלים . וגם מהבית א"ל שצבא העומאה לשם . דהרי החץ אינו פתוח טע"ט להבית . ביהו דוקא כלים שבדר העומאה תוך אור החץ טמאים . אבל כלים שלמעלה או שבתוכה עמא [כפ"ג מ"ד ופ"י מ"א ורמ"ע שם ד"ה מקלח ועם מ"ג] . וע"י ברה"ש שחירץ קושייתו הכ"ל ברופן אחר : לח) שהינה הנסרים לא סמוכים להחקה . אלא שעמא ממועל לקרקע הבית : למ) היינו בהאור שחתם הנסרים והיריעות : מ) אפי' כשיש אור טע"ט ממועל למקום העומאה תחת החץ . וא"כ אין כאן עומאה רלוזה . וגם הרווח שהעומאה בתוכו אין פתוח להבית כלל . אפי"ה הבית עמא . וא"ת מ"ס הכא כשהעומאה בחץ למטה מהבית . דאמרינן דהכלים שבבית למעלה שצביות למעלה מהחץ עמאים . ומ"ס מלעיל [מ"ד] דכשהעומאה בבית למטה . דאמרינן דכלים שבתוך למעלה טמאים . ואמ"ס חץ למעלה מהבית . או שהבית למעלה מהחץ . ו"ל לעיל כשהחץ למעלה מהבית . יש להבית פתח מן הדר . להכי לא בקעה העומאה למעלה לתוך החץ . אבל הכא שהחץ

אין הטיע מזיל כמו חולצין שגבן בעיט שאין הטיע מזיל כמ"ס הר"ב פ"ח דכלים וכ"כ מהר"ם לעיל פ"ו מ"ג וכשאין במקום שפת חבית כולו ומהלך חביתו ומהלך כלים דכלים שבתוך דהכא נמי אם אין במקומן טפה אין יטולין ומהי' משמם דכלל עיני יטולין . ואל דמחילה שאני מתוך המחילה השיב כחדר ולא כבלעו וכדתן בסמ"ח במלל מהלך כלים שבתוך אם אין במקומן טפה מתאין שאלו על בית כחוסו . הא אז לאו שאלו כחוסו היו סקורין דמחילה מפיס לה משורת גבו . וזה לא שייך אלא כשהכלים הם מן המחילה ולפניהם . אבל בשווי המחילה לא ילאו משורת גבו ובעיני דוקא שיהא במקומן טפה ולעיל פ"ג ספ"ג כתבו מה דרך אחר : **ש' שבו ציץ סקורים** . ואין דין החץ כדון עומאה בבית וכלים בפתח דעירויין מחלה למחלה לגיל פ"ו . דהחץ אינו מטיק טמאי הבית . והסתל שהוא מטיק הבית כאן נידון ג"כ מחלה על מחלה שאם העומאה בבית וכלים בפתח בתי שלמד הבית עמאין אפי"ס שכלים שבתוך שם קרובים יותר לעומאה סקורין . שבתול עמאין . כ"כ הכ"ס מהתוספתא . והמחילין פ"ד פ"ד נחבטו בזה : כלים שבתוך עמאין . כיון שאין דרך לעומאה ללאת אלא על הבית נוקטת היא לבית והיינו דאמרינן בכל דוכתא שדרך עומאה ללאת וה"ל אמרינן פ"ג מ"ו ובספ"ח ובפ"ט מ"ס ונכפ"א ונכפ"א ונכפ"א מידי דהוא אלמדי פתיל . היינו ספק דרך עומאה ללאת ממזיד פתיל וע"י לה כי היכי דל"פ אינו חולץ בפני העומאה ה"ל מחילה לא מהני כשאין דרך אחר לעומאה ללאת : כלים שבתוך . משמם שאחורי החץ כמו כרישא ואם

ה חיצו . ע"י ע"י
תוספות חדשים
משנה ד [ב"ה"ב ס"ד"ה]
או מן הקורות כי תקרה
הבית . שלא יפול עליו עפר
או למי . (הרא"ש) :
[בר"ב סוף ר"ה] ואם
לאו כ"ו טמא . ואי קשה
היך תהיה הבית עמאה
ומה אם החץ עמא והכלים
שבו סקורים אפילו עומאה
שם . כיור יעמא הבית .
וי"ל לפי שכבר אפשר שיהא
בתוך נקב ג' אכשבת והלא
העומאה דרך אורו הנקב .
דכא דלון העומאה יולא
בפתח מעטת איירי שיש
בתללה רחב טפה . אמנם
אם היה בפתח מחלל טפה .
הרי זה יולאם אף בפתוח
מעטת ורלוזה לזה ממה
שאמרו פרק ד' דמכילתין
גבי מוכני ע"י שם כריש"ס .
(הרא"ש)

תוספות אנשי שם
יהיה התחתונה סוקומת
בעיני שיהיו טמאות ממש .
ודכ"י הש"ל כאן תמוהין
בעיני ו"ע : ד' ה"ש ר"ה
כלים כ"ו וסוג מלאהי
כ"ו . ע"י בהרמב"ם פ"ד
מהר"ם ה"ב ובהש"ס הא"ב
שם [ופשוט דכלים שבתוך
דרישא עורה הרמב"ם
להר"ב דלון היינו ספק
החץ עמא אלא בין המחילה
לכותל] . ו"ע שלא הביאם
הח"ס . ו"ע כ"ז ו"ע
דכא כ"ה שם הביא הרמב"ם
דינא דע"י דלון כלים
בשפנים אם יש במקום
טפה סקורים וכלים ידע
אלא דה"ל לנאר עמאו
בפירוש (ה"מ) : ב"ב ר"ה
כלים כ"ו דלון חליצה
לעומאה . כמ"ס פ"ד מ"א
במגדל בבית ועומאה בתוכו
וכמ"ס התייט שם כ"ס
הרמב"ם ופ"ו הר"ב איירי
דוקא שאין מקום לעומאה
ללאת אלא דרך הבית וכן
הביא התייט פ"ד מ"א .
(מ"ס)

משנה אחרונה
והיריעות חולצין אם שם
אותם אהל כמו שכתב
בפ"ח ע"כ וכתבו ג"כ
מה ש"פ דלפיל : כלים
שבתוך סקורים . וכתב
מהר"ם ופ"ו דהכא
אפי' אין עם טפה
באחורי החץ סקורין אבל
ששם בשווי החץ לריך
שיהא שם פ"ס דלקמן
ע"י . והטעם החלוק
בזה ג"ל משום דק"ל
הכלים הבטושים בעיט
ה' נראה
כמו שכתבנו במ"ח
ה"ל

וק כרי. פ"ה ע"ג ס"ה

תוספות חדשים

משנה ו' (בבבב) כגלו של עין. כלה היה אלא לפי שעה עד שקברו חזרו ורואה כל מה שהיה. (הר"ם): (בה"מ ד"ה) ובבבב טו' כעל אלא היות ושינוי. עם וז"ל הרי זה כעל היות עכ"ל ולא נאמר אלא היות וא"כ פירושו היות כעל ולא כיו שם אכל עליו כמיש פירשו ממש כיו טוהב כחמור והפכר שוכחא מועתה מדינה להתייע כפשי כרמ"ס אכל כגון כרמ"ס וכו'. (מחבר"ס ז"ל):

אליהו רבא

ז' בוקעת טו'. ומתא כהכחה וט"ו י"ב במקום הטומאה ע"פ רוס טפת ה"ה קבר הטום ומטמא כל סביבו:

בושנה אחרונה

כעלו הוי כמאן דפטיה ויש לה מלל פ"ב וכו' מדברי החוק' עם ו"ט. וכלה דכח דכפי כעלו מאוס שמונתה בנות היות ומיירי ט"ו ב"ן עפר לקורות פומח טפת. וק"ל כפי מ"ה דרלוה שבהית תהיל ע"ו א"ן נה דין רלוה כיון שם אכל ע"ג רלוה אהל מביא טומאה לכל שמתחיל ומתמח כל היות וה"י מוכח כפי"ד כפי זיון ז"ה א"ה ועוד מוכח כן כמות מבינות דפטי' ט"ו. ולכך הכא ח"ל ללו דכעלו א"ן לה דין רלוה שחל היות מבעל דין רלוה אכל כעעלו הוי כמו טעילי אהל היות ומיחדו לעפר וא"ן כאן אכל על הנהלה: וכו' כפי כל טעמיה הייתי רלוה ללו בניעול הייתי אלא דהי קיימי כחור וא"ן עם טפת פניו ו"ט מהו ק"ל ומלכין כרמ"ס כחבור פ"ג משמע דתפרס דהיית שבעלו קאי דתשכ כשיעלו כמו גל אהל ציונות. אכל לשון המשנה לא משמע כן. ועוד אמאי מי כרי. ויש לפש דכרי ובל קמ"ל א"כ ש"ן כבניס חלוין וק"ל לטיל קפולין זה ט"ג זה אם הפלויס גבוה מן הארץ פ"ג מביאין שאין שחחון צמטע כיון שכן גופין חלוין. וא"כ ה"י

שחבורו פ"ג לא הניחו שכתב עם וז"ל בית שכלאו עפר. או לרורות. הרי זה כעל אלא היות. והרי הוא כעל של עפר או לרורות. ולא היתה טומאה בנות עוקעת ועולה וכו'. ול"ט [ועיין צפרק ד דמקורות משנה ג']: [טומאה בוקעת טו'. כתב הר"ב א"ס י"ב הרי הוא קבר טום טו'. כדחן כרפ"ו]: חלר

וכן כרי של תבואה טו'. או גל של צרורות טו'. וטומאה בוקעת ועולה. ומה שצדה טוהר. ולא י"ב במקום הטומאה טפה על טפה ברום טפה. הרי

מלאכת שלמה ויורדת כעלו מתורת בית וא"ס הוי בעפר כעל מלך אחד וטומאה מלך אחר חיו מביא את הטומאה לכלים ויש גורסין ובעלו כלומר שביטל העפר וא"ן עתיד לפטורו כעלו של עין שלא היה אלא לפי שעה עד שקברו חזרו ראו כל מה שחתמו ע"כ. וכתב הר"ן ז"ל רפ"ק דסוכה כרי ובעלו פ"ו כל זמן שהטומאה עם ולא אמרינן כעלו דעמו אלא כל אדם שדרך כרי של תבואה לעמוד עם ימים שאין מויו כלל אכל גבי סוכה אמרינן דאם היתה גבוהה מעשרים וז"ל למעט כברים וכסותם לא הוי מיעוט וא"ן על גב דפטורו לכל שעת ימי החג אמרינן כעלו דעמו אלא כל אדם שאין אדם עשוי לבטלן ו' ימים אלא משחמש בן תדיר ע"כ. ובמב"ס פ"ה דהלכות טומאה מ"ה סימן ה' אלא שבדפוסים הראשונים ב"ן ק"ן ב"ן גדול כתוב

י"בין תפארת ישראל בועז

ויסי איפכא שמיטין ליה. לאו היינו בעפר אלא בתנן דקאמר דבאין עמיד לפטורו כרי. ובהנהו קאמר לרין לכעל הכין כפירוש. ובהו יחזין קושיית רמ"ס הכא. כידור לחוס' עם לא גרסינן במשנהו חג. וכן מוכח לפ"ל. דכרי לעיל [כמ"ו] גרסינן שכלאו חג וע"י סוכה דל"ה]: (נד) שמונת בלתי והטומאה טומאה בתוכה. וביטול להכרי להיחוד ק' (ה): (נה) שמונים בלתי. ולטיל מיירי שמיאל מנה היות. וק"ל דתבעל ע"ו א"ל אהל היות. והכא קמ"ל דהגל כעלמו אינו חוץ. אפי' גבוה הרבה: (נו) שלא היה אלא לפי שעה עד שקברו. אפי' חשב כעלמו לעולם וא"ל טומאה שהחזרו רלוה (נז): (נח) רק שאין עונשין הכלים כטומאה: (נח) גם למעלה מנה היות. וגם הכלים שצבית [א"ב] א"ס הגל הוא בתוך הנית טהורין מה"ע כשאין למעלה מול ד"כ ד"ה ותפוק) וכיון דמק"ס גרוי דיו כקפולין (לעיל מ"ה) דכשהעליון גבוה הטומאה לכל שמתחיל. וא"כ ה"י כל מהלך המקב"ס מביא ואינו חוץ (לעיל פ"ה מ"ו) ולפיכך נחשוב פני העליון של הכרי כאלה. והטומאה שצמימת הכרי נחשב כליחא. ויהיה עמא כל פנימיה הכרי. וגם כל כגד פני העליון של הכרי עד לרקיע עמא. ואות"ל הכא שא"י מקפולין. ודכא א"ן פני העליון של הכרי מנוף א' קפול העליון עם. ולהכי לא מטערין גרעיני הטובה למחשב אהל ח' ודוקא בעדר (פ"ח מ"ה) ש"ס בתחתית כל בהמה קניסיה אמ"ס להחשב אהל. לירוא דהרי זרעיה קניסיה שהן ג"כ רק גרעינין קניסיה והפ"ה רק מדמהוהרין לקרקע א"ן מביאין הטומאה (וע"י פ"ח סימן כ'). ואי נמח דכא מיירי בכרי שלא כוכר וא"ל דגם בכ"ג אמרינן ההם (פ"ח ז"ה) דמביאה וחוללת. והרי הכא אמרינן דבוקעת ועולה גם למעלה מהכרי. ו"ל דדוקא כשיש אהל ע"פ חתה מהלך שלא כוכר אמרי' דמביא חוץ. אכל כשהטומאה רלוה חוץ מהלך שלא כוכר. טומאה בוקעת ועולה מתוכה גם למעלה מהכרי. דדוקא למן כדר חוללת. אך ש"ס אורי טפה חתיה. מדלח כוכר חוללת. אכל כשהטומאה בתוכה היתה אלוה חוץ גפני הטומאה. משום דכסוף דכסוף שמינו עם. והרי כל שהוא לזרד אדם או לתשמישו או למחלל בהמה. הטומאה. ולפיכך ק' שפיר דנחשב פנימיה הכרי כאלו אינו. ופני העליון של הכרי נחש כאלה שמתפשט הטומאה בכל תחתיו וגם תבקע למעלה. שיהיה כל כונד הכרי עד לרקיע טמא. משום דגם למעלה אינו חוץ. ובשלבא להראד"ד (פ"ו מו"מ) דכל שהחלן רחב ד"ס על ד' טפחים. כראוי להולאת המת. אז דוקא כשרק ממעט הרווח של הד' טפחים לרין שיבעל הדבר שמיטע עמו הרווח הוא. אכל כשפתה לגמרי כל הרווח. אפילו כשלא ביטלו סוהם וחוצן. אכל כשהחלן הוא ע"פ פתוח להביא הטומאה מחדר לחדר. אז אפי' תרתי לרישוחא שלא שחמו לגמרי רק מיעטו מעט"ס וגם לא ביטלו להשאר עם ועולם. אפי' טפה סתומה סתומה וחוצן. והן אמת שבר"י קורקם ורבינו כ"מ מילנו בחילוק זה של הראד"ד שחלק ב"ן פתח של ד' טפחים לפתח טע"ס והקשו על זה כמה קושיות ועוד ביה נרגא. ועכ"פ כמה שחלק הראד"ד ב"ן כשמעט האויר או כשחמו לגמרי כפי הכרחה מודו ליה בזה. וכן כתבו החוק' לחלק בן (ב"ב ד"ב ע"א ד"ה ה"ה). וא"כ יש לתרץ קושייתו הג"ל דכיון דהא דכל שלזרד אדם אינו חוץ. היינו רק משום דמלרין להדבר הוא לא מנסל להיחו עם לעולם. והרי הכא דכל הרווח שחתה פני העליון של הכרי חסום לגמרי. אפי' שלא כעלו כמבוסל דמי. וה"ל כחוס לגמרי תחת פני הכרי. לפיכך הטומאה שמונה בתוכה היא רלוה. היא רק בוקעת ועולה. דמיס העליונים א"ן חוצין אפילו לא הוכררה התבואה. מדלחין כאן אהל תחתיו רק כטומאה רלוה בתוכה. אבל להרמב"ם עם ד"ס'ל דאפילו כשחתה לגמרי הרווח. אפי' לרין שיבעל הדבר שחתה בו. לכאורה קשייתו במקומה עומדת. ואפשר דהא דאמרינן בסויה דב"ב דלכל שלזרד אדם לא מנסל ליה היינו מוסתא. משא"כ כעעלו צפירות מהי. והכא כעעלו צפירות מיירי. ואות"ל א"כ למה לאמרינן ב"ס' דב"ב לארחוקי אנפשיה לאוקמי להא דתבן גרורות חוצין איירי בלא חו' כלל. לוקמינהו דמיירי שבעלן צפירות. ו"ל הרי ב"ב' גס להראד"ד גס להחוס' דס"ל דכסתמו צפירות א"כ לבעלו נמי חקשי. דלשני אפי' דהא דתבן גרורות חוצין מיירי שחתה עמן לגמרי הרווח. אפי' דמדקתני שחתה משמע דבעל ענין חוצין. וק"ל דכרי הכא נמי שחתה קמי. וי"ל: (נ) כך כתב הרא"ס. וא"כ לפי דברינו. דאפילו אומן קבר קאמר א"כ אכל הך שחבורו כשמתינו קאי דכסוף א"כ שיבעל עם לעולם. ודכר

הרי הוא כקבר סהום ומטמא כל סביביו: **ה** חצר הקבר. חצר המוקפת מארבע רוחותיה ארבע מערות של קברות: טהור עד שיהא בה ד' אמות. כל זמן שיש בה ארבע אמות טהור העומד בה. אבל פתחה מד' אמות טמא העומד בה. ואם אין שם אלא

ג' מערות משלש רוחות ורוח רביעית של חצר פתוחה לאויר העולם אפי' אינו מרוחק מפתח המערה אלא כל שהוא טהור. ובלבד שלא יגע למשקוף של פתח המערה. והט מילי חצר הקבר דמסיימא מחיליה. אבל מה בעלמא תופס ארבע אמות לטומאה: גולל לקבר. כסוי על פתח הקבר: אלא כנגד הפתח. **ש**

מחילות כו' וטעמא פירש"י דחכמים גזרו שיהא המה מטמא כל הנכנס בד' אמותיו. כדי שלא ירגילו חובלי טהרות ליקרב לו. ויהא סבור שלא האהיל. ויש לחוש שמא יפשוט ידו ויהאיל. ולא אדעתיה. אבל חצר הקבר דכיון דמערה חלוקה הימנה. ומחילותיה נכרות. לא גזר רבנן במתים שבתוכה שיפשוטו ד' אמות סביבותיהם לגד המערה כדי גזור רבנן ד' אמות. במת המוטל באויר. וכגון למעלה אלא גג המערה כדי להרחיק את האדם מלהאהיל על הטומאה. אבל כאן יש היצר. ע"כ. ומ"ש הר"ב והאם אין שם אלא שלש מערות כו'. ל"ע טעמא מאי [וה"ר"ם הביא תוספתא שגמיה כך. ופירשה דהיינו כמסקנא דטובה. והאם באתו להשווייה למסקנא דטובה לא דק הר"ב כלל. דהאם מסקינן אדברי ב"ה בר"ה שפחהה מן הגד אבל פתחה מלמעלה ארבע אמות] ופירש"י הטעם דכשעשו לחצר מדרון [יריד] ללאח דרך לדדים. איכא למימר כיון דלא גזור רבנן ארבע אמות במחילות טהרות כגו לכו להא [חצר] בד' טפחים. והעומד בה הרי זה טהור שאין לנו במה לטמאו. לא"ל לטפס ולעלות שיפשוט זרועותיו ויהאיל כנפיו על חלל הפתח. כדי גפיק מידיו וגפיק נשמתו וגמבך לו מן הפתח של מערה לגד פתח של חצר ויולא לו. אבל כשחצר מוקפת מערות מד' רוחותיה ואינה פתוחה בטום רוח דהשתא פתחה מלמעלה

מלאכת בית שאלו עפר או לרורות ה"ו בעל הבית והרי הוא כגל של עפר וכו' ונדפוס כסף משה ה"ו בעל האל הבית והרי הוא וכו' ומ"מ נראה דלענין הדיון אין נפקותא בשתי הנראות אלא אם כיון דבעל העפר ג"כ פי' שאינו חושב לפטוחו: **ה** חצר הקבר וכו'. טעם פרק מטום מלמטה דף מ"ד ונראה שם היא צרייתא דקמיני האם הכי חצר הקבר העומד בתוכה טהור וכו' שיהו בה ד' אמות דברי ב"ה ובה"א ד' טפחים בד"ה שפתחה מן הגד אבל אם פתחה מלמעלה ד' אמות ופי' רש"י ו"ל והוא שיש בה ד' אמות הוא דהשיב מקום

יבין הטומאה. מדתבטל חלול הבית לגמרי. מיהו אם יש במקום הטומאה טע"מ. אע"פ שאין הטהרה בתוך החלול שהטומאה בתוכו. הרי כל העפר ושאר הדברים שמכבדים ומכסים הטומאה. דין קבר סהום שטמא כל סביביו [וה"י לעיל פ"ד בקריית ארבע סי' ג'] נ"ש הוא גומא מרובעת שממנה נכנסין לתוך המערות שג' רוחותיה צפנים. וברוח הד' שם יש הכבש שבו יורדין להחצר ההוא: (ס) האז עד מלמעלה למטה קחשיב. ועד כולל. ור"ל דכשיש ד' אמות או יותר בהחצר או טהור הנכנס שם. דאע"פ דחכמים גזרו טומאה לכל הנכנס תוך ד' אמות של מת או קבר [כסופה מ"א] וא"כ ה"ל אף שיש בהחצר ד' אמות. הו"ל לטמא הנכנס לתוכו. דהרי אדם המתרחק ד' אמות שבהצר מהקבר שבמערה זו מהקבר א"ע לתוך ד' אמות של הקבר שבמערה שבנגדה. ומכ"ש דק' לב"ה דסגי לכו בד' טפחים. י"ל הכא בתר שאתי. מדמיש שם סי' מחיילת לבני להתקרב להטומאה אע"פ שהפתח פתוח מולו. אפי"ה כל טהור הד' של החצר פתוח לא גזרו בה רבנן: (א) מיהו דוקא בשפתות החצר מולו א'. וכדלמין. דהו"ל תרתי לטיבותא. דמסיימי מחיילת. וגם אין טומאה מוטב. אבל ביש מערות סביב החצר בכל ה' רוחות. אע"פ שכללם לשם בחוקן שלה נשמה. מודו ב"ה דיריד ד' אמות. דאל"כ חייסין שמה יתקרב ויגע בהטומאה (*). מיהו בכל גומא אם נגע בהמשקוף ש"ג פתח המערות טמא [לעיל סי' ב]: (ב) דהיינו שיהא בה הקבר: (ג) ג"ל הר"ל בין שהקורה עומדת זקופה על פה הקבר וקלפו התחתון רחב יותר מפתח הקבר: (ד) שעומדת הקורה בשפוע ממעל להקבר. וכה"ה צמונחת ארכה על הקבר. רק קמ"ל דכל השפוע שממעל לפתח הקבר טמא. אף שהשפוע הוא ספי מרוחב הקבר: (ה) מי שנוגע בקורה זאת: (ו) אבל אדם או כלי הגונע באותו חלק של הקורה שעדף חוץ להקבר טהור. דככל גולל אינו מטמא רק

למה קחשיב דיותר מד' והרי טהור ואפי' בפחות מכן עד ד' טהור ופי' הר"ב עד ומד ככל דלרוב נמי טהור. דהכי איכא בטובה והוא שיהא בה ד' אמות כדכתיב ב"ה וכו' וע' נבמ' פ' ה' קטות ד' ל"ה: ארבעה טפחים. הר"ם העלה דמסקנא היא כמסקנא דטובה דפתחה מן הגד היא מתני' לב"ה כדלית לה ולכ"ה כדלית לה. וי"ע דמסקנא לא אמנה הכי וז"ל המוספתא הגת שהמערות פתוחות למהוה אם יש בה כשיעור הנכנס לתוכה טהור ואם לאו כמא בד"ה בזמן שאינה פתוחה לאויר אבל פתוחה לאויר אפי' אינו מוחק מן השקוף אפי' כ"ש טהור ובלבד שלא יגע בשקוף ע"כ הרי דמסקנא מוקי שיעורי דכ"ה וכו' כשאינה פתוחה לאויר והיינו פתחה למעלה אבל פתוחה לאויר היינו פתחה מן הגד וכדמסקנא הר"ם לא אימנר בה שיעור כלל ואפי' אינו מוחק כ"ש טהור והר"ב כאן נמשך אחר המוספתא ובגמרא איפלא מקין בד"ה שפתחה מן הגד וכהא יבתי נגמרי שיעור דמן הגד נמי שיעורא כפי' דלא

ח חצר הקבר. טעם מד. כ"ג ק"ל: ארבעה טפחים. מ"י ט"ז פ"ג ט"ז ק"ה. מ"י ט"ז פ"ג ט"ז ק"ה. מ"י ט"ז פ"ג ט"ז ק"ה.

תוספות הדשים משנה ה [בבבשה] עד שיהא כו'. מלמעלה למטה קחשיב ועד כולל דמחוס מ"ד"ה טמא (הא"ע):

אלוהו רבא

ה חצר הקבר. מיהו כמסקנא ואינו היה חצר הקבר זו היא כגת שהמערות פתוחה לתוכה אם יש בה כשיעור הנכנס לתוכה טהור ואם לאו הנכנס לתוכה טמא כד"ה גומא נמוק אפי"ה פתוחה לאויר אבל בזמן שפתחה לאויר חילוי חיו מוחק מן השקוף אפי' כל שהוא טהור ובלבד שלא יגע בשקוף: קורה שעשאה גולל לקבר. אם עשה כולה גולל לקבר דמטעם לה לכו"ה קורה למיחו גולל לקבר כן עומדת בין עומדת על

הדרושי טהורי"ה

משנה ה [בבבשה] בין עומדת בין טיהה על צדה כו' ע"כ. עיין בהו"ם ד"ה עשה ראשה וכו' ונראה אף אני ואומר כי אפשר לו"מ הר"ם קורה שעשאה כו' פי' שהוא נחבין שכל הקורה יהיה גולל לקבר ולא יקוף פתחה כלום לכן בין עומדת בין טיהה על צדה דהיינו שוכבת אין טמא אלא כנגד הפתח. אבל צדדים טהורים. אבל כל האורך שהוא נגד הפתח הכל סמא הואיל והוא עשאה כולה גולל כו' כ"ה. עשה ראשה גולל רק ראשה גולל אוי בין עומדת בין שוכבת אין טמא אלא עד ד' טפחים. ופירשה הימנה שיעשה דבריה היאך תבחיין בעשה רק ראשה גולל והלא עשאה כולה גולל ופירשה הימנה בוכן שהוא עתיד לגור ולא תבחי כולל לגולל. והבחר יבחר:

בועז

ודבר גדול למדנו הכא מדברי רבינו דכל ביעול שזכר אלל חלוצה טומאה סני בשמטלו רק להשאר שם עד שיסתלק הטומאה. וזכו יתורק כמה קוסיות שהקבו רבעה"ם (ב"ב דע"א ד"ה היא) מטפיה גממי שלחי צנת ומחיותא (מנילה כו"ב) וזו"ק. אמנם תמהני. הרי בענין כחוי (יבואש ג' פ"ו) ויקימו עליו גל אבנים גדול עד היום הזה. ואע"פ דכל עד היום הזה משמעותו לעולם ממש. דהרי צבני עשו כתיב וישנו שם עד היום הזה (דברים ב' פ"ג) והרי סמריי צבול כל האומות (ירידים פ"ד מ"ד). עכ"פ משמע זמן הרוך מאד. וא"כ איך כתב רבינו שגל עכן לא היה רק עד אחר שקברו. וגם צ"ל לא ידענא מ"ל לרבינו הא' שלא נשאר הגל הזה רק עד אחר שקברו. ולמה לא פירש רבינו כפשוטו. דהיינו בעלו של עכן שהיה נבוא מאד. וכמפורש בקרא שהיה גדול. ואפי"ה לא מיהו הכסוי טעב ואינו חולץ רק הטומאה שבתוכה נוקע ועולה עד לרקיע. ולפי דברינו אברה לא קאי דומת גלו של עכן דנקט. רק אברי תבואה ונל לרורות שזכרה בסמוך. אולם בעיקר הדיון של רבינו דסני בשמטלו רק עד שהסתלק הטומאה אין להביא ראיה לזה מלעיל (פ"ו מ"ב) וע"כ. דלית שאני דברוב פעמים עומד לעול. ועי' לעיל פ"ה ברהב"הא גבירתא סימן ד' מה דק"ל בזה: (*) ואת"ל הרי צ"ל נטמא כשיוש ד' מערות בכל ד' רוחות הטומא וכשנכנס להגומא הרי ע"כ יעבור ממעל להקברים שבמערה. ואף לבתר מ"ש

משנה אחרונה

הוי אהל קמ"ל דלא דמי"מ כיון שיענין הנכנס יחד אין שובינן אלא גוף אחד: **ה** חצר הקבר. נכספ"ו דכ"ה אמרי' שיעור החצר שש על שש ובמפרש פלגייהם למד שם כל ד' ולמד שם על שש מנינה וז"ל על פי' רש"י כבועז דף מ"ד עכבט המערה שש על שש: ע"כ מיהו א"כ ארבע אמות. למעלה

כדכתיב ב"ה וכו' וע' נבמ' פ' ה' קטות ד' ל"ה: ארבעה טפחים. הר"ם העלה דמסקנא היא כמסקנא דטובה דפתחה מן הגד היא מתני' לב"ה כדלית לה ולכ"ה כדלית לה. וי"ע דמסקנא לא אמנה הכי וז"ל המוספתא הגת שהמערות פתוחות למהוה אם יש בה כשיעור הנכנס לתוכה טהור ואם לאו כמא בד"ה בזמן שאינה פתוחה לאויר אבל פתוחה לאויר אפי' אינו מוחק מן השקוף אפי' כ"ש טהור ובלבד שלא יגע בשקוף ע"כ הרי דמסקנא מוקי שיעורי דכ"ה וכו' כשאינה פתוחה לאויר והיינו פתחה למעלה אבל פתוחה לאויר היינו פתחה מן הגד וכדמסקנא הר"ם לא אימנר בה שיעור כלל ואפי' אינו מוחק כ"ש טהור והר"ב כאן נמשך אחר המוספתא ובגמרא איפלא מקין בד"ה שפתחה מן הגד וכהא יבתי נגמרי שיעור דמן הגד נמי שיעורא כפי' דלא

בבבשה

מן חבית. סוף ניטע יפי
ל' עס כ"ד : מ"י עס כ"ד :

תוספת חדשים
[במשנה] עתיד לגדולת
אין דעו לגד מודה ת"ק
דלוטו חיבור. (הרא"ש):
משנה ש [במשנה] צמיד
פתיל, ואם היה פי חנית
חוץ לקבר ומוטה על דם.
יראה דלא כפי מוקף ט"ס.
אבל מיירי בחבית עומדת
על שולים ופיה למעלה דלא
מ"ק מוקף ט"ס. (הרא"ש):

אליהו רבא
דהא אין טמא אלא כנגד
הפתח אבל כנגד הפתח
טמא אפילו עומדת והיא
גבוהה מאה אמה ואחיל
ובטנה לה לטולא נמיאוי
גולל כל גבוהה שבעה הפתח
טמא: עשה ראשה גולל
לקבר. אם עומדת ופיה לא
ביטל לפיטו גולל לקבר אלא
ראשה והוא חושב לקון
לרבו אין טמא בגבה אלא
עד ד' טפחים ובזמן טמא
עמיד לגוד ואפילו עמיד
לגוד כפחות מד"ט כל כמה
דלא נדה עומד עד ד' ט
ומד' טפחים ומעלה טמא
הואל ועמיד לגוד: ר"י
כולה חבור. כל כמה דלא
גדה. ומתא כחוספתא
ג

משנה אחרונה
כחוספתא. ומ"ט תר"ס
דכל כהן המוספתא היינו
שיעור ד' טפחים א"ל
לזמן כן דהא אפ"ל נמיאוי
מני לה והוא אמר גד"ל
בזמן שאינה פתוחה לארי
הוא דמרכיבו שיעור ומכלל
דכפחותה אפי' פתוח
מכשיעור טמא ובכל
שהוא מתח דמתקין וטמא
א"ל טמא דמקופת' היינו
ד' טפחים א"ל למימד
אפי' אינו מכוונת אלא
כל שהאולת מני הכי אלא
אפי' אינו מכוונת אפי'
כ"ט וכן העתיק ר"ל גם
הרב בגליון מיוילגה מפרש
בהדיא בתוספתא גד"ל
דנמי שיעור. וגם הרמב"ם
בפירוטו מפרש כן וכח
שלא הולך מגולה חצויה
ענין טמא טמא. וגם
במרכיבו טפ"ט מהמ"מ
תבז בזמן שהולך מגולה
העומד בחובה טמא.
ובגדל של יגע. ובסיפא
שאינו מגולה מלר"ק שיעור
ד' טפחים כ"ט. אלא
כשפתוחה לארי בכל ענין
טמא כשפתח דמקופתא
וכן הם דברי הר"ב כ"ן.
אלא ש"ט כיון דגמרי

מלמעלה. אי אפשר ללא מהיל כיון דלית אלא ד' טפחים א"ל לו
לפרש כנפיו ולטפס ולעלות. אלא א"כ האהיל על חלל הפתח.
ע"כ. [והשתחא פירוש התוספתא בכל שהוא היינו ד' טפחים דמתני'
וקרי להס כ"ט]. [שהוא] שיעור מועט החשוב בשאר דוכתי. וא"כ
היחך מפרש הר"ב ואם אין שם אלא ג'
מערות כו' דלדרכה משכתינו דוקא
בהכי מיירי. ומש"ה ס"ל לב"ה דבגוי
ד"ט והייט כל שהוא. ודוחק לומר
דה"ב על דברי ב"ש מהדר. וכמו
שהוא קאי בדברי ב"ש. דקשיין תרתי
חדא וכי טעמא דב"ש אתי לאשמעינן.
ותו דה"ל לפרש כ"ש שהוא"י
בה שלישיה מגליה לפרש כן ארדרי ב"ש.
הר"ב ובלבד שלא יגע במשקוף. חוספתא. ופירש הר"ש דק"ל [בספ"ב] עומדת בבית הגונע בשקוף עומד [ולהרמב"ם פי' אחר ואין
להאריך: עשה ראשה גולל לקבר. לשון הר"ב. והרי היא עומדת על הקבר כמו אינן. כ"כ הרמב"ם פי' מהמ"מ [הגבה ה']]. והקשה
הרא"ב ד' דא"כ הייט עומדת. אלא סיפא שהקורה שוכבת בקרקע וראשה נכנס לתוך הקבר נעשה לו גולל. ורישא הטעם בזמן שהיא
עומדת או מוטת על גדה וכומכת על הקבר. כל הקורה לריכה לראשה החתומן שהוא גולל לקבר. לפיכך כל שהוא כנגד הפתח של קבר
טמא. אבל כשהיא שוכבת איש כן לפיכך מה שעמיד לקון אינו חבור. ע"כ. כלומר דמוטה על גדה אינה שוכבת ומוטלת לארץ. אלא
מוטה בהטייה וזקופה קתה שנסמכה על הקבר בזקופתה. וקלמה האמר זקוף ועולה. והב"מ הל"ן בעד הרמב"ם שהוא מפרש דעומדת
ומוטה על גדה. תרתייהו כשהקורה מוטלת לאורך הקבר. אלא דעומדת הייט שהטייה על הקבר לרחבה. וקתני שאם היה ארוכה.
או רחבה יותר מהקבר. אין טמא אלא כנגד הקבר דוקא והשאר טמא. לפי שא"ל לגולל. אבל כשהעמידה על הקבר כמו אינן.
אפי' שמתוך שכלה עומדת על פתח הקבר היה ראוי לטמא כולה אפי' כשעמיד לקון. מחוץ שא"ל לגולל ממנה אלא קתנה. לא טימא
ממנה. אלא עד ד' טפחים. והוא שעמיד לקון. ע"כ. ודוחק לפירושו מאי דקרי עומדת כשמוטל על הקבר לרחבה. ולכן נראה לפרש
דעומדת היא עומדת זקופה. ואיכא בין רישא לסופא. דברישה שעומדת על עמדה על שרשה. ושם היא עבה ורחבה ויולתת חוץ
מהקבר בלדי הרחוב של הקבר. וקאמר לאין טמא הגונע בלוחן הגדלים. כיון שאינן כנגד הפתח. וסיפא עשה ראשה גולל. היינו
שנהפכה ועומדת על ראשה. ושם היא גרה. ואינה יולתת חוץ לגדלין. וקמ"ל. דאין טמא בלרכה אלא עד ד' טפחים ופשיטא דברישה
מני כי קתני עומדת א"ל לאשמועי' הא דאין טמא אלא עד ד' טפחים אלא כיון דאיכא למשמע הכס. דאין טמא מן הגדלין שלא כנגד
הפתח כגו ליה בהכי. וקמ"ל היתה הא דעד ד' טפחים בגוואל אחרילא. וממילא שמעינן דה"ב בעומדת על שרשה. דאין טמא אלא עד ד'
טפחים. דודאי דלא טמא. וכן ג"כ אי משכחת בעשה ראשה גולל דאפי' יולתת חוץ לגדלי הקבר. כגון שהקבר לר מואד. שהוא קבר
של נפל. או שהקורה עבה גם בראשה. דה"ב דטמא הגונע בלדיים היולמים חוץ. אלא שדבריו בראיה ורגיל להיות: ה' הגונע בה.
* גד"מ גמירי ג"מ ונבא' ז"ל ל"ט

עשה ראשה גולל לקבר (טו). **אין טמא אלא**
עד ארבעה טפחים (טז). **ובזמן שהוא עתיד**
לגוד (ע). **ר' יהודה אומר כולה חבור** (פ):
מן חבית שהוא מליאה משקים טהורים.
ובוקפת צמיד פתיל. ועשה גולל לקבר. הגונע בה טמא טומאת שבעה ע"א.
ובל
ע"ה
ובל
ודחבית

מלאכת שלמה
מתוך דברי רבי דרבין פליגי אפילו בליתו עתיד לגוד ואי אפשר לומר כן
מדמוכחא מילתא דמתני' ונריך לומר דה"ק נראין דברי ר' יהודה לחכמים
בזמן שאינו עתיד לגוד שאף חכמים לא נחלקו עליו אלא בזמן שהוא עתיד
לגוד אבל בזמן שאינו עתיד מודו. ל"ה וכה"ל מפרשי' בס"ק דחולין וכו'
ע"כ: ה' ובוקפת צמיד פתיל. הר"י יוסף ז"ל מחק מלות אכחב
ובס"א נרבו' ומוקפת אמר פתיל ונ"ל דאין לריך דהא הכא לא איירי
בטומאת אבל אלא מטעם דהוי גולל וכלי חרש אינו מטמא מנבו ע"כ:
הגונע בה טמא טומאת ד'. כדן גולל ואם היה פי חבית חוץ לקבר
פ

יכין תפארת ישראל בועז

מה שיש ממש נגד הלול הקבר [ומ"ט כ"ד געיל פ"ב ס"ו ל"ט: טז] ז"ל דלעיל
קמ"ל דין הגונע בחלק של הקורה בזה שעודף הקורה יותר משטח הקבר
ברחבו. והכא קמ"ל עד היכן בגובה הקורה נגד הלול הקבר יטמא
להגונע שם. והוא דנקט הכא עשה ראשה וכו' ולא כלעיל היתה עומדת
וכו'. היינו מדבעי למנקט דמקלה ראשה שסמוך להקבר מודדין הד' טפחים. [וזה כוונת הרמב"ם [פ"ו מנ"ט ה"ס] ש' על הסיפא וז"ל. והיא עומדת על
הקבר כאינן. ל"ל כוונת דברי רבינו להודיע דאין דרבינו צוה מדין הגונע ברוחב עוני הקורה כברישה. רק בגונע בגובה הקורה]:
[ה] שמתוכיין להקבר. אבל למעלה מד"ט טמא: ר"ל דוקא בזמן שעתיד לחתוך מה שלמעלה מד': ע) אפי' דערו לחתוך לאחר זמן
את השאר. אפי' כל זמן שמתחבר בו. כולו חיבור וטמא. ויהיו באין דערו לקון הטהור גם לת"ק כולו חיבור. [וג"ל דלשטיתיהו אלו [מקוואות פ'
מ"א] דלת"ק הכא והתם ס"ל כל העומד לקון קאון דמי. וז' יופי ס"ל לאו קאון דמי]: ע"א) דלע"ג דאין כ"ה מק"ט מנבו. אפי' מדעשהו גולל מטמא כל
טמא
דין קבר' דפתחה מן הלך נמי לה טמא אלא גדליה טמא שיעורא למה שנקו הרמב"ם והר"ב טעם הגמ' ופסקו בתוספתא. והטור ב"ד כ"י ט"ע' כחב אכור לכהן לעמוד בחוץ ד' אחות
של מת גד"ל שאין טפחים במתות. אבל אם הוא טמא במתות א"ל להחיות א"ל ד' טפחים ע"כ והוא מדברי הרא"ש ז"ל. נראה שחופס טעם הגמרא ומה שלא חילק בין פתחו מן הלך
או פתחו למעלה. משום שבמתות שלט לעולם הפתח מן הלך והיינו כשעת הגמ' דמן הלך נמי בני שיעור וכו' עיקר דברי המפרשים ל"ב: ע"שה ראשה גולל. הקשה הרא"ב היינו עומדת
ע"י בהו"ע. ונע"ד נראה אין ה"ל דהיינו עומדת אלא החילוק הוא בשפת פשייתה דרישא טעמא גולל נקטם ולא פירש אם כולה או מקצתה ועשה כולה גולל והיינו כל גבוהה שכלה כנגד
הפתח ובזכותו אין טמא אלא נגד הפתח ובסיפא עשה ראשה גולל שפירש גולל שיעורו עד ארבעה טפחים הוי ראשו. ודוקא בעמיד לגוד שאם אינו עמיד לגוד
הוי כעשה קמח וז' יהודה ב"ר אפי' עמיד לגוד טמא יפסגה מתחלה כסתם וימלך אח"כ לגוד. וז"ל לטעמיה דלמחר כפ"י דמקוואות מ"ה ידוע הכלים שהם אכוכין ופתיל גולל
מטינין עד מקום המדה ל"י אומר עד שיעטיל את טנו. ועיין פ"ה דלגום מ"ב: ה' ובוקפת ל"ט. קתם גולל מונח על הקבר ממש והוי עומדת לרואה דהקבר מתמא כמת ואתמי'
לדל"ט

